

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

8/2014. (III. 20.) AB határozat	az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény II. cikkének és a B) cikk (1) bekezdésének értelmezéséről	300
9/2014. (III. 21.) AB határozat	az egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályainak megállapítása érdekében szükséges módosításáról szóló 2013. évi LXXII. törvény 9. §-a és 13. §-a egyes szövegrészei, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 72/C. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	319
3049/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	335
3050/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	337
3051/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	339
3052/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	341
3053/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	344
3054/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	346
3055/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	348
3056/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	351
3057/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	353
3058/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	355
3059/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	358
3060/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	360
3061/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	362
3062/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	364
3063/2014. (III. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	365
1001/2014. (III. 20.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról	367
1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat az Alkotmánybíróság ügyrendjéről	az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva	368

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 8/2014. (III. 20.) AB HATÁROZATA

az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény II. cikkének és a B) cikk (1) bekezdésének értelmezéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése a közigazgatási és igazságügyi miniszternek a Kormány nevében az Alaptörvény értelmezése tárgyában előterjesztett indítványa alapján – *dr. Juhász Imre, dr. Lenkovich Barnabás és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

I.

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése második mondatából az államnak az a kötelezettsége következik, amely – az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével – a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő intézményrendszer létrehozására és fenntartására, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotására vonatkozik.

2. Konkrét bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására az Alaptörvény alapján, megfelelő indítványra, az Alkotmánybíróság jogosult. Bíróági ítéletnek azokat a konkrét jellemzőit, amelyek közvetlenül az M) cikk (2) bekezdéséből eredő alaptörvény-ellenességet okoznának, alkotmányértelmezési hatáskörben nem lehet megállapítani.

3. Az M) cikk (2) bekezdéséből közvetlenül következhet valamely jogszabály alkotmányellenessége. Valamely jogszabály vagy rendelkezésének Alaptörvénnyel való összhangja megítélésénél a vizsgált rendelkezés szabályozási környezetét is figyelembe kell venni.

II.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét az M) cikk (2) bekezdése második mondatával összefüggésben értelmezve megállapítja, hogy jogszabály a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát kivételesen – a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján – megváltoztathatja. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg alkotmányosan, mint amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való szerződésmódosítás is megköveteli.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatot a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése alapján a Kormány nevében a közigazgatási és igazságügyi miniszter indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság értelmezze az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, továbbá a II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdését.
- [2] Az indítvány részletesen ismerteti az Alaptörvény értelmezésének a Kormány szerint indokál szolgáló azt a konkrét problémát, amely a fennálló devizahitelekkel összefüggésben merült fel.
- [3] Utal arra, hogy a devizaárfolyamok váratlan, nagymértékű változása és a devizaalapú kölcsönök törlesztő-részleteinek – részben ebből, részben más tényezőkből eredő – növekedése a társadalom széles rétegei számára okoz nehézséget, ami elengedhetlenné teszi a devizahitelezésből adódó problémák végleges rendezését. A helyzetet bonyolítja, hogy a devizahitelezés, illetve a devizahitel-szerződések bíróságok általi megítélése sem egységes a Kormány szerint.
- [4] Ezért a Kormány két, az Alaptörvény értelmezésére irányuló kérdést tett fel az indítványban.
- [5] 1.1. Az első kérdés szerint az Alkotmánybíróság értelmezze „az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, abból a szempontból, hogy abból közvetlenül levezethető-e valamely tömegesen alkalmazott, a fogyasztók számára egyoldalúan és jelentős hátrányt okozó módon meghatározott – így különösen az ún. devizahitel szerződések esetében az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósrá hárítását rögzítő, a hitelező számára az egyoldalú kamat-emelés lehetőségét viszonylag szabad mérlegelés alapján és széles körben biztosító, valamint az árfolyamrés alkalmazását előíró – szerződési feltétel, illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet, valamint az ezek alapján szolgáló jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége”.
- [6] 1.2. A második kérdés, hogy az Alkotmánybíróság értelmezze „az Alaptörvény II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdését abból a szempontból, hogy milyen – az Alkotmányhoz képest mennyiben eltérő – alkotmányosság feltételekkel kerülhet sor fennálló szerződéseknek jogszabály útján történő módosítására.”
- [7] 2. Mindkét kérdéssel összefüggésben az indítvány további körülményekre hívja fel a figyelmet.
- [8] Utal arra is, hogy az Alkotmánybíróság már foglalkozott a devizahitelek problémájával, illetve az azzal kapcsolatos állami beavatkozás lehetőségével. A 3048/2013. (II. 28.) AB határozat a fennálló devizahitel-szerződések esetében a végtörlesztés lehetőségét biztosító jogszabályi rendelkezések vonatkozásában utasította el az alaptörvény-ellenesség megállapítását kérő indítványokat. A döntés indokolása szerint: „Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a törvényalkotói beavatkozás alkotmányos feltételei a támadott jogszabály tekintetében teljesültek. Az állam a körülményeknek az ésszerűen előre nem látható és a normális változás kockázatán túlmenő alakulása, az általa csak korlátozottan befolyásolható forint árfolyam gyengülése és ehhez kapcsolódóan a devizahitelek jelentős számának nehéz helyzetbe kerülése, valamint az ország általános deviza-eladósodottsága miatt kényszerült gyors beavatkozásra egyes intézkedésekkel – köztük a végtörlesztési törvénnyel – az adósok érdekében, az országot fenyegető jelentős anyagi és szociális károk elkerülése céljából.” (Indokolás [35]). Az indítványok jellege, célhoz kötöttsége folytán azonban az Alkotmánybíróság nem foglalkozhatott önmagában a devizahitel-szerződések alkotmányosságával.
- [9] 2.1. A Kormány kifejtette, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének második mondatával analóg rendelkezést az előző Alkotmány nem tartalmazott, így az Alkotmánybíróságnak nem volt lehetősége arra, hogy annak tartalmát értelmezze. A Kormány szerint a megfogalmazásból kétségtelenül következik az állam intézményvédelmi kötelezettsége, kérdéses azonban, hogy ezen túlmenően, tehát a fogyasztók érdekeit védő intézményrendszer létrehozásán és fenntartásán, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotásán túl, az Alaptörvény rendelkezéséből közvetlenül is levezethető-e az erőfölénnyel visszaélés, illetve a fogyasztói jogok megsértésének olyan formája, mértéke, amely – akár külön jogszabályi tiltó vagy korlátozó rendelkezés nélkül is – alaptörvény-ellenes lehet. Megfelelő alkotmánybírósági gyakorlat hiányában különösen kérdéses, hogy alkalmazható-e az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése közvetlenül olyan esetben, amikor a fogyasztók széles tömege kerül súlyos helyzetbe valamilyen szerződéstípus miatt, és a bíróságok következetlenek annak megítélése tekintetében, hogy e szerződéstípus megfelel-e a jogszabályi feltételeknek.

- [10] A Kormány szerint a kérdés az, hogy a fogyasztói jogok jelentős – így „különösen az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósra hárításából, az egyoldalú kamatemelésnek a hitelező által meglehetősen szabad mérlegelés alapján és széles körben történő alkalmazásából, valamint az árfolyamrés hitelező általi kihasználásából eredő – megsértése elérheti-e azt a szintet, amely alapján az ilyen típusú szerződések, illetve az azokat megerősítő bírósági ítéletek alaptörvény-ellenessége lesz megállapítható”.
- [11] 2.2. A Kormány indítványa emlékeztet arra, hogy az Alkotmánybíróság a szerződési szabadságot korábban az Alkotmány 9. § (1) bekezdésének Magyarország gazdaságát piacgazdaságként meghatározó rendelkezéséből vezette le.
- [12] 2.2.1. Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmány szabályain alapuló gyakorlata szerint a szerződési szabadság önálló alkotmányos jog, amely nem minősül alapjognak, de az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében szabályozott piacgazdaság lényeges elemeként alkotmányos védelem alatt áll [13/1990. (VI. 18.) AB határozat, 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, 6/1999. (IV. 21.) AB határozat, 109/2009. (XI. 18.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is elismerte, hogy a szerződési szabadság nem korlátozhatatlan, a piacgazdaságban is szükséges, hogy az állam beavatkozzon a felek magánjogi kapcsolataiba, és meghatározza egyes szerződési típusok formáját vagy kötelező tartalmi elemeit. Az Alkotmánybíróság a 32/1991. (VI. 6.) AB határozatban megállapította, hogy kivételes esetben az állam már megkötött szerződések tartalmát is meghatározhatja. Erre különösen a hosszú távra kötött szerződések esetén kerülhet sor, e hosszú távú magánjogi jogviszonyok esetén ugyanis fennáll annak a veszélye, hogy a szerződéskötéskor nem látott olyan gazdasági és társadalmi változások zajlanak le, amelyek a felek valamelyikének érdekét lényegesen sértik, és amelyeknek tudatában a felek nem vagy más tartalommal kötöttek volna szerződést. Ha ezek a változások társadalmi méretet öltenek, és így a szerződések nagy számát érintik, a körülmények megváltozása az állam beavatkozását teheti szükségessé. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy a fennálló szerződések tartalmának megállapítása a Ptk. 241. §-ában rögzített feltételekkel történhet, tehát az állam jogszabály útján olyan esetben változtathatja meg a megkötött szerződések tartalmát, amilyen esetben a Ptk. a megállapodás bíróság általi módosítását lehetővé teszi. Az Alkotmánybíróság a fennálló szerződésekbe történő állami beavatkozás feltételeit az Alkotmánynak a szerződési szabadságot integráló 9. § (1) bekezdéséből vezette le. Az Alaptörvény azonban az Alkotmány 9. § (1) bekezdéséhez hasonló rendelkezést nem tartalmaz. Az Alaptörvény hatálybalépése óta már foglalkozott az Alkotmánybíróság a *clausula rebus sic stantibus* elvének határaival, korlátaival, például éppen a 3048/2013. (II. 28.) AB határozatban is.
- [13] A Kormány indítványa megállapítja, hogy ezekben a döntéseiben a testület a korábbi, még az Alkotmány kapcsán hozott határozataira utalt, dacára az Alkotmány 9. § (1) bekezdése szerinti rendelkezés hiányának.
- [14] Az indítvány szerint „nem kétségbe vonva azt, hogy Magyarország gazdasági berendezkedése külön alaptörvényi rendelkezés hiányában is piacgazdaságnak minősül, kérdéses, hogy az Alkotmány 9. § (1) bekezdésével megegyező tartalmú szabály hiányában az Alaptörvény milyen – logikusan, mennyivel enyhébb – feltételeket szab a fennálló szerződések tartalmának jogszabály útján történő módosításához.”
- [15] 2.2.2. Az indítványozó azzal is érvel, hogy az Alaptörvény II. cikke rögzíti az emberi méltósághoz való alapjogot, amelyet az Alkotmánybíróság az elvi jelentőségű 8/1990. (IV. 23.) AB határozatában az általános személyiségi joggal azonosított. Az Alkotmánybíróság gyakorlata az általános személyiségi jogot olyan anyajogként határozza meg, amit az egyén autonómiájának védelme érdekében a bíróságok és az Alkotmánybíróság minden esetben felhívhatnak, ha az adott tényállásra a nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható. A 24/1996. (VI. 25.) AB határozat az egyéni cselekvési autonómia egyik megnyilvánulási formájaként határozta meg a jogügyletek létrehozásának szabadságát, az egyénnek azt a jogát, hogy önállóan, hatalmi befolyástól mentesen dönthessen a magánjogi jogügyletek létrehozása, tartalma és módosítása tekintetében. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az általános cselekvési jog más alapjogokhoz hasonló feltételekkel, más alkotmányos jog vagy érték védelme érdekében, az elérendő céllal arányos mértékben korlátozható.
- [16] A Kormány szerint „nem egyértelmű ugyanakkor, hogy az általános cselekvési szabadság korlátozásának feltételei ebben a tekintetben mennyiben másak – feltételezhetően, mennyiben enyhébbek – az Alkotmány 9. § (1) bekezdéséből levezetett szerződési szabadság korlátozásának feltételeihez képest.”
- [17] 2.2.3. A Kormány indítványa hivatkozik arra is, hogy a jogállamiság egyik leglényegesebb eleme a jogbiztonság követelménye, amelyből fakad az, hogy a jogalkotónak a jogszabályi környezet módosítása során figyelembe

kell vennie az érintetteknek a jogrendszer stabilitásába vetett bizalmát. E bizalom védelme a tartós jogviszonyok alanyait is megilleti, mivel a különböző szerződések megkötése arra a bizakodásra épül, hogy a szerződést a részes feleken kívül más nem változtathatja meg. A fennálló szerződések tartalma jogszabály útján történő módosításának lehetősége tehát a jogbiztonságból fakadó bizalomvédelem követelménye alapján is korlátozás alá eshet.

[18] A Kormány szerint „az Alkotmánybíróság 32/1991. (VI. 6.) AB határozata alapján azonban a szerződési szabadság az Alkotmány 9. § (1) bekezdésének tartalmába integrálódik, és ezáltal része a jogállamiságnak, de a »*clausula rebus sic stantibus*« elve a jogbiztonság követelményéből közvetlenül nem vezethető le. Mindezekre tekintettel kérdéses, hogy a jogbiztonság elve alapján mennyiben eltérő feltételekkel lehetséges a megkötött szerződések tartalmának jogszabály útján történő meghatározása, mint a szerződési szabadság alapján.”

[19] 3. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„M) cikk (2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

II.

[20] 1.1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése a)–g) pontjai határozzák meg az Alkotmánybíróság hatáskörét. Az Alaptörvény 24. cikke nem tartalmaz az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezésére irányuló alkotmánybírói hatáskört, ugyanakkor a 24. cikk (2) bekezdés g) pontja alapján sarkalatos törvény további feladat- és hatáskört állapíthat meg.

[21] Az Abtv. II. fejezetének 16. címe az Alaptörvény értelmezéséről szól. A 38. § (1) bekezdés szerint „az Országgyűlés vagy annak állandó bizottsága, a köztársasági elnök, illetve a Kormány indítványára az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezését konkrét alkotmányjogi problémával összefüggésben értelmezi, ha az értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből.”

[22] Az Abtv. normaszövege alapján az Alaptörvény értelmezését csak meghatározott szervezetek (személyek), és csak meghatározott tartalmú indítványban, az Abtv.-ben rögzített feltételek mellett kezdeményezhetik.

[23] Az Alkotmánybíróságnak ezért vizsgálnia kellett, hogy az indítvány

[24] a) az Abtv. 38. § (1) bekezdésében meghatározott szervtől vagy személytől származik-e,

[25] b) az Alaptörvény konkrét rendelkezésének értelmezésére vonatkozik-e,

[26] c) konkrét alkotmányjogi problémával összefügg-e, és végül

[27] d) az értelmezés közvetlenül levezethető-e az Alaptörvényből.

[28] 1.2. a) Az indítványt a Kormány nevében a közigazgatási és igazságügyi miniszter nyújtotta be, vagyis az a jogosulttól származik.

[29] b) Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, II. cikke értelmezésére, vagyis az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozik.

[30] c) Az indítvány konkrét alkotmányjogi problémákat fogalmaz meg.

[31] Az egyik alkotmányjogi probléma lényege az, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből közvetlenül, más jogszabály közbejötté nélkül következik-e, levezethető-e szerződési feltétel, bírósági ítélet vagy jogszabály alaptörvény-ellenessége.

[32] A másik alkotmányjogi probléma, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a II. cikk milyen alkotmányi kereteket jelöl ki egy jövőben alkotandó olyan jogszabály számára, amely szerződések tartalmának módosítására irányul.

[33] d) Mindkét értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből.

- [34] 1.3. A Kormány indítványa abból indul ki, hogy az értelmezési kérdések egy, az indítványban feltételezett helyzet kapcsán merülnek fel.
- [35] Eszerint az első, megszüvegezésében rendkívül összetett, több elemet és feltételt tartalmazó kérdés az, hogy „valamely tömegesen alkalmazott, a fogyasztók számára egyoldalúan és jelentős hátrányt okozó módon meghatározott [...] szerződési feltétel, illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet, valamint az ezek alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés” alaptörvény-ellenessége levezethető-e közvetlenül az Alaptörvényből.
- [36] A Kormánynak ebben az első kérdésében három, együttesen érvényesülő feltétel (tömeges, egyoldalú, jelentős hátrányt okozó), és három, a feltételeknek megfelelő vizsgálódási tárgy (szerződési feltétel, ítélet, jogszabály) szerepel, mint amelyeknek a közvetlenül az Alaptörvényt sértő volta felmerülhet.
- [37] Ebben az első kérdésben gondolatjelek között jelennek meg az ún. devizahitel szerződések. Ezek közül kiemelten azok, amelyeknél arról lehet beszélni az indítvány szerint, hogy a szerződések bizonyos elemei – „az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósrá hárítását rögzítő, a hitelező számára az egyoldalú kamatemelés lehetőségét viszonylag szabad mérlegelés alapján és széles körben biztosító, valamint az árfolyamrés alkalmazását előíró” elemei – az együttesen érvényesülő három feltételnek – tipikus elemeik révén – megfelelnek. A gondolatjeles beszűrés a devizahitel szerződések három tipikus elemét emeli ki: (1) az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósrá hárítása, (2) a hitelező számára az egyoldalú kamatemelés lehetősége, (3) az árfolyamrés alkalmazása. Az indítvány tartalma szerint a három tipikus elemet tartalmazó valamennyi szerződésről el lehet mondani, hogy „tömeges, egyoldalú, jelentős hátrányt okozó”.
- [38] 1.3.1. Az árfolyamkockázat megítéléséről általánosságban a 6/2013. számú PJE határozat döntött, a Kormány alkotmányértelmezési indítványának benyújtását követően, 2013. december 16-án, és polgári jogi szempontból nem észlelt jogellenességet. A határozat nem tartalmaz alkotmányjogi megfontolásokat.
- [39] Azzal kapcsolatban, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltétel [ezek között kiemelten a kamat (2), továbbá a költség és a díj emelése] mikor felel meg az átláthatóság követelményének, a jogegységi tanács a döntését az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyó előzetes döntéshozatali eljárásban történő határozathozatalt követően fogja meghozni. A Kúria ugyanis az előtte folyamatban levő Pfv. VII.21.247/2012. számú ügyben 2013. január 15-én előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett a külföldi pénznemben meghatározott, de ténylegesen hazai pénznemben folyósított és a fogyasztó által kizárólag hazai pénznemben törlesztendő kölcsöntartozás esetén az átváltási árfolyamokat meghatározó, egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésekkel összefüggő egyes jogi kérdések megítélését illetően.
- [40] A Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú határozata 2013. július 4-én az árfolyamrészről döntött: egy konkrét szerződésnél, amelyet az árfolyamrés miatt támadtak, a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy a szerződés részét képező devizavételi és -eladási árfolyam közötti eltérés mint költség 1% (deviza-középarfolyamtól +/-0,5%).
- [41] Elvi jelentőségű ügyben a Kúria a Pfv.I.20.728/2013. számú, 2014. február 4-én hozott határozata azt is kimondta, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a kölcsön törlesztőrészleteinek számát, összegét, és mindezek bírói mérlegeléssel sem határozhatók meg (tehát a semmisség nem orvosolható). A határozat szerint kölcsönszerződés érvénytelensége az azt biztosító vételi jogot alapító szerződés érvénytelenségét is maga után vonja, így az arra alapított ingatlan kiürítése iránti végrehajtás alapját veszti, annak megszüntetése indokolt.
- [42] 1.3.2. A Kormány indítványában említett ún. „devizahitel szerződések” gyűjtőfogalom, számos – tárgyában, céljában, tartalmában, futamidejében – eltérő szerződés összefoglaló neve. Vannak köztük lakáscélú jelzáloghitelek, befektetési céllal vásárolt lakásokra is, fogyasztási hitelek, nem jelzálogalapú hitelek, gépjárműhitel szerződések stb.
- [43] A devizahitel szerződések révén felmerült alkotmányjogi probléma előzményéhez tartozik, hogy a devizakorlátozások megszüntetéséről, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2001. évi XCIII. törvény 2002. január 1-jétől hatályon kívül helyezte a kötött devizagazdálkodás szabályait. A devizakorlátozások megszüntetése az uniós csatlakozási folyamat része volt, a tőke szabad áramlása elvéhez kötődik. A törvény koncepciója szerint minden devizális megkötés, amely a Magyarországon végzett ügyletekkel volt kapcsolatos, megszűnt. A törvény főszabályként kimondta, hogy devizával, valutával, forinttal kötött jogügyletek és cselekmények minden korlátozástól és bejelentési kötelezettségtől mentesen, szabadon végezhetők.

- [44] [Az Alaptörvény K) cikkének ez nem mond ellent: a K) cikk a pénzrendszer alkotmányi alapja. Nemzeti fizetőeszközünk 1946. augusztus elseje óta a forint. A forint bevezetéséről szóló miniszterelnöki rendelet – a 9000/1946. (VII. 28.) ME rendelet a forintérték megállapításáról és az ezzel összefüggő rendelkezésekről – előírta, hogy a forintértékre szóló érmeiket minden állami és egyéb közpénztár fizetesképp névértéken köteles elfogadni. Kimondta, hogy 1946. évi augusztus hó 1. napjától kezdve minden állami, törvényhatósági és községi bevételt és kiadást forintértékben kell megállapítani, úgyszintén minden állami, törvényhatósági és községi pénztár és hivatal számadását ebben az értékben kell vezetni, a közokiratokban a pénzösszeget forintértékben kell meghatározni. Az Alaptörvény ezzel szemben maga mondja ki, hogy „Magyarország hivatalos pénzneme a forint.”]
- [45] A 2008. őszi pénzügyi válság, ezt követően a forint devizákhoz mért árfolyama változása, a munkaerő-piaci helyzet alakulása szociális problémákhoz vezetett, amely az államot jogalkotásra készítette.
- [46] A 775/B/2009. AB határozat (ABH 2010, 2125.) olyan törvényt vizsgált, amely az állam készfizető kezességét állapította meg megszűnt munkaviszonyú személyek bizonyos, lakáshitelhez kapcsolódó áthidaló kölcsöne esetében.
- [47] A devizahitelesek segítő, jogszabályban testet öltő intézkedéseket számos törvény tartalmaz:
- egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében szükséges módosításáról szóló 2010. évi XCVI. törvény (MNB deviza árfolyamok alkalmazása, egyoldalú szerződésmódosítás korlátozása);
 - a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény (árfolyamrögzítési törvény, gyűjtőszámlahitel);
 - a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény módosításáról szóló 2011. évi CXVI. törvény (gyűjtőszámlahitel – egyes rendelkezések pontosítása);
 - a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény módosításáról szóló 2012. évi XVI. törvény (árfolyamgát – egyes rendelkezések módosítása);
 - az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény (végtörlesztési törvény, fix árfolyamú végtörlesztés);
 - az otthonvédelmi intézkedések kiterjesztése kapcsán a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény módosításáról szóló 2011. évi CXXX. törvény (egyes rendelkezések pontosítása);
 - az otthonvédelmi intézkedésekkel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXLVII. törvény (fix árfolyamú végtörlesztés lehetőségének kiterjesztése a pénzügyi lízingszerződésekre).
- [48] Az Alkotmánybíróság 2013. február 11-én kelt, 3048/2013. (II. 28.) AB határozatában az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvényt, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 200/B. §-át támadó indítványokat (végtörlesztés) elutasította.
- [49] Az is megállapítható az eddigi törvényhozói beavatkozások alapján, hogy az ún. devizahitel szerződésekre irányuló jogalkotás nemcsak szociális, hanem magánjogi és pénzügyi kérdéseket is érint.

III.

- [50] Az Alkotmánybíróság alkotmányértelmezési hatáskörben elvont értelmezést végez, amely szükségképpen általános megállapításokhoz vezet. Az értelmezés az indítványra okot adó konkrét alkotmányjogi problémához kötődik, de ez nem azt jelenti, hogy az alkotmányértelmezésből konkrétan meghatározott tartalmú, egyetlen jogalkotói feladat következik. Az értelmezett Alaptörvénnyel az indítványra okot adó probléma megoldására irányuló számos megoldás összhangban lehet, ezek közül választani a jogalkotó feladata. Az Alkotmánybíróság feladata ezzel kapcsolatban ott kezdődik, amikor normakontrollra, alkotmányjogi panaszra irányuló indítványok elbírálása során, illetve – jogkövetkezményként – mulasztásos alkotmányvétség konkrét kérdéseiben kell állást foglalnia arról, hogy a törvényhozás által választott szabályozás, illetve a jogalkalmazásban követett törvényértelmezés tartalmilag alkotmányosan kielégítő-e.

- [51] Az Alkotmánybíróságnak a két alkotmányértelmezési kérdést külön kell vizsgálnia (1. és 2. pont). Minthogy az egyes kérdések külön-külön is több értelmezési problémát vetnek fel, az Alkotmánybíróságnak külön kell tárgyalnia a kérdések egyes, egymástól elválasztható elemeit.
- [52] 1. Alkotmányértelmezési hatáskörben, az első kérdést illetően az Alkotmánybíróságnak kizárólag azt kell vizsgálnia, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből közvetlenül nem vezethető-e le valamely szerződési feltétel (1.1. pont), illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet (1.2. pont), valamint az ezek alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés (1.3. pont) alaptörvény-ellenessége.
- [53] 1.1. A kormány az indítványban magánjogi szerződésnek közvetlenül az Alaptörvénybe való ütközését veti fel. A szerződési feltételeket illetően megállapítható, hogy a tudományban vita van arról, milyen szerepe lehet egy alkotmány-törvénynek a magánjogi jogviszonyokban, közvetlenül vagy közvetve.
- [54] 1.1.1. Hazánk Alaptörvénye Magyarország jogrendszerének az alapja. Az Alaptörvény Záró rendelkezését követő, az Alaptörvény legvégén szereplő fordulat „Magyarország első egységes Alaptörvényéről” szól, kimondva az Alaptörvény jogrendszerbeli primátusát. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.
- [55] Az Alaptörvénynek az egész jogrendszert át kell hatnia és normáinak a jogrendszer egészében érvényesülniük kell. Ez az érvényesülés eltérő a közjogban és a magánjogban. Míg a közjogban az Alaptörvény általában közvetlenül érvényesül, addig a magánjogban közvetetten, az Alaptörvényben szereplő alapvető jogok és alkotmányos értékek [I. cikk (1) és (3) bekezdés] átsugárzása folytán, a magánjogi normák értelmezése útján.
- [56] 1.1.2. Az a vita, hogy az alapjogok és az államcélok a magánjogra hatással vannak-e, ma már csak arról folyik, hogyan van hatással az alkotmány-törvény a magánjogi viszonyokra. Vagyis a behatás módszerei és intenzitása a vita tárgya. A közvetett hatály tana értelmében az alkotmány-törvény érvényesülésével együtt a polgári jogviszonyok azonban továbbra is polgáriak maradnak. Az Alaptörvényben foglalt jogok a magánjog generálklauzuláin keresztül képesek beszűrődni a magánjog rendszerébe. Ahol tehát még generálklauzula alkalmazására sincs lehetőség, ott az alkotmányi jogok sem képesek közvetlenül hatni a magánjogban.
- [57] 1.1.3. Az Alaptörvényben az M) cikk nem a „Szabadság és felelősség” címet viselő részben, vagyis nem az alapjogok között helyezkedik el. Az M) cikk (2) bekezdése mindkét mondatának az alanya „Magyarország”, és nem „mindenki” vagy a „magyar állampolgár”, mint általában az alapvető jogoknál. Az M) cikk (2) bekezdés második mondata szerint ugyanakkor „Magyarország [...] védi a fogyasztók jogait.” Ez a fordulat – „Magyarország védi” – az Alaptörvényben hét helyen fordul elő: eszerint Magyarország védi a magyar nyelvet és jelnyelvet, a házasság intézményét, a fogyasztók jogait, a sajtó szabadságát és sokszínűségét, a tudományos és művészeti szabadságot, a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket. A hét előfordulásból három az alapjogi fejezetben található.
- [58] Az is megállapítható, hogy az M) cikk (2) bekezdése általánosságban, gyűjtőfogalomként, konkrét fogyasztói jog nevesítése nélkül, többes számban említi a fogyasztók „jogait”, mint amelyek tárgyai a védelemnek, és amelyeknek a védelmére az állami cselekvésnek irányulnia kell. Másrészt az M) cikk (2) bekezdése „fogyasztókról” szól, s nem a „fogyasztó” jogairól, a többes szám használata a kollektív fogyasztói jogokra, a kollektív fogyasztói jogorvoslati mechanizmusokra emlékeztet.
- [59] A fentiek alapján az M) cikk (2) bekezdése úgy értelmezhető, hogy más országok alkotmányaiban alapvető jogként megfogalmazott, nevesített fogyasztói jogok (így jellemzően a jó minőségű áruhoz és szolgáltatáshoz, ezzel kapcsolatban a felvilágosításhoz és tájékoztatáshoz, az egészség, a biztonság és a gazdasági érdekek védelméhez, illetve a kártérítéshez való jog) az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése alapján közvetlenül nem, hanem csak más jogszabály közbejöttével érvényesíthetők magánszemélyeknek a szerződéses kapcsolataira.
- [60] Valamely szerződés alaptörvény-ellenessége önálló megállapításának jogintézményét az Alaptörvény egyébként sem ismeri. Nincsen erre irányuló eljárás, hatáskörrel felruházott szervezet, és a jogkövetkezmények meghatározására sincs szabály. Az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdése szerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel. Jóllehet egy-egy szerződés jogellenességére vonatkozó általános szabályt az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni, ez a követelmény a jogszabály szövegével ellentétes értelmezést nem igazolhat.
- [61] Az M) cikk (2) bekezdése második mondatából általánosságban az államnak az a kötelezettsége következik, amely – az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével – a fogyasztók érdekeit védő, az

erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő intézményrendszer létrehozására és fenntartására, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotására vonatkozik. Ez a kötelezettség nem teljesen azonos az állam alapvető jogok érvényesülését segítő intézményvédelmi kötelezettségével. Nem vezethető le az Alaptörvényből alkotmányértelmezési hatáskörben az, hogy az erőfölénnyel visszaélés, illetve a fogyasztói jogok megsértésének bizonyos formája, mértéke, vagy bizonyos szerződéstípus, vagy annak valamely feltétele közvetlenül az M) cikk (2) bekezdésébe ütköző lehetne.

- [62] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mind a „fogyasztók jogai” definiálása, mind pedig az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben történő fellépéssel és a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos állami feladatok felsorolása elvégezhető törvényhozási úton, de egyik sem lehet feladata elvont alkotmányértelmezésnek. Számos koncepció lehet egyaránt alkotmányos, az ezek közötti választás nem alkotmánybírói feladat.
- [63] Az Alkotmánybíróság egy ügyben már megállapította: „a szerződéseken, mint jogi kereteken keresztül megvalósuló gazdasági verseny fogyasztóvédelmi célú korlátozásának alkotmányos alapjait teremtette meg az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése, anélkül azonban, hogy konkrét fogyasztói jogosultságokat megfogalmazott volna. Mind a gazdasági verseny, mind a fogyasztói jogok védelme olyan állami kötelezettség, amelyhez külön nevesített alapjogok is kapcsolódnak [pl. vállalkozáshoz való jog (XII. cikk), tulajdon védelme (XIII. cikk)]. Önmagában ebből a rendelkezésből tehát nem vezethető le, hogy egy szerződéses jogviszonyban miként kell a jogokat és kötelezettségeket a fogyasztó és a vele szerződő fél között elosztani, miként kell a fogyasztói érdekek védelmét érvényre juttatni.” {3175/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [10]}
- [64] 1.1.4. A deviza-szerződésekkel kapcsolatban azt lehet megállapítani, hogy a horizontális hatály kérdése a magyar alkotmánybíróság értelmezése szerint nem arról szól, hogy egyes szerződések közvetlenül alaptörvényellenesek lehetnének, hanem arról, hogy a bíróság a jogalkalmazása és a jogértelmezése során megfelelően figyelembe vette-e az Alaptörvényben foglaltakat. Az Alaptörvényben foglaltak pedig lehetnek alapjogok, államcéllok vagy alkotmányos értékek. Nyilvánvalóan a rendes bíróságnak minden rendelkezést megfelelően és differenciáltan kell figyelembe vennie az ítékezés során. Így az M) cikkből például a fentiek szerint nem következnek alanyi jogok. Az Alaptörvény 28. cikke kifejezetten tartalmazza, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az, hogy egy-egy konkrét perben az eset összes körülményeinek mérlegelésénél a rendes bíróság a polgári jog generálklauzulái értelmezésekor milyen intenzíven hivatkozik az M) cikk (2) bekezdése egyes elemeire, elsősorban a rendes bíróságra tartozó kérdés, de az értelmezés nem vezethet jogszabály (versenyjogi, fogyasztóvédelmi, pénzügyi rendelkezés) szövegével ellentétes eredményre.
- [65] 1.2. Bírósági ítélet alaptörvény-ellenességének vizsgálatára az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja az Alkotmánybíróságot jogosítja fel.
- [66] Ezt a hatáskört az Alaptörvény teremtette meg. Az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően bírói döntés alkotmánybírói vizsgálatára nem volt lehetőség. Az Abtv. alapján lehet bírói döntés alkotmányosságát vizsgálni. E vizsgálódás alkotmányjogi panaszra lehetséges; a feltétele, hogy a bírói döntés az indítványozó „Alaptörvényben biztosított jogát” sértse.
- [67] Habár az Alaptörvényben az M) cikk nem az alapjogi fejezetben helyezkedik el, az Alaptörvény és az Abtv. nemcsak alapvető jog, hanem Alaptörvényben biztosított jog sérelmére való hivatkozást is lehetségesnek tart alkotmányjogi panaszban. Azt, hogy milyen jogokat kell „Alaptörvényben biztosított jog” alatt érteni, az Alkotmánybíróság gyakorlata alakítja ki.
- [68] Az Alaptörvény egy-egy, nem az alapvető jogokat tartalmazó fejezetében fellelhető szabályából az Alkotmánybíróság kivételesen Alaptörvényben biztosított jogot vezethet le megfelelő indítvány alapján. [A Kormány második kérdésére e határozatban adott válaszként ilyen jog az Alaptörvény alapján az M) cikk (1)–(2) bekezdéséből eredő szerződéses szabadság.]
- [69] A jelen esetben a Kormány első kérdése és a kérdés indokolása ilyen jogra nem utal.
- [70] Bírói döntés alaptörvény-ellenessége jogszabálynak az Alaptörvénnyel összhangban nem álló értelmezése és alkalmazása, vagy alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán állhat elő. Konkrét bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására az Alaptörvény alapján, megfelelő indítványra, az Alkotmánybíróság jogosult.

- [71] Az Alkotmánybíróság szerint bírósági ítéletnek azokat a konkrét jellemzőit, amelyek közvetlenül az M) cikk (2) bekezdéséből eredő alaptörvény-ellenességét okoznák, alkotmányértelmezési hatáskörben nem lehet megállapítani.
- [72] 1.3. A jogszabályt illetően azt lehet megállapítani, hogy a jogalkotói (ezen belül a törvényhozói) hatalom intézkedései ellen igénybe vehető jogvédelem kivételes. Szabályai az Alaptörvényben és ennek alapján más törvényekben jelennek meg (lásd pl. az absztrakt és konkrét normakontroll kezdeményezésének jogát, az alkotmányjogi panaszt, a Kúria törvényességi ellenőrzését az önkormányzati rendeletek felett).
- [73] Sajátos problémát vet fel az a helyzet, amikor arra hivatkoznak, hogy egy jogszabály hiánya okoz sérelmet. Az Alkotmánybíróságnak – indítvány alapján indult eljárásban – esetről esetre kell vizsgálnia, hogy az ilyen hátrányokozás megalapozza-e jogkövetkezményként mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását.
- [74] Valamely jogszabály alaptörvény-ellenességének vizsgálatát, az eljáró szervet, az eljárását, a jogkövetkezményeket az Alaptörvény és az Abtv. rendezi. E rendelkezésekből az következik, hogy mindaddig, amíg a jogszabály alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság nem állapítja meg, a jogszabályt az Alaptörvénnyel összhangban állónak kell tekinteni.
- [75] Nem lehet kizárni olyan eset előfordulását, amikor bármely alaptörvényi szabályból – így az M) cikk (2) bekezdéséből is – közvetlenül következik valamely jogszabály alkotmányellenessége. Ez azonban nemcsak az M) cikk (2) bekezdése értelmezésétől, hanem az érintett jogszabály tartalmától is függ. Azt, hogy ilyen eset mikor, milyen feltételek mellett áll fenn, vagyis milyen feltételeknek kell teljesülnie az alaptörvény-ellenesség megállapításához, nem lehet annál konkrétabban megfogalmazni, mint ahogyan azt maga az Alaptörvény teszi pl. az alapvető jogok korlátozására vonatkozóan az I. cikk (3) bekezdésben. Valamely jogszabály vagy rendelkezésnek Alaptörvénnyel való összhangja megítélésénél a vizsgált rendelkezés szabályozási környezetét is figyelembe kell venni. Különösen így van ez, ha nem alapvető jogról van szó, mint az M) cikk (2) bekezdésében, hanem állami kötelezettségek teljesítéséről jogalkotás útján.
- [76] 2. A második alkotmányértelmezési kérdést illetően azt kell vizsgálni, hogy milyen alkotmányossági feltételekkel kerülhet sor fennálló szerződésekre jogszabály útján történő módosítására. A második alkotmányértelmezési kérdés megválaszolásához az első lépés az, hogy a szerződési szabadság, amely szövegszerűen nem szerepel az Alaptörvényben, sem az alapjogi fejezetben, sem az alapelvek között, az Alaptörvényből levezethető-e (Indokolás [77]–[86]), és ha igen, akkor ezt a jogot milyen feltételekkel lehet korlátozni (Indokolás [87]–[95]).
- [77] 2.1. Az indítvány kifejezetten utal arra, hogy ezeket a kérdéseket az előző Alkotmány alapján, igaz nem alkotmányértelmezési hatáskörben, az Alkotmánybíróság egy korai határozata már eldöntötte.
- [78] 2.1.1. Akkor, amikor az előző Alkotmány elismerte és támogatta a vállalkozás jogát és a verseny szabadságát, egyben rögzítette azt is, hogy Magyarország gazdasága piacgazdaság.
- [79] Az Alkotmánybíróság következetes volt abban, hogy a piacgazdaság, a versenyszabadság és más hasonló államcélak alkotmányellenes megsértését csak szélsőséges esetben állapítja meg, ha az állami beavatkozás, fogalmilag és nyilvánvalóan ellentétes az államcélal. (818/B/1997. AB határozat, ABH 1998., 759, 761.) [Lásd még: 21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994., 117, 120., 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994., 197, 200.] Kimondta azt is az Alkotmánybíróság, hogy „önmagában abból a tényből, hogy a versenyszabadság nem alapvető jog, következik az, hogy arra nem vonatkozik az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt, az alapvető jogok lényeges tartalma korlátozására vonatkozó tilalom.” (782/B/1998. AB határozat, ABH 2002., 854, 856.)
- [80] 2.1.2. Az alkotmány az írott alkotmánnyal rendelkező államokban a legmagasabb szintű jogforrás, amely meghatározza és biztosítja azt a jogi és intézményi feltételrendszert, amelynek keretei között minden gazdasági szereplő és az állam működik. Az alkotmányok általában rögzítik a gazdaság működésének legfontosabb, alapvető kereteit, a gazdasági szereplők jogait, az állami beavatkozás határait, az állam kötelezettségeit a gazdasági szereplőket illetően.
- [81] A „gazdasági alkotmány” fogalmát különféle jelentéstartalmakkal szokták használni.
- [82] Szűkebb értelemben gazdasági alkotmánynak a gazdasági rend alkotmányból eredő szabályait nevezzük. Ide tartoznak egyes alapvető jogok (a munka, a foglalkozás szabad megválasztása, a vállalkozás joga, a tulajdon

- védelme), a közpénzügyek, de az állam szociális szerepvállalása is – ez utóbbi, mint a társadalmi szolidaritás kifejeződésének Alaptörvényben való megjelenése. A gazdasági alkotmány más megfogalmazásban olyan összefoglaló név, amelynek elemei alapvetően három fő csoportba rendezhetők: a) a gazdasági jogok elismerése, a tulajdon védelme (XIII. cikk), a munka és foglalkozás szabad megválasztása, a vállalkozás joga (XII. cikk), ezekkel összefüggésben a verseny védelme (M) cikk), b) a közpénzügyek (adózás, költségvetés, államadósság, pénzrendszer) c) a szociális biztonság nyújtása (XIX. cikk).
- [83] Jóllehet az előző Alkotmány korábban deklarálta, hogy Magyarország piacgazdaság (a tervgazdaság elvetéseként), az Alaptörvény a gazdasági rendszerről nem tartalmaz hasonló döntést. Ugyanakkor az Alapvetés szabályai között [M] cikk] szerepel, hogy hazánkban a vállalkozás szabad, és az állam biztosítja a verseny feltételeit, továbbá mindenkinek joga van a tulajdonhoz [XIII. cikk (1) bekezdés].
- [84] A vállalkozás szabadsága, a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítása, továbbá a tulajdon alapvető jogként való szabályozása – a piacgazdaság deklarálása nélkül is – azt jelenti, hogy Magyarország gazdasága piacgazdaság.
- [85] Az Alkotmánybíróság a 3192/2012. (VII. 26.) AB határozatában rámutatott arra, hogy bár az Alaptörvény – szemben a korábbi Alkotmánnyal – nem nevesíti külön a piacgazdaság követelményét, az alkotmánybírósági gyakorlat alapján annak két létfontosságú elemét, a vállalkozás és a verseny szabadságát azonban tartalmazza (Indokolás [19]). Kifejtette továbbá: „A piacgazdaság, és így az Alaptörvény M) cikke által védett vállalkozás és verseny szabadsága működéskének elengedhetetlen feltétele a szerződési szabadság, amely ennek következtében szintén élvezzi az Alaptörvény védelmét. Ezt támasztják alá a szerződési szabadságnak a Ptk.-ban foglalt garanciális szabályai is.” (Indokolás [21])
- [86] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem látott okot arra, hogy ettől az értelmezéstől eltérjen.
- [87] 2.2. A kormány által készített beadvány abból indul ki, hogy az Alaptörvény enyhébb feltételeket határozná meg a fennálló szerződések tartalmának jogszabály útján történő módosításához, mint az a 2012-ig hatályban volt Alkotmány alapján értelmezhető volt. Az a várakozás is kiolvasható a kormány beadványából, hogy a szerződéses szabadság közérdekből és arányosan megvalósuló korlátozhatóságának feltételei szintén enyhébbek lettek. A jelen esetben létrejött szerződésekről van szó; ezek módosítása jogszabállyal más – szigorúbb – alkotmányos elbírálás alá esik, mint azok a szabályok, amelyek a szerződés létrejötte előtt a szerződés kötelező tartalmi elemeit határozzák meg.
- [88] Az Alkotmánybíróság már többször – az Alaptörvény hatályba lépését követően is – döntött arról, hogyan lehet szerződéseket jogszabállyal módosítani.
- [89] Az Alkotmánybíróság Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) hatálybalépését követően, az Alaptörvény Záró és egyes rendelkezések 5. pontjára tekintettel úgy foglalt állást, hogy „az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [90] 2.2.1. Az Alkotmánybíróság a 32/1991. (VI. 6.) AB határozatában (ABH 1991, 146, 166., a továbbiakban: Abh.) rámutatott arra, hogy különösen a hosszú évekig fennálló szerződési jogviszonyokra a jelentős gazdasági – esetleg politikai –, pénzügyi és egyéb társadalmi változások nyilvánvalóan számottevő hatást, lényegi befolyást gyakorolnak. A szerződéskötéskor előre nem látott körülmények ugyanis lényegesen megváltoztathatják a szerződő felek helyzetét, a jogok és kötelezettségek arányát, és valamelyikük számára rendkívül terhéssé vagy egyenesen lehetetlenné tehetik a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartását, illetőleg a szerződés teljesítését. Ezekben a rendkívüli változást előidéző esetekben a törvények lehetővé teszik, hogy az egyes egyedi jogviszonyokba a bíróság beavatkozzék és módosítsa, a megváltozott körülményekhez igazítsa a tartós, hosszú lejáratú szerződések eredeti tartalmát. Kimondta az Alkotmánybíróság továbbá azt is, hogy ha a társadalmi méretű változások a szerződések nagy tömegét érintik, indokolt – és alkotmányosan nem kifogásolható –, hogy a jogviszonyok megváltoztatására, módosítására a törvényhozás dolgozzon ki általános megoldást. Az állam azonban jogszabállyal a fennálló szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén módosíthatja, változtathatja meg alkotmányosan, mint amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való

szerződésmódosítás megkövetel. Vagyis a tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a *clausula rebus sic stantibus* tételének alkalmazásával kerülhet sor. Eszerint a jogalkotó – akárcsak a bíróság – akkor jogosult a fennálló és tartós szerződési jogviszonyokat módosítani, ha a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt ésszerűen előrelátható, továbbá, ha az túlmegy a normális változás kockázatán. A jogszabályi beavatkozásnak pedig további feltétele, hogy a lényeges körülményváltozás társadalmi méretű legyen, vagyis a szerződések nagy tömegét érintse. A törvényhozó feladata meghatározni és egyúttal felelőssége eldönteni, hogy melyek azok a területek, amelyeken a beavatkozás már jogalkotási követelmény. Azt pedig, hogy a beavatkozás feltételei alkotmányosan fennállnak-e, köteles bizonyítani. Vita esetén viszont az Alkotmánybíróság jogosult a beavatkozás alkotmányosságát eldönteni, ugyanúgy, ahogy a konkrét, egyes szerződésekben a Ptk. 241. §-a alapján esetenként a bíróság jár el és a feltételek fennállása esetén módosítja a szerződések tartalmát.

- [91] Az Alkotmánybíróság szerint az Abh.-ban kifejtett elvek nem azt jelentik, hogy a Ptk. válna alkotmányos mércévé a szerződésekbe való állami beavatkozás megítélésénél, hanem csak azt, hogy a jogbiztonság követelményei, a szerződéses szabadság, a megkötött szerződés teljesítésébe vetett bizalom akkor érvényesülnek, ha az egyedi szerződések bírói úton való módosítása feltételeitől a jogalkotó a szerződések tömegének módosításakor nem térhet el. A magánjogi tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a *clausula rebus sic stantibus* tételének alkalmazásával kerülhet sor. A bírói szerződésmódosítás a magánfelek eltérő érdekeinek új egyensúlyba hozására alkalmas eszköz az eset összes körülményeinek mérlegelésével. A törvényi úton történő szerződésmódosításnak is, amennyire lehet, mindegyik fél méltányos érdekeit figyelembe kell vennie, vagyis az ilyen szerződésmódosításnak is érdekegyensúlyra kell törekednie a megváltozott körülmények mellett.
- [92] 2.2.2. Az emberi méltóság védelméhez való jog és a jogállamiságot tartalmazó alaptörvényi szabály a jelen ügyben eldöntendő alkotmányjogi kérdés szempontjából az előző Alkotmány azonos szabályaival megegyezik.
- [93] Az emberi méltóság védelméhez való jog sérelmére, miként azt az indítvány is megemlíti, csak akkor lehet hivatkozni, ha más, nevesített alapjog nem áll rendelkezésre. Az indítvány szerint a 24/1996. (VI. 25.) AB határozat az egyéni cselekvési autonómia egyik megnyilvánulási formájaként határozta meg a jogügyletek létrehozásának szabadságát, az egyénnek azt a jogát, hogy önállóan, hatalmi befolyástól mentesen dönthessen a magánjogi jogügyletek létrehozása, tartalma és módosítása tekintetében.
- [94] Az Alkotmánybíróság a szerződési szabadság és „az általános cselekvési szabadság” viszonyát értelmezve megállapította: „[a]z, hogy a szerződési szabadság joga végső soron az emberi méltósághoz való jogból levezethető, nem jelenti azt, hogy az egyszersmind alapjogi védelmet is kap. A szerződési szabadságot az Alkotmánybíróság nem az egyén legbensőbb szféráját érintő megállapodások megkötésének szabadságával azonosítja, hanem ennél szűkebben, az egyén gazdasági életben való részvételét biztosító jogként részesíti védelemben, és azt hangsúlyozza, hogy a szerződési szabadság a piac működésének és a gazdasági versenynek az egyik fontos feltétele. Ebből következik az, hogy az alkotmánybírói gyakorlatban a szerződési szabadság az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében biztosított piacgazdaság lényegi elemének és önálló alkotmányos jognak (de nem alapvető jognak) minősül.” [7/2006. (II. 22.) AB határozat, ABH 2006, 181, 198–199.]
- [95] Az indítványban is hivatkozott 3048/2013. (II. 28.) AB határozatban – amelynek az ügyben elbírált alkotmányjogi panaszok alapján kifejezetten állást kellett foglalnia a magánjogi jogviszonyokba való állami beavatkozással szemben felállított alkotmányos követelményekről – az Alkotmánybíróság tanácsa egyhangú döntéssel már az Alaptörvény alapján is alkalmazhatónak találta az Abh.-ban a szerződésmódosítással kapcsolatban kifejtett elveket (Indokolás [34]–[36]). Az adott esetben – a végtörlesztés kapcsán – egy nemzetközi válságban Magyarországon előállt, jelentős, kivételes és súlyos helyzetben történő jogszabályi beavatkozásról volt szó.
- [96] 2.3. A megkötött szerződéseket illetően megfelelően tekintettel kell lenni arra az általános elvre is, hogy valamely ország a közérdek – mint például politikai, társadalmi vagy gazdasági rendjének megőrzése – szempontjából döntő fontosságúnak ítélni, és megkövetelheti bizonyos szabályok (imperatív rendelkezések) alkalmazását valamely tényállásra; annak mérlegelése során, hogy érvényre kell-e juttatni e rendelkezéseket, figyelembe kell venni természetüket és céljukat, és alkalmazásuk vagy nem alkalmazásuk következményeit. [Az elv megjelenik

az Európai Parlament és Tanács 593/2008/EK rendelete (2008. június 17.) „a szerződéses kötelezettségekről alkalmazandó jogról (Róma I.)” 9. cikkében.]

[97] Az Alkotmánybíróság határozatát az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján tette közzé.

Budapest, 2014. március 17.

*Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[98] Egyetértek a határozattal, azonban annak indokolásában egy – megítélésem szerint – lényeges problémára ki kellett volna térni, az alábbiak szerint.

[99] A Kormány az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján – az indítvány szóhasználatával élve – „a devizahitelezésből adódó problémák végleges rendezéséhez”, azaz lényegében az átfogó jogi szabályozás előkészítéséhez kérte, meghatározott kérdések vonatkozásában, az Alaptörvény értelmezését. Álláspontom szerint az indítványban megfogalmazott kérdésekre az Alkotmánybíróság a határozatban helyes választ adott, a rendelkező rész 1/3. pontjában azt is megállapítva, hogy „valamely jogszabály, vagy rendelkezésének Alaptörvénnyel való összhangja megítélésénél a vizsgált rendelkezés szabályozási környezetét is figyelembe kell venni.” Meggyőződésem szerint előremutató és szükséges lett volna, ha az idézett rendelkező részi megállapítás alátámasztására a határozat indokolása külön is kiemeli az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésébe foglalt, a diszkrimináció tilalmára vonatkozó előírást, amelyre a jogalkotónak a szabályozás során tekintettel kell lennie.

[100] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatában is megerősítette azt a korábbi gyakorlatot, mely szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz az nem önkényes. Véleményem szerint azok, akik a devizaalapú hitelezés jogszabályi és piaci bevezetését követően, de még a gazdasági válságot megelőző időszakban, Magyarországon, magyarországi lakóingatlan megvásárlására, magyar jogi személy pénzügyintézetétől – a deviza és a forint hitel közötti választást illetően szabad belátáson alapuló mérlegeléssel – jelzálogkölcsönt vettek fel, azonos csoportba tartozónak tekintendők. A csoportképzés szempontjából tehát a hitelfelvétel ténye és nem a kirovó deviza forinttól eltérő volta bír relevanciával. Ezzel ellentétes értelmezés a jogalkotás során ahhoz vezetne, hogy az árfolyamkockázatot vállaló, de alacsonyabb kamatot fizető devizahitelek – alkotmányos indok nélkül – kedvezőbb helyzetbe kerülnek azoknál, akik forintban adósdottak el és az árfolyamkockázat kizárása érdekében vállalták a forint hitel jóval magasabb kamatának folyamatos fizetését. Álláspontom szerint nem mond ellent ennek a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat sem, amely a végtörlesztésre jogosultság kedvezményes lehetőségére tekintettel – de csakis a végtörlesztés szempontjából – határozta meg a devizaadósok azonos csoporthoz tar-

tozását. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a devizahitelezés egészét érintő szabályozás során a jogalkotó a diszkrimináció tilalmára vonatkozó alaptörvényi rendelkezést a fenti értelmezés szerint vegye figyelembe.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [101] A határozat rendelkező részének mindkét pontjával egyetértek, azokhoz azonban további indoklást tartok szükségesnek.
- [102] 1. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének értelmezéséhez az alábbi kiegészítő érveket fűzöm.
- [103] A magántulajdoni alapon működő piacgazdaság természetes velejárója a gazdasági verseny. Magának a „versenygazdaságnak” azonban elemi követelménye, hogy sokszereplős (kínálati jellegű) legyen, hogy a szereplők „azonos súlycsoportban” versenyezzenek, hogy a verseny szabályai minden versenyzőre azonosan kötelezőek legyenek, és végül, de nem utolsósorban, hogy a versenyzők tisztességesen versenyezzenek, azaz ne csak a törvényeket, de a gazdasági erkölcs, az üzleti tisztesség követelményeit is betartsák. A versenygazdaságnak tehát szigorú szerkezeti (szervezeti felépítési) és magatartási (működési) feltételei vannak. Ezek a feltételek a piacgazdaság kezdetétől máig alakulnak, formálódnak.
- [104] A versenygazdaság törvényi keretei, feltételei körébe soroljuk az ún. antitröszt (a magyar jogrendszerben: fúziókontroll) szabályokat, amelyek Kanadából és az USA-ból terjedtek el világszerte. Ezekhez csatlakozott az európai kontinensen a kartell-tilalom, amely a szervezeti összefonódás nélküli, megállapodáson alapuló monopóliumhelyzetek kialakulását akadályozza meg, illetve számolja fel. Mindez nem csupán a kis- és közepes vállalkozásokat védi a nagy tőkeerővel szemben, de a politikai közhatalmat és a demokráciát is a gazdasági hatalom koncentrációjától és befolyásától.
- [105] A versenygazdaság szerkezetét védő törvényhozáshoz csatlakozott a tisztességtelen piaci magatartások tilalma, annak generálklauzulája és külön nevesítve is a tiltott tényállások. Már ezek között is megjelent a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megtiltása, előbb a versenytársakkal szemben, majd pedig minden versenyző részéről a fogyasztókkal szemben.
- [106] Ennek a folyamatnak legújabb fejleménye és jogterülete a fogyasztóvédelem joga.
- [107] Minden egyes történetileg eddig kifejlődött jogterület hangsúlyosan jelen van az Európai Unió jogában és a magyar jogrendszerben is.
- [108] Az M) cikk (2) bekezdése jól illeszkedik az előbbi nemzetközi, uniós és hazai jogfejlődésbe, a vázolt jogfejlődés eddig elért eredményeit egyfelől alkotmányos rangra emeli, szintetizálja és megerősíti, másfelől – jövőbe tekintve – államcélként és programként is megfogalmazza, azaz továbblép ezen az úton. Ilyen értelmezésben – az alkotmányos programból következően – az államnak nem csupán alkotmányos lehetősége, hanem alkotmányos kötelessége is, hogy biztosítsa a tisztességes gazdasági verseny feltételeit, hogy fellépjen az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védje a fogyasztók jogait. Ez az alkotmányos követelmény azt is magában foglalja és egyben lehetővé teszi, hogy a törvényhozó a fogyasztói társadalom, a globalizálódó termék- és pénzügyi piac új kihívásaira (jogsértő, vagy tisztességtelen, erőfölényes jelenségeire) olyan új jogi megoldásokkal reagáljon, amelyek az eddigi történeti (és most már alkotmányos) fejlődési folyamatba illeszkednek.
- [109] 2. A rendelkező rész II. pontjához az alábbi kiegészítő indoklást fűzöm.
- [110] Az Indokolás [108] bekezdésben jelzett általános „illeszkedési” követelmény érvényesítendő a többszázéves nagyságrendben kötött ún. devizaalapú kölcsönszerződések súlyos társadalmi (nemzetgazdasági, pénzügyi, szociális) problémájának megoldása, az „abnormis” értékváltozás következményeinek törvényhozó általi felszámolása során is.
- [111] A törvényhozónak olyan „alkotmányos polgári jogi” megoldást kell normatív szinten találnia, amely ha nem is minden egyes szerződésre, de legalábbis az érintett szerződések túlnyomó többségére nézve jogos és igazságos. Jogos akkor, ha megfelel az alkotmányos magánjog alapvető követelményének, vagyis helyreállítja a felek

között az egyenjogúságot, a mellérendeltséget és az egyenértékűséget, azaz – egy szóba sűrítve – az érdek-egyensúlyt. Igazságos akkor, ha kellően differenciált és egyenlő körültekintéssel figyelembe veszi mindkét fél szempontjait, az adósok vagyoni és szociális helyzetét, a szerződés célját, illetőleg a felek válsághelyzet előtti és utáni előnyeit és hátrányait is.

- [112] A magyar magánjog történetében hasonló „válságjogi” megoldásra sajnálatosan sokszor volt már példa. Ezek közül egyet, az 1928. évi XII. törvénycikk („egyes magánjogi pénztartozások átértékeléséről”) 12. §-át idézem: „A pénztartozás átértékelt összegének meghatározásában minden körülményt méltányosan figyelembe kell venni.

Figyelembe kell venni különösen mind a két félnek, főképpen az adósnak vagyoni helyzetét; azt a gazdasági célt, amelyre a pénztartozás keletkezésekor szolgál; hogy a felek előre látták vagy rendes gondossággal előre láthatták-e a pénz értékében bekövetkezett változást és ezt a pénztartozás összegének meghatározásakor számításba vették-e; hogy az adós foglalkozásánál, vagyonának természeténél, életviszonyainál és egyéb személyes körülményeinél fogva tartozásának összegét felhasználta-e, vagy felhasználhatta-e úgy, hogy magát a pénz értékcsökkenése ellen megvédte; [...] hogy az adós az ügylet alapján gazdagodott-e és a gazdagodás értéke az ő birtokában még megvan-e, vagy attól időközben hibáján kívül elesett; hogy ellenszolgáltatás esetében a szolgáltatásnak és az ellenszolgáltatásnak szem előtt tartott aránya lényeges változást ne szenvedjen.”

- [113] Az ilyen törvényhozási példák az újabb válságok – így a devizaalapú kölcsönszerződések súlyos társadalmi-gazdasági-szociális következményeinek – kezelése során is hasznosíthatók.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [114] Az alaptörvény-értelmező határozat rendelkező részével lényegét illetően egyetértek. Az indokolás tekintetében az állam beavatkozási lehetőségével kapcsolatosan az alaptörvény-értelmezés alátámasztására az alábbi érveket tartom meghatározónak:
- [115] 1. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése második mondatának („Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben és védi a fogyasztók jogait.”) értelmezése
- [116] A kormány kérdésének megválaszolásához, illetve a kért értelmezés elvégzéséhez mindenekelőtt az Alaptörvény fenti rendelkezésének értelmezése szükséges. Az értelmezés közelebbi tárgyát az idézett szabály második fordulata („Magyarország [...] védi a fogyasztók jogait.”) képezi, mivel az alkotmányértelmezés feltételül az Abtv. 38. § (1) bekezdésében meghatározott konkrét alkotmányjogi probléma az Alaptörvény ezen fordulatával áll közvetlen összefüggésben.
- [117] Két kérdés szorul megválaszolásra; mit kell érteni az M) cikk (2) bekezdésében írt fogyasztók jogain, továbbá mi következik abból a kitételből, hogy „Magyarország védi” ezeket a jogokat.
- [118] a) A fogyasztók jogait az alkotmányjog tudomány felfogása a nemzetközi tendenciákat értékelve alapvető jognak tartja; a tudományos kánon szerint a „fogyasztók jogai” az alapvető jogok harmadik nemzedékébe (generációjába), tudományos szóhasználattal a globális, vagy szolidaritási jogok kategóriájába tartozó fogalom. (E kategóriát illetően lásd pl. Mavi Viktor: Szolidaritási jogok, avagy az emberi jogok harmadik nemzedéke. Állam- és Jogtudomány 30. évfolyam 1–2., illetve a fogyasztói jogok megítélése tekintetében Chronowski Nóra: Szolidaritás az Alkotmányban és azon túl? Közjogi Szemle, 2010/1, 17. o.)
- [119] A harmadik generációs jogok alakulófélben vannak, az első globális jogok alig néhány évtizeddel ezelőtt jelentek meg. Az alkotmányokban történő intézményesítésük még nem terjedt ki mindegyikükre, és abban is eltérő az egyes országok szabályozása, hogy mely jogokat emel be ezek közül az alkotmányba és melyeket (legalábbis egyelőre) nem.
- [120] A fogyasztók jogainak (a fogyasztóvédelemnek) alapjogi szintre emeléséhez – e jogi fogalom viszonylagos újszerűségéből és ennek kapcsán a tartalmi normativitás követelményéből következően – elengedhetetlen a jog

Alaptörvényben történő definitív meghatározása, az alanyi kör megjelölése és az alanyi körhöz kapcsolódóan alanyi jognak történő minősítése. Ezt több alkotmány is megteszi (így pl. a portugál alkotmány), a magyar Alaptörvény azonban a fogyasztók jogai kategóriáját nem emeli az alapvető jogok körébe. Az M) cikk (2) bekezdésében szereplő kitétel – túl azon, hogy nem a jellemzően az alapjogokat tartalmazó Szabadság és felelősség címszóban található – nem tekinthető (tartalmi értelemben sem) alapjogi státust megalapozó rendelkezésnek.

- [121] Ezért további válaszra váró kérdés, hogy mit kell érteni a fogyasztók jogain. Bár az Alaptörvényben nem, a magyar jogrend szabályrendszerében több jogszabály, illetve rendelkezés található a fogyasztók jogai tekintetében. Külön törvény szól a fogyasztóvédelemről (1997. évi CLV. törvény), a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról (2008. évi XLVII. törvény), a fogyasztóknak nyújtott hitelről (2009. évi CLXII. törvény). (Ez utóbbi kifejezetten érinti a devizahitelesek is, akiknek szerződéseivel kapcsolatosan a kormány az Alkotmánybíróságot konkrét alkotmányjogi problémára hivatkozva megkereste.) A fogyasztók egyes jogait további más törvények speciális rendelkezések formájában tartalmazzák; ilyenek például a Ptk.-ban szereplő szavatossági és jótállási jogok.
- [122] A magyar jogrendszer tehát ismeri és szabályozza – az Alaptörvényen kívül – a fogyasztók jogait, és az M) cikk (2) bekezdésében említett fogyasztói jogokon ezeket a jogokat mindenképpen érteni kell. Nézetem szerint azonban az Alaptörvényben említett „fogyasztók jogai” fogalomkör nem korlátozódik ezekre a konkrétan megnevezhető jogokra. A „fogyasztók jogai”, mint önálló és egységes fogalomkör a gazdasági élet hivatásszerű szereplőivel partneri kapcsolatban álló nem hivatásszerű szereplők e pozíciójukból adódó potenciális hátrányokkal szembeni védelmi helyzetét, illetve e védelemre szóló jogosultságát is jelenti. Az Alaptörvény említett rendelkezése véleményem szerint e jogosultság állami védelméről (is) rendelkezik.
- [123] b) Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének az a kitétele, hogy „Magyarország védi...” jellegzetesen államcéli megfogalmazás. Az M) cikk (2) bekezdése a fogyasztók jogainak védelmét államcélként határozza meg. Ez a megfogalmazás azonban rendkívül erőteljes, erőteljesebb azoknál az államcéloknál, melyekkel kapcsolatban az Alaptörvény az állam cselekvését illetően „törekszik”, „támogatja”, „segíti” igéket használja.
- [124] Az államcél olyan alkotmányjogi kategória, melyből konkrét tartalmú jogot teremtő szabályozási kötelezettség, vagy más konkrét közhatalmi aktus eszközlésének kötelezettsége nem keletkezik; ilyen az államon államcél esetén nem kérhető számon. Meglevő jogot csökkentő, a védelmi szintet leszállító jogalkotás, vagy más ilyen közhatalmi aktus azonban már sértheti az államcélként megfogalmazott alkotmányi szabályt. Ennek megfelelően kell értékelni a jogalkotó, illetve a közhatalom más tényezője lehetséges mozgásterét az M) cikk (2) bekezdésével összefüggésben. Az M) cikk (2) bekezdéséből tehát az államra nézve konkrét tartalmú jogalkotási kötelezettség nem keletkezik, absztrakt értelemben azonban ebből az államcélból feltétlenül levezethető okszerűnek és hatékonynak mutakozó jogalkotási, intézményvédelmi, általában állami aktivitási kötelezettség. Ennek az állam már eddig is eleget tett, többek között az említett törvények, jogi rendelkezések megalkotásával, illetve a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság felállításával [225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet]. Ezek az eddig megtörtént lépések azonban a fentiekből következően nem zárják ki azt, hogy az állam további lépéseket teheszen a fogyasztók jogai védelmének érdekében. Az államcél meghatározása az abban megfogalmazottak valóra váltása érdekében az alkotmány keretei között szabad kezdet ad az államnak, így lehetősége és joga az említett kereteken belül a beavatkozás, ha a korábbi lépéseket az államcél megvalósítása érdekében nem tartja elégségesnek. Az M) cikk (2) bekezdésének fentebb említett kitétele az állam beavatkozásra történő felhatalmazásának is tekinthető, azaz az M) cikk (2) bekezdése a fogyasztók jogainak védelmére megteremti az állam beavatkozásának alkotmányos alapját.
- [125] 2. A szerződési szabadság korlátozhatóságának kérdése
- [126] a) Az állam beavatkozási lehetősége kapcsán az Alkotmánybíróság – a kormány megkeresésének megfelelően – vizsgálta a szerződési szabadság jellegét és e vizsgálat eredményére tekintettel értelmezte a beavatkozás alkotmányos kereteit.
- [127] A szerződési szabadság értelmezésének történetét illetően az Alkotmánybíróság álláspontja nem volt egyértelmű. Kezdetben, majd jellemzően a későbbiekben is az Alkotmánybíróság a szerződési szabadságot a piaccgazdaságból levezethető önálló alkotmányos jognak minősítette [Pl. 13/1990. (VI. 18.) AB határozat, 29/1993. (V. 6.) AB határozat]. Emellett olyan értelmezésre is sor került, mely a szerződési szabadságot az ember általános cselekvési szabadságának megnyilvánulási formájaként, az emberi méltóságból való jogból vezette le [24/1996. (VI. 25.) AB határozat].

- [128] Nézetem szerint a szerződési szabadság a szabadságeszmének a szerződések világában történő érvényesülése. Az általános szabadságeszmét a magam részéről a jogegyenlőség elvére épülő társadalmi viszonyokhoz kapcsolva az emberi méltóság elszakíthatatlan – fogalmi – részének tekintem. A szerződési szabadság tehát nem önálló alapjog, de az említett fogalmi összefüggés következtében áttételesen kapcsolódik az emberi méltósághoz.
- [129] A fentiek viszonylatában négy további fontos körülményre feltétlenül szükséges figyelemmel lenni.
- [130] Először, hogy az emberi méltósághoz való jog csak az élethez való joggal összefüggésben (mint az emberi státus érinthetetlen lényege) korlátozhatatlan, egyébként korlátozható alapjog, melyre jogrendszerünkben több példa is említhető. (Ilyen korlátozás például egyes helyzetekben a letartóztatottak, elítéltek fogva tartása különleges biztonsági eszközeinek alkalmazása.)
- [131] Másodsor, hogy az előbbiekből következően a szerződési szabadság korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján – amely a magyar alkotmányjogban a legszigorúbb korlátozási szabályt tartalmazza – más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelmében a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása mellett az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartása mellett mindenesetre fennáll a lehetősége.
- [132] Harmadsor, hogy a szerződési szabadság a legszorosabb értelemben a szerződések megkötésére irányuló szabad akaratelhatározást és a szerződés tartalmának a jogszabályok keretei közötti kölcsönösen szabad meghatározását jelenti. A szerződési szabadság tehát eleve nem biztosít korlátlan szabadságot a szerződések tartalmának meghatározására, jogszabályok, jogi rendelkezések azt tradicionálisan eleve korlátozzák (pl. uzsorás szerződés, jó erkölcsbe ütköző szerződés tilalma).
- [133] Negyedsor, hogy az állami beavatkozás a szerződési szabadságot a már megkötött szerződések változatlan tartalommal történő megtartását, a pacta sunt servanda magánjogi elvét illetően érinti, amely a szerződési szabadságnak már egy tágabb értelemben vett dimenzióját jelenti. A jog szűkebb-tágabb fogalmát illető különbségtételnek annyiban van jelentősége, amennyiben azt értékeljük, hogy a korlátozás mennyiben közelíti a jog lényeges tartalmát.
- [134] Mindezekből egyértelműen következik a szerződési szabadság, illetve a pacta sunt servanda elvének korlátozhatósága, még akkor is, ha e jogi kategóriákat a korlátozhatóság szempontjából legszigorúbb konzekvenciával járóan alapvető jogként (alapvető joghoz tapadó jogként, vagy jogelvként) értelmezzük.
- [135] b) A fenti alapjogi jellegű megközelítés esetén a korlátozhatóság kulcskérdése, hogy fennáll-e a korlátozás lehetőségét megteremtő más alapvető jog vagy alkotmányos érték védelmének szükségessége. Ilyen alapvető jogként vehető számba az emberi méltósághoz való jog, amely nyilvánvalóan súlyosan sérül abban az esetben, ha a szerződések teljességbe menetele, illetve a szerződésekhez fűződő jogkövetkezmények érvényesülése a szerződési partner olyan mértékű – egyébként véten – pauperizálódásával jár együtt, mely az emberhez méltó életkörülmények elvesztését (pl. hajléktalanná válást) eredményezné. Emellett vitathatatlanul fenyegetett alkotmányos értéket képez az M) cikk (2) bekezdésében foglalt, alapjogi szintre nem emelt fogyasztóvédelem, aminek természetét párhuzamos indokolásom [115]–[122] bekezdéseiben kifejtettem. Ez tömegeket érintő esetben külön hangsúlyt kap a Nemzeti Hitvallásban megfogalmazott azon alkotmányos célkitűzésekben, miszerint „a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság [...] kiteljesítése”, illetve, mely a népuralom érvényesülésének (egyik) feltételét az állam polgárainak szolgálatában látja. E két fordulatból következően, figyelemmel az Alaptörvénynek szociális jellegű államcélokat tartalmazó passzusaira (így pl. az Alaptörvény XIX. és XXII. cikkeire) is, az állampolgárok legalább elemi szintű, emberhez méltó szociális életfeltételei az Alaptörvény védelmét élvező alkotmányos értékeknek minősülnek.
- [136] 3. Az állam beavatkozásának alkotmányos korlátai
- [137] Az államnak tehát az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése alapján lehetősége van beavatkozni a szerződéses jogviszonyokba, és ezeknek a szerződési szabadság sem áll elvileg az útjában, sőt a kormány által felvetett konkrét alkotmányjogi probléma tekintetében van olyan alapvető jog, illetve alkotmányos érték, mely a jogok korlátozására vonatkozó legszigorúbb szabályozás szerint is lehetővé teszi az állam beavatkozását.
- [138] Ez a beavatkozási lehetőség azonban nem korlátlan. Akár alapjogi megközelítésben, a szükségességi-arányossági teszt alapján vizsgáljuk, akár a jogok korlátozásának rugalmasabb lehetőségét nézzük, a szerződéses jogviszonyokba való beavatkozás nem sértheti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt azon jogtételt, mely szerint Magyarország jogállam.

- [139] A jogállamiság tartalma a vizsgált helyzetre vonatkozóan alapvetően a jogbiztonság elvének érvényesülését, magánjogi viszonylatban a *pacta sunt servanda* érvényre jutását jelenti.
- [140] A jogállamiság és a jogbiztonság követelménye a megkötött szerződések világában alapvetően a szerződések teljesedésbe menetelét jelenti; azt, hogy a megkötött szerződések megtartásában és érvényesülésében a gazdaság és a magánjogi kapcsolatrendszer szereplői megbízhatnak, erre gazdálkodásukban, terveikben és további lépéseikben bizton építhetnek. A *pacta sunt servanda* elve tehát nem tehető zárójelbe, és nem is üresíthető ki. Másfelől a jogbiztonság elve nem jelenti a jogviszonyok, jelen esetben a szerződéses jogviszonyok teljes és feltétlen érinthetlenségét. Kétségtelen, hogy az állami beavatkozás és a szerződési szabadság korlátozása nem valósítható meg a *pacta sunt servanda* elvének teljes sértetlensége mellett, ugyanakkor az állami beavatkozás feltételeit és mértékét úgy kell megválasztani, hogy az a feltétlenül szükségesnél jobban ne érintse a megkötött szerződéseket, ne erodálja a szerződések világának jogbiztonságát. Erre nézve a magánjogi minta tulajdonképpen előttünk áll, a határozatban is említett *clausula rebus sic stantibus* elve formájában, ami alkotmányjogi szempontból annyit jelent, hogy a jog már eddig is ismerte és intézményesítette a *pacta sunt servanda* elve konkrét esetekben történő érvényesülésének alkotmányjogilag eddig kétségbe nem vont bírói, illetve jogalkotói korrekciója lehetőségét.
- [141] Mindezek mellett a jogállamiság követelményeit illetően fontosnak tartom az alábbiak hangsúlyozását.
- [142] Az állam jogalkotói beavatkozása csak kivételes lehet, amivel csak különleges feltételek fennállása esetén élhet. Ezek a feltételek nézeteim szerint az alábbiak: a körülményeknek
- a szerződést követően beállott,
 - ésszerűen előre nem látható,
 - olyan mértékű megváltozása,
 - amely a szerződés változatlan tartalommal való fenntartása mellett valamelyik fél lényeges érdekét súlyosan sérti,
 - és az előbbiek szerint előállott helyzet társadalmi méretű, azaz a szerződéses felek nagy tömegét érinti.
- [143] Igen lényeges szempont, hogy az állam beavatkozása az ütköző érdekek kezelését illetően nem lehet egyoldalú, vagyis figyelemmel kell lennie annak a szerződő félnek a méltányos érdekeire is, akire nézve a jogviszony módosítása egyébként hátrányos.
- [144] Az, hogy az állam konkrét beavatkozása (jogalkotása) megfelel-e az alkotmányos követelményeknek, csak a konkrét beavatkozás (jogi szabályozás) ismeretében dönthető el.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [145] Nem tudom elfogadni a többségi határozatot, mert az alkotmánybíráskodás egészét illetően két kardinális kérdésben olyan megállapításokat tesz, melyeket összeegyeztethetetlennek tartok az alkotmánybíráskodás eszméjével. Ezen kívül egy kérdésben olyan álláspontot foglal el a határozat, melyet az Alaptörvény 28. cikkét illetően hibás értelmezésnek látok.
- [146] 1. A két kardinális kérdés egyike az Alkotmánybíróság jogkiolvasztó tevékenységére vonatkozik. Ezt a korábbi alkotmánybírák minden önkorlátozás nélkül művelték – a legkülönbözőbb alkotmányos alapjogokat önmaguk által létrehozva –, és ennek révén a demokratikus törvényhozás feletti ellenőrzésüket sokszor alaposan kibővítették. Ilyen kibővítés esetén alkotmánybírói aktivizmust lehetett korábban is megállapítani, de ha csak egy-egy absztrakt alkotmányi érték, alapelv konkretizálását végezték el ezzel (vagyis az absztrakt értékekből, elvekből csak konkrétabb tartalmakat bontottak ki, de új terület bevonásával hatáskörbővítést nem hoztak létre), akkor ezt nem lehetett kifogásolni. Ilyen konkretizálás akkor akár olyan jog kiolvasztása is lehetett, melyet nem tartalmazott az alkotmányi szöveg. Látni kell azonban, hogy az Alaptörvény hatályba lépése, mely lehetővé tette, hogy Alaptörvényben biztosított jog léte esetén a bírói ítéleteket alkotmányjogi panasszal meg lehessen támad-

ni az Alkotmánybíróság előtt, döntő módon megváltoztatta a jogkiolvasztás következményeit. Ennek révén a jogok kiolvasztásának most már az a közvetlen következménye, hogy az alkotmánybírák ezzel lényegesen megnövelik a rendes bíróságok, köztük a Kúria ellenőrzés alá vonását – ráadásul minden alaptörvényi felhatalmazás nélkül, pusztán csak önmaguk döntése által létrehozva. A jogkiolvasztó alkotmánybíró-elődeinknek ezzel a problémával nem kellett szembenézni, és megítélésem szerint a többségi határozat támogatói nem gondolták végig azt, hogy az Alaptörvény lényeges módon változtatta meg e tevékenység következményeit. Ezt a hibás álláspontot rögzíti tézisszerűen az Indokolás [67] bekezdésében tett következő állítás: „Azt, hogy milyen jogokat kell „Alaptörvényben biztosított jog” alatt érteni, az Alkotmánybíróság gyakorlata alakítja ki.” Ezzel szemben kell ragaszkodni ahhoz, hogy az „Alaptörvényben biztosított jogok” azok, melyeket az Alaptörvény tartalmaz, és ezt nem bővítheti az Alkotmánybíróság azzal érvelve, hogy csak értelmezi az Alaptörvényt.

[147] A jelen esetben a jogkiolvasztás korábbi gyakorlatát a többségi határozat a szerződési szabadság kérdése kapcsán látja folytathatónak azzal, hogy ezt az Alaptörvény M) cikke (2) bekezdésébe alaptörvényi értéként és elvként foglalt vállalkozási szabadságból látja kiolvaszthatónak: „Az Alaptörvény egy-egy, nem az alapvető jogokat tartalmazó fejezetében található szabályából az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított jogot megfelelő indítvány alapján vezethet le. (A Kormány második kérdésére e határozatban adott válaszként ilyen jog az Alaptörvény alapján az M) cikk (1)–(2) bekezdéséből eredő szerződéses szabadság.)” (Indokolás [68]). Ez a jogkiolvasztás – és ennek kapcsán az egész jogkiolvasztási gyakorlat legitimálása – azonban megítélésem szerint teljesen felesleges, mivel az Alaptörvény XII. cikkének (1) bekezdésébe foglalt vállalkozáshoz való jog részeként ez amúgy is kimondható. A vállalkozáshoz való jog egyik nélkülözhetetlen aspektusa –, melynek kibontására jogosult az Alkotmánybíróság – a szerződési szabadság, és ehhez már csak erősítéseként kell odavonni az alaptörvényi értékeket és intézményi elveket tartalmazó Alapvetésből az M) cikk (2) bekezdésébe foglalt vállalkozási szabadságot. Alaptörvényben meglévő alapvető jog konkrét aspektusainak kibontására jogosultak az alkotmánybírák, de új jog teremtésére nem, mert ezzel átvennék az alkotmányozó hatalom szerepét.

[148] Ennek az elvi álláspontnak fontos következménye van arra a választásra, amit az Alkotmánybíróság a törvényhozás felé irányuló alkotmányos mulasztás vagy ezzel szemben a bírói jogalkalmazás felé irányuló alkotmányos követelmény megállapításakor tesz. Ugyanis amikor az alkotmánybírák nem kívánják megsemmisíteni az indítvánnyal megtámadott jogszabályi rendelkezést, ám alkotmányos problémát látnak abban, akkor két alternatíva kötött választhatnak. Ha alkotmányos értékből, alapelvből, illetve alapvető jogból származó követelmény hiányát állapítják meg az adott jogszabályi rendelkezés tartalmában, ám kerülni kívánják ennek megsemmisítését, akkor vagy alkotmányos mulasztást állapítanak meg a jogalkotó felé, és határidő kifizésével szólítják fel ennek jogalkotás útján való orvoslására, vagy önmaguk állapítanak meg az adott jogszabályi rendelkezés bírói alkalmazása felé alkotmányos követelményt, és közvetlenül ők írják elő a bírák számára, hogy ezt a jogszabályi rendelkezést mindig ezzel az alkotmányos követelménnyel együtt alkalmazzák mint alkotmánykonform értelmezést. Ez utóbbi esetben a jogalkalmazó bírák számára előírt alkotmányos követelmény érvényesülését az garantálja, hogy ennek nem követése esetén a pervesztes fél alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordul, és az alkotmánybírák alaptörvény-ellenesség címén megsemmisítik az alkotmányos követelményt nem követő rendes bíróság ítéletét. Alkotmányjogi panasszal azonban a bírói ítéletek ellen csak Alaptörvényben biztosított jog alapján lehetséges – és pusztán alaptörvényi értékekre vagy alapelvekre támaszkodva nem –, így ha a rendes bíróságok felé ez utóbbiakból levezetve alkotna meg alkotmányos követelményeket az Alkotmánybíróság, akkor ezt nem lehetne megtámadni alkotmányjogi panasszal, és így ennek garantálása és Alkotmánybíróság általi szankcionálása nem lenne biztosítva. Ha tehát ragaszkodunk ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság nem olvashat ki új alaptörvényi jogokat, hanem ezek csak az Alaptörvény által már szövegszerűen tartalmazott jogok lehetnek, akkor ebből következik, hogy ha egy jogszabályi rendelkezés alaptörvényi értékből vagy alapelvből eredő hiányosságokat mutat – és nem alapvető jogból eredőt –, akkor az Alkotmánybíróság csak a törvényhozás felé irányuló alkotmányos mulasztás megállapítását választhatja ennek orvoslására, de a bírák felé közvetlenül irányuló alkotmányos követelmény előírását nem, mert ez esetben a hiányzó alkotmányjogi panasz miatt nem lehetne ennek érvényesülését garantálni.

[149] 2. Nem tudom elfogadni az Indokolás [94] bekezdésében az „általános cselekvési szabadság” beleolvasását sem az Alaptörvénybe, melyet az első alkotmánybírói többség az 1990-es évek elején alakított ki, és amelyet az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontja a régi Alkotmányon alapuló többi elvi formulával együtt hatályon kívül helyezett. Ezt az utóbbi években a teljes ülésen hozott döntéseinkben már kerültük, igaz

elvi jelleggel nem foglalt állást az Alkotmánybíróság ennek későbbi sorsát illetően. A Kormány az indítványában igyekezett minden olyan régi formulát megnevezni – és megkérdezni róluk a mai alkotmánybírói véleményektől –, melyek megakadályozhatják az általa tervezett jogalkotással belenyúlást a szerződésekkébe, így kérdést tett fel az „általános cselekvési szabadság” korábbi formulájára is. Ebből a formulából korábban a levezetett alapvető jogok sokaságát olvastották ki a régi alkotmánybírók, és az az alkotmánybíró, aki az „általános cselekvési szabadság” kiolvasztását és fenntartását ma is lehetőnek tartja, igent mond sok-sok további alapvető jog kiolvasztására is, melyeket nem tartalmaz az Alaptörvény. Fontos kiemelni, hogy az első alkotmánybírók által kialakított „láthatatlan alkotmánynak” ez volt a tengelye, és aki most erre igent mond, az az Alaptörvény helyett ismét a régi bázisra helyezi döntési alapját – ha átlátja ezt, ha nem. Mindig is az volt az álláspontom, hogy a tényleges írott alkotmány helyébe lépő „láthatatlan alkotmány” az alkotmánybíráskodás intézményével való visszaélést jelentette, melyet egy demokratikus jogállam mellett hitet tevő alkotmánybírói többség nem támogathat. A Kormány indítványában feltett kérdésre tehát le kellett volna szögezni a határozatban, hogy a mai Alkotmánybíróság nem támogatja az Alaptörvénytől való elszakadást, illetve a láthatatlan alkotmány koncepcióját is elveti, és így az „általános cselekvési szabadság” korábbi formuláját, illetve az ebből levezetett további alapjogok sokaságát sem kívánja ismét döntési alapként használni a jövőben. Ezt mulasztották el a többségi határozatot megszavazó alkotmánybírók, és ebben a mulasztásban nem kívánok magam is részt venni.

[150] 3. További problémám az indokolással, hogy tézisszerű megfogalmazásaiban az alaptörvényi rendelkezéseknek a rendes bírósági jogalkalmazásban és ezen keresztül az egyes jogágakban való szerepe csak leszűkítetten kap megfogalmazást. Az Indokolás [56] bekezdésében ez így hangzik: „Az Alaptörvényben foglalt jogok a magánjog generálklauzuláin keresztül képesek beszűrődni a magánjog rendszerébe. Ahol tehát még generálklauzula alkalmazására sincs lehetőség, ott az alkotmányi jogok sem képesek közvetlenül hatni a magánjogban.” Majd ezt konkretizálva az Indokolás [64] bekezdésében a rendes bíróságok jogalkalmazásánál az Alaptörvény bevonását a generálklauzulákra tekintettel írja elő: „Az, hogy a konkrét perben az eset összes körülményeinek mérlegelésénél a rendes bíróság a polgári generálklauzulák értelmezésekor milyen intenzíven hivatkozik az M) cikk (2) bekezdésének egyes elemeire, elsősorban a rendes bíróságra tartozó kérdés [...]” Ez az értelmezés megengedhetetlenül leszűkíti az Alaptörvény 28. cikkét, mivel az általános jelleggel írja elő a bírák kötelezettségeként az alkalmazott jogszabályi szöveg értelmének megállapításánál az Alaptörvény bevonását, és nem szűkíti ezt le ezt a generálklauzulák alkalmazásának esetére. Minden jogszabályi hely, melynek normatív tartalma nyitott, és így konkretizáló értelmezést igényel, kötelességként veti el a bíró számára a 28. cikk révén az Alaptörvénnyel összhangban való értelmezést. Ezért nem csak az hibás megállapítás a többségi határozat indokolásában, hogy ezt a kötelezettséget a generálklauzulák létrehozásához szűkíti le, hanem az is, hogy főszabályként ezt a bevonást a rendes bíróságok saját mérlegelése területéhez tartozónak deklarálja. Ezzel a deklarációval az Alkotmánybíróság felmenti magát attól a terhes kötelezettségtől, hogy az Alaptörvény 28. cikkének bírói gyakorlatban való érvényesülését ellenőrizze, és ennek hiányosságai esetén fellépjen az Alaptörvény érvényesülése védelmében. Megítélésem szerint az Alkotmánybíróság ezzel a szűkítéssel a bírói jogalkalmazást illetően lemond arról a feladatról, melyre létrehozták: az Alaptörvény, jelen esetben ennek 28. cikke érvényesülésének ellenőrzéséről.

[151] Az Alaptörvény 28. cikkének ez a leszűkített értelmezése okozta a mostani többségi határozatban azt, hogy a rendelkező rész 2. pontjában – az indítvány kérdésére válaszolva – az absztrakt alkotmányértelmezési hatáskörében nem látta megítélhetőnek a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességének problémakörét, és ezt csak a mindenkor konkrét bírói ítéletek fényében látta vizsgálhatónak. Ezzel szemben, ha az általam ajánlott szélesebb – és az alaptörvényi szöveg értelmével egybevágó – értelmezéssel vizsgáljuk a bírák kötelességét az Alaptörvény 28. cikke alapján az alkalmazott jogszabály Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezésére, akkor azt kellene rögzíteni, hogy ha egy bíróság a mostani indítványban felvetett devizahiteles ügyek megítélésénél nem vonta be értelmezésébe az M) cikk (2) bekezdését, akkor már formai okokból is alaptörvény-ellenesnek minősül az ítélete. A többségi határozat szűkített – és az alaptörvényi szöveg nyelvtani értelmével szembenálló – értelme-

zése így a mostani indítványra adott válaszában szükségszerűen okozta a rendelkező részben adott megállapítás félrefutását.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: X/1769/2013.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2014. évi 41. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 9/2014. (III. 21.) AB HATÁROZATA

az egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályainak megállapítása érdekében szükséges módosításról szóló 2013. évi LXXII. törvény 9. §-a és 13. §-a egyes szövegrészei, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 72/C. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján indult eljárásban – *dr. Balsai István, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályainak megállapítása érdekében szükséges módosításáról szóló 2013. évi LXXII. törvény 9. §-ának az a szövegrésze, amely a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 68. § (4) bekezdését állapítja meg, és 13. §-ának az a szövegrésze, amely a 1995. évi CXXV. törvény 72. § (3) bekezdését állapítja meg, alaptörvény-ellenes, ezért a 2013. évi LXXII. törvény 9. §-át és a 13. §-át megsemmisíti.
A megsemmisített rendelkezések ennek folytán nem lépnek hatályba.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 72/C. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
A megsemmisített rendelkezés a határozat közzétételének napját követő napon veszti hatályát.
3. Az Alkotmánybíróság a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 69. § (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg és az Abtv. 41. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében semmisítse meg az „egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályainak megállapítása érdekében szükséges módosításáról” szóló 2013. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Nbtvmód.) 9. §-ának azt a szövegrészét, amely a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 68. § (4) bekezdését állapítja meg; 10. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv.

69. § (4) bekezdés *b*) pontját állapítja meg; 13. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 72. § (3) bekezdését állapítja meg, valamint 16. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 72/C. § (4) bekezdését állapítja meg.
- [2] Álláspontja szerint az Nbtvmód. hivatkozott rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését (jogállamiság elve); az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését (hatalom megosztásának elve); az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdését (magánszféra és személyes adatok védelme).
- [3] 1.1. Az Nbtvmód. a nemzetbiztonsági ellenőrzésre vonatkozó szabályokat változtatja meg, módosítja az ellenőrzés módszerét, eszközeinek alkalmazási körét, a jogorvoslatot, az ellenőrzés alá tartozó személyek meghatározására irányadó rendelkezéseket. Az Nbtvmód. 9. §-a módosítja az Nbtv. 68. §-át; a módosított szakasz (4) bekezdése értelmében nem csupán a jogviszony létrejöttét megelőzően, hanem azt követően, folyamatosan is helye van nemzetbiztonsági ellenőrzésnek.
- [4] Az Nbtv. új, az Nbtvmód. 13. §-ával megállapított 72. § (3) bekezdéséből az következik, hogy ilyen esetben titkos információgyűjtés is folytatható, évente kétszer 30 napig.
- [5] Az indítvány szerint a titkosszolgálati eszközökkel való megfigyelés vagy ellenőrzés az érintett személynek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjogát korlátozza, beavatkozást jelent a magánszférába. Bár a nemzetbiztonsági érdek legitim cél a magánszféra korlátozására, az Nbtv. új 68. § (4) bekezdése és 72. § (3) bekezdése nem felel meg az alkotmányossági kritériumoknak. E rendelkezések nem követelik meg, hogy bármilyen ok vagy gyanú felmerülése esetén kerüljön sor az ellenőrzés megismétlésére; a pusztán tény, hogy az érintettel szemben már folyt nemzetbiztonsági ellenőrzés, elegendő a titkosszolgálati eszközök viszonylag hosszú távú alkalmazására. Továbbá, a nemzetbiztonsági ellenőrzés sajátosságai folytán az nem csupán az érintetthez, hanem családtagjaihoz is kihat.
- [6] A hivatkozott rendelkezések lehetővé teszik az ellenőrzést végző számára, hogy olyan adatokat gyűjtsön, amelyek feltárják a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy magánszférájának legbensőbb, leginkább védett területeit, korlátozva a magánlakás és a magántitok sérthetlenségét is.
- [7] A fentiek alapján az indítványozó szerint a módosított Nbtv. 68. § (4) bekezdése és 72. § (3) bekezdése sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magán- és családi élet tisztelgésben tartásához (magánszférához) való jogot, valamint a személyes adatoknak az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerinti védelméhez való jogot.
- [8] 1.2. Az Nbtvmód. – 69. § (4) bekezdés *b*) pontját megállapító – 10. §-a szerint „a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső egyes jogviszonyokat kormányzati irányítás alatt álló foglalkoztató szervezetek vonatkozásában a Kormány rendeletben, kormányzati irányítás alatt nem álló foglalkoztató szervezet esetében a foglalkoztató szervezet vezetője a nemzetbiztonsági ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter egyetértésével kiadott közjogi szervezetszabályozó eszközben, ha ennek kiadására nem jogosult, a nemzetbiztonsági ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter jóváhagyásával munkáltatói intézkedésben, írásban határozza meg” [Nbtv. 69. § (4) bekezdés].
- [9] Ezzel szemben az Nbtv. korábban hatályos 69. §-a még tételesen felsorol egyes jogviszonyokat (pl. miniszter, államtitkár, minisztériumi főosztályvezető stb.), más esetekben pedig a szerv vezetőjének mérlegelési jogkörére bízta, hogy a folytatott tevékenység, illetve a minősített adatok kezelése indokolja-e a nemzetbiztonsági ellenőrzést. A (részben) egyedi elrendelést tehát a normatív elrendelés váltja fel.
- [10] Az Nbtvmód 10. §-a által bevezetett módosítás folytán az Nbtv. 69. § (4) bekezdés *b*) pontjának utaló szabályából az következik, hogy csak a hatáskörrel rendelkező miniszter egyetértésével (jóváhagyásával) határozható meg, hogy melyek azok a jogviszonyok, amelyek betöltői fokozottan ki vannak téve jogellenes befolyásolási szándéknak, leplezett támadásnak vagy fenyegetésnek [Nbtv. 74. § *in*] alpont]. Az itt meghatározott esetkörök objektív módon nem határozhatók meg, sok esetben csak az egyedi esetben dönthető el, hogy az adott státusszal kapcsolatban felmerülhet-e nemzetbiztonsági kockázat. A hatalmi ágak elválasztásából, a Kormánytól független szervek autonómiájából közvetlenül következik az az igény, hogy a Kormány tagjának ne legyen „vétőjoga” a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső jogviszonyok meghatározásában és ezen keresztül elvi lehetősége se legyen a független intézmények szervezetrendszerének, személyzeti politikájának alakítására, és ezen keresztül ne befolyásolhassa (akadályozhassa) a független szerveket feladataik ellátásában.
- [11] A hatalmi ágak elválasztásából származó követelmény az indítványozó szerint, hogy a végrehajtó hatalomnak tisztelgésben kell tartania a független intézmények autonómiáját; épp ezért a független intézmények szervezetére

vonatkozó szabályokat a Kormány tagja nem állapíthatja meg rendeletben, e kérdéseket törvénynek kell rögzítenie.

- [12] E garanciáknak az indítvány szerint az Nbtvmód. Nbtv. 69. § (4) bekezdés *b*) pontját előíró szövegrésze nem felel meg, így az ellentétes az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből levezethető követelményekkel.
- [13] 1.3. Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiságból ered az a követelmény, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok eljárását is a jog alá kell rendelni, a jog uralmának a nemzetbiztonságot érintő kérdésekben is érvényesülnie kell. Ebből következően az Nbtv.-nek garanciákat kell adnia arra, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint az azokat felügyelő miniszter döntése nem önkényes.
- [14] Az Nbtvmód. az intézményi garancia hiányát kísérli meg azzal orvosolni, hogy az Nbtv. új 72/C. §-a lehetővé teszi, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy a hozzájárulás megtagadásával vagy visszavonásával szemben panasszal forduljon a miniszterhez. Az Nbtv. 72/C. § (4) bekezdése rögzíti továbbá, hogy a panasszal szemben további jogorvoslatnak (azaz a bírósághoz fordulásnak) nincs helye. Mindebből az következik, hogy panasz esetén a miniszter fogja eldönteni azt, hogy adott személy esetében fennállnak-e a biztonsági feltételek; e döntés önkényességét pedig semmilyen garancia sem zárja ki. Az egyfokú jogorvoslati rend nem teszi lehetővé a nemzetbiztonsági ellenőrzés külső kontrollját. A nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esők között a Kormánytól független állami szervek képviselői is vannak, esetükben a külső jogorvoslat kizárása a hatalommegosztás Alaptörvény C) cikkéből következő elvével is ellentétes és sérti a jogállamiság Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített elvét is, mert nem teszi lehetővé annak bírói ellenőrzését, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés pártatlanul, tisztességesen történik. A külső kontroll fontosságára hívta fel a figyelmet az Európa Tanács ajánlása [ET tagállamaiban működő belső biztonsági szolgálatok felügyeletére vonatkozó 1402. (1999) sz. ajánlás, melyet 1999. április 26-án (9. ülés) fogadott el a Közgyűlés] is, amely – a szervezetre, valamint az operatív tevékenységre vonatkozó részei mellett – a hatékony demokratikus ellenőrzéssel is foglalkozik. Felhívja a tagállamokat, hogy a bírói, *a priori* ellenőrzés mellett, *ex post facto* ellenőrzést is tegyenek lehetővé, vagyis amennyiben az érintettek úgy érzik, hogy nemzetbiztonsági ellenőrzés vagy operatív tevékenység során jogukat feleslegesen megsértették vagy figyelmen kívül hagyták, legyen lehetőségük bírósághoz vagy más jogi testülethez fordulni.
- [15] Erre tekintettel az indítványozó szerint az Nbtv. új 72/C. § (4) bekezdése – a további jogorvoslat kizárása miatt – sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levonható követelményeket.
- [16] 2. Az alapvető jogok biztosa az Abtv. 61. § (2) bekezdésére hivatkozással kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Nbtvmód. 2013. augusztus 1-jén hatályba lépő rendelkezéseinek hatálybalépését az indítvány elbírálásáig függesse fel, mivel az érintett alapjogok védelme és a jogbiztonság követelményének érvényesülése érdekében azonnali intézkedésre van szükség.
- [17] Az Alkotmánybíróság 2013. július 15-én hozott, 19/2013. (VII. 19.) AB határozatával 2014. március 27-ig felfüggesztette a nemzetbiztonsági ellenőrzés szabályait módosító törvény azon rendelkezéseinek hatálybalépését, amelyek alapján a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszonya fennállása alatt folyamatosan nemzetbiztonsági ellenőrzés alatt állna, és ennek során vele szemben naptári évenként kétszer 30 napig titkos információgyűjtést lehetne folytatni [Nbtvmód. 9. §-a és 13. §-a].
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság beszerezte a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke és a belügyminiszter írásbeli véleményét. Az Alkotmánybíróság meghallgatta a belügyminisztert.

II.

- [19] 1. Az Alaptörvény hivatkozott szabályai szerint:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam. [...]”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. [...]”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

(2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. [...]”

[20] 2. Az Nbtv. kifogásolt szabályai szerint:

„9. § Az Nbtv. 68. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

»68. § (1) A nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy nem felel meg a biztonsági feltételeknek, ha
 a) nem alkalmas – különös tekintettel a munkavégzésen kívül tanúsított magatartására, magánéleti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint olyan személlyel, az erről való tudomásszerzést követően fenntartott kapcsolatára, akinek szándékos bűncselekmény miatt a bíróság büntetőjogi felelősségét megállapította – a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony törvényes, illetéktelen befolyástól mentes ellátására;
 b) személyével szemben olyan körülmény áll fenn, amely sérti vagy veszélyezteti a minősített adat védelméhez fűződő érdeket.

(2) Amennyiben a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létrejötténél az adott jogviszony szabályozó törvény a jogviszony létrehozatalát kizáró feltételként nem határozza meg, a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy nem felel meg a biztonsági feltételeknek akkor sem, ha

a) büntetett előéletű;

b) a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszonynak megfelelő foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll;

c) büntetlen előéletű, de a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította;

ca) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, ötévi vagy azt meghaladó végrehajtandó szabadságvesztés büntetés esetén a mentesítés beálltától számított tizenkét évig;

cb) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet el nem érő végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított tíz évig;

cc) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett vagy részben felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig;

cd) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltától számított öt évig;

d) a bíróság a kényszergyógykezelését rendelte el, a kényszergyógykezelést megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított három évig;

e) a bíróság szándékos bűncselekmény elkövetése miatt próbára bocsátotta, a próbaidő elteltétől számított három évig.

(3) A nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létrehozatalát megelőző nemzetbiztonsági ellenőrzését a 72. § (1) bekezdésben meghatározott módon kell elvégezni.

(4) A nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy – az (5) bekezdésben megjelöltek kivételével – a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony fennállása alatt folyamatosan nemzetbiztonsági ellenőrzés alatt áll, amelynek során a 72. § (3) bekezdése szerint kell eljárni.

(5) A miniszter, az államtitkár, a Bizottságba, illetve a Honvédelmi Bizottságba jelölt vagy abba megválasztott országgyűlési képviselő nemzetbiztonsági ellenőrzését a 72. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kell elvégezni.«

10. § Az Nbtv. 69. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

»69. § (1) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létrehozatalát megelőző nemzetbiztonsági ellenőrzését a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létesítésére jogosult személy kezdeményezi. Bíró, igazságügyi alkalmazott nemzetbiztonsági ellenőrzését a munkáltatói jogkör gyakorlója kezdeményezi. Ügyészségi szolgálati viszonyban álló személy esetében az ellenőrzést a legfőbb ügyész kezdeményezi.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdeményezésére a 74. § i) pontjának

a) *if)* és *ig)* alpontjában megjelölt személy esetén a köztársasági elnök,
 b) *ie), il), im)* és *it)* alpontjában megjelölt személy, valamint az *iu)* alpontjában megjelölt személyek közül az Országgyűlési Őrség hivatásos állományába tartozó tábornok és tábornoki rendfokozattal rendszeresített beosztásba kinevezett személy esetén az Országgyűlés elnöke,
 c) *ib)* és *id)* alpontjában megjelölt személy esetén a miniszterelnök,
 d) *ia), ic), ih)* és *ii)* alpontjában megjelölt személy esetén a tevékenység szerinti irányító miniszter,
 e) *ij)* alpontjában megjelölt személy esetén az állam nevében tulajdonosi jogokat gyakorló miniszter,
 f) *ik)* alpontjában foglalt esetben az állomány szerint illetékes főigazgató,
 g) *iu)* alpontjában megjelölt személyek esetén az Országgyűlési Őrség parancsnoka jogosult.

(3) A Nemzeti Biztonsági Felügyelet vezetője kezdeményezi azon nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy nemzetbiztonsági ellenőrzését, aki esetében az (1)–(2) bekezdés alapján nem állapítható meg a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdeményezésére egyébként jogosult személy.

(4) A 74. § *i)* pont *in)* és *io)* alpontjában meghatározott körben a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső egyes jogviszonyokat

a) kormányzati irányítás alatt álló foglalkoztató szervezetek vonatkozásában a Kormány rendeletben,
 b) kormányzati irányítás alatt nem álló foglalkoztató szervezet esetében a foglalkoztató szervezet vezetője a nemzetbiztonsági ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter egyetértésével kiadott közjogi szervezetszabályozó eszközben, ha ennek kiadására nem jogosult, a nemzetbiztonsági ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter jóváhagyásával munkáltatói intézkedésben, írásban határozza meg.

(5) Nem kell kezdeményezni

a) a köztársasági elnök,
 b) a miniszterelnök,
 c) az alkotmánybírák,
 d) az Országgyűlés elnöke,
 e) a Kúria elnöke, az Országos Bírósági Hivatal elnöke,
 f) a legfőbb ügyész,
 g) az alapvető jogok biztosa és helyettesei,
 h) a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke,
 i) az Európai Parlament Magyarországon megválasztott képviselője és – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – az országgyűlési képviselő nemzetbiztonsági ellenőrzését.

(6) Nem kell kezdeményezni továbbá a nemzetbiztonsági ellenőrzést a 74. § *i)* pontjában meghatározott olyan személlyel kapcsolatban, aki számára törvény a minősített adat megismerését vagy felhasználását nemzetbiztonsági ellenőrzés lefolytatása nélkül is biztosítja.« [...]»

„13. § Az Nbtv. 72. §-a helyébe a következő rendelkezés és megelőző alcím lép:

»A nemzetbiztonsági ellenőrzés végrehajtása

72. § (1) A nemzetbiztonsági ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálat a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létrejöttét megelőző nemzetbiztonsági ellenőrzést a 2. számú mellékletben meghatározott biztonsági kérdőívben feltüntetett adatok és az ezen adatokat alátámasztó, nyilvántartásban, adatkezelési rendszerben, adatállományban kezelt adatok ellenőrzésével végzi el, valamint a nemzetbiztonsági ellenőrzés során titkos információgyűjtést folytathat.

(2) Amennyiben a biztonsági feltételek teljesülnek, a nemzetbiztonsági ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálat a 2. számú mellékletben meghatározott kérdőív megérkezését követő 45 napon belül hozzájárul a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létesítéséhez, ellenkező esetben a hozzájárulását megtagadja.

(3) A 68. § (4) bekezdésben foglaltak szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzés során a nemzetbiztonsági ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálat elvégezheti az (1) bekezdésben meghatározott ellenőrzést, azzal az eltéréssel, hogy a titkos információgyűjtés külső engedélyhez kötött eszközeit és módszereit ugyanazon nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy vonatkozásában naptári évenként legfeljebb két ízben, alkalmanként legfeljebb 30 napig alkalmazhatja.

(4) A nemzetbiztonsági ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálat a nemzetbiztonsági ellenőrzés eredményéről tájékoztatja a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személyt, kockázati tényező feltárása esetén a 72/A. § (3), illetve (5) bekezdése szerint jár el.

(5) Ha a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személlyel szemben a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdeményezésére jogosult a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony fennállása során kockázati tényezőre utaló körülményt észlel, erről a nemzetbiztonsági ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálatot értesíti. Abban az esetben, ha a kockázati tényezőre utaló körülményt írásbeli bejelentés tartalmazza, az erről szóló iratot a bejelentés tartalma alapján annak elintézésére hatáskörrel rendelkező szerv mellett a nemzetbiztonsági ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálatnak is megküldi.« [...]»

„16. § Az Nbtv. kiegészül a következő 72/C. §-sal és az azt megelőző alcímmel:

»Jogorvoslat a nemzetbiztonsági ellenőrzés megállapításai ellen

72/C. § (1) A nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy a hozzájárulás megtagadásáról vagy visszavonásáról való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül a nemzetbiztonsági ellenőrzést végrehajtó nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója útján panasszal élhet a miniszternél.

(2) A miniszter a panaszt a beérkezésétől számított 30 nap alatt kivizsgálja, ez a határidő egy ízben 30 nappal meghosszabbítható.

(3) A miniszter

a) az alaptalan panaszt elutasítja a hozzájárulás megtagadásának, illetve visszavonásának hatályban tartása mellett;

b) a panasznak helyt ad és

ba) a hozzájárulás megtagadását hatályon kívül helyezi és a nemzetbiztonsági ellenőrzést lefolytató nemzetbiztonsági szolgálatot új eljárásra kötelezi vagy

bb) a hozzájárulás visszavonását hatályon kívül helyezi.

(4) A miniszternek a nemzetbiztonsági ellenőrzés megállapításai ellen benyújtott panasszal kapcsolatos döntése ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

(5) Amennyiben a nemzetbiztonsági ellenőrzést végrehajtó nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója az (1) bekezdésben meghatározott panaszban foglaltakkal egyetért,

a) a hozzájárulás megtagadására vonatkozó döntését visszavonja és a jogviszony létesítéséhez hozzájárul,

b) a hozzájárulás visszavonására vonatkozó döntését visszavonja.

(6) Ha a panaszban foglaltakkal a főigazgató nem ért egyet, a benyújtástól számított 8 napon belül állásfoglalással együtt felterjeszti a miniszternek.«”

III.

[21] Az indítvány részben megalapozott.

[22] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a folyamatos ellenőrzés alatt állásra és a titkos információgyűjtésre vonatkozó szabályokat vizsgálta [vagyis az Nbtvmód. 9. §-ának az Nbtv. 68. § (4) bekezdését, az Nbtvmód. 13. §-ának az Nbtv. 72. § (3) bekezdését megállapító részét].

[23] 1.1. Az Alkotmánybíróság abból indult ki, hogy az ellenőrzésnek az a célja, hogy az érintett személynél feltárják a kinevezése előtt a nemzetbiztonsági kockázatnak minősülő körülményeket, és a kinevező ennek az ismeretnek a birtokában dönthessen a kinevezésről (vagy a további alkalmazásáról). Az ellenőrzés során kérdőívet alkalmaznak, a kérdések az ellenőrzött személynek az állampolgárságára, a családi állapotára, a hozzátartozóira, vagyoni helyzetére, végzettségére, külföldi kapcsolataira, szenvedélybetegségekre, partnerkapcsolatra vonatkoznak.

[24] A több tucat kérdésből néhány olyan körülményre vonatkozik, amelynek fennállása akár önmagában is bűncselekményt megvalósító magatartásra utal, pl. kábítószer-forgalmazás, kapcsolat jogállamellenes szervezettel. A többi kérdés jellemzően nem ilyen adatra vagy kockázati tényezőre vonatkozik.

[25] Az ellenőrzés folyamatossága azt jelenti, hogy nemcsak a kinevezést megelőzően, hanem az ellenőrzés hatálya alá tartozó jogviszony fennállása alatt bármikor, konkrét „kockázati tényező” felmerülése nélkül is vizsgáló-

dásnak lehet helye. Jóllehet az ellenőrzés kezdeményezőjének az általa észlelt kockázatról tájékoztatnia kell a szolgálatot, amely azt kivizsgálja, ez alól éppen a folyamatos ellenőrzés a kivétel: a szakszolgálat saját maga is, kezdeményezés nélkül ellenőrzést végezhet [lásd: Nbtv. 8. § (4) bekezdés, 72. § (1) és (3) bekezdés, 68. § (4) bekezdés].

- [26] A szóban lévő ellenőrzés nem bűnüldözési célú, nem bűncselekmény gyanúja, vagy kísérlete, valamint előkészülete (ha a törvény ezt is bünteti) ad rá okot.
- [27] Az Nbtvmód. legfontosabb eleme, hogy az ellenőrzés hatálya alá tartozó munkaköröket, tisztségeket betöltő személy esetében a „C” típusú ellenőrzés bármikor megismételhető, és az illető akár titkosszolgálati eszközökkel is megfigyelhető.
- [28] Ellenőrzésen a fontosnak ítélt vagy bizalmas munkakört betöltők és az ezekre jelöltek esnek át, illetve azok, akik minősített adatot kezelő szervnél legalább „bizalmas” minősítésű információt ismerhetnek meg. Az egyes munkakörök ellátóit (például miniszter, minisztériumi főosztályvezető) minden esetben „C” típusú ellenőrzésnek vetik alá. A törvény mentesít is meghatározott személyeket az ilyen vizsgálat alól, többek között a köztársasági elnököt, a kormányfőt, az Alkotmánybíróság tagjait, a Kúria, az Országos Bírósági Hivatal elnökét, a legfőbb ügyészt, az alapvető jogok biztosát, önkormányzati és a Magyarországon megválasztott európai parlamenti képviselőt, az Országgyűlés tagjait – kivéve a nemzetbiztonsági, illetve a honvédelmi és rendészeti bizottságokban is dolgozókat.
- [29] A „C” típusú vizsgálat nem bűnügyi nyomozás, hanem kockázatfelmérő eljárás. A rendelkezésre álló nyilvántartások alapján ellenőrzi a vizsgált személy nyilatkozatait a kérdőívben, másrészt azt, hogy fennáll-e olyan körülmény, amely a személyt zsarolhatóvá teszi. A vizsgálat része a vizsgált személy teljes kapcsolatrendszere, de önmagában egyetlen körülmény fennállta sem zárja ki a kinevezését. A vizsgálat kezdeményezőjére tartozik, hogy – ha van kockázat – alkalmazza-e az érintett személyt.
- [30] A jogviszony fennállása alatt bármikor újabb vizsgálatot lehet lefolytatni, és ennek során a titkos információgyűjtés valamennyi eszköze és módszere – így a külső (bíró vagy az igazságügyért felelős miniszter által adható) engedélyhez kötött is – igénybe vehető. Bármikor lehallgatható, megfigyelhető az ellenőrzés alá eső munkakörben dolgozó személy; ez érinti mindazokat, akikkel érintkezik, például a családtagjait is.
- [31] Az ellenőrzés egyik módja a biztonsági kérdőívben feltüntetett adatokat alátámasztó, nyilvántartásban, adatkezelési rendszerben, adatállományban kezelt adatok ellenőrzése, másik módja a titkos információgyűjtés.
- [32] Az átvilágítás egy közel ötven kérdést tartalmazó kérdőív kitöltésével kezdődik. A személyes adatokon túl nyilatkozni kell többek között a házastárs gazdasági érdekességéről, külföldi kapcsolatáról, illetve, hogy a vizsgálat alá eső ellen vagy házastársával (élettársával) szemben indult-e büntető, szabálysértési, fegyelmi vagy kártérítési eljárás. Nyilatkozni kell házasságon kívüli szexuális kapcsolatáról, esetleg homoszexuális viszonyról, valamint arról, hogy az illető fogyaszt-e alkoholt, esetleg drogot, volt-e elvonókúrán, és jeleznie kell, hogy tud-e olyan kockázati tényezőről, amely miatt kompromittálható vagy zsarolható lehet. Az adatlapon közöltek ellenőrzésére legfeljebb három olyan személyt – nem rokonokat – kell megadni, akik tárgyilagos véleményt adhatnak a vizsgáltról. Ezt követően a nemzetbiztonsági szolgálatok munkatársai – nyíltan és operatív eszközökkel (lehallgatással, megfigyeléssel) – környezettanulmányt készítenek az illetőről.
- [33] 1.2. Az ellenőrzés során, tetszőleges időpontokban, titkos információgyűjtés is folytatható, évente kétszer 30 napig.
- [34] A nemzetbiztonsági szolgálat által végzett titkos információgyűjtés minden eszközének és módszerének az a rendeltetése, hogy lehetővé tegye az egyén magánszférájának állami ellenőrzését úgy, hogy az érintettnek nincs lehetősége magánszférájának védelmére: sem az információgyűjtés irányairól, sem mélységéről nem szerezhet tudomást. Az ellenőrzés során a házastársra, bejegyzett élettársra, élettársra és közös háztartásban élő nagykorú hozzátartozóra vonatkozó adatok is gyűjthetők.
- [35] 1.3. A titkos információgyűjtés egyes kérdéseivel az Alkotmánybíróság a 2/2007. (I. 24.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalkozott.
- [36] Az Alkotmánybíróság Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) hatálybalépését követően, az Alaptörvény Záró és egyes rendelkezések 5. pontjára tekintettel úgy foglalt állást, hogy „az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési

szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]}. A jelen esetben – habár az Alaptörvény a magánélet sérthetlenségének jogát jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest – az Abh. egyes megállapításai felhasználhatók. Erre a következtetésre jutott az Alkotmánybíróság 32/2013. (XI. 22.) AB határozata Indokolásának IV. 3.1. pontja is (lásd: Indokolás [83]).

- [37] Az Abh. lényeges megállapításai közé tartozik, hogy a jogszabályok a titkosszolgálati eszközök alkalmazása szempontjából titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés között tesznek különbséget. A titkos információgyűjtés alkalmazására nyomozás elrendelése előtt kerülhet sor; az Nbtv. a titkos információgyűjtés szabályait önálló rendszerben tartalmazza, a többi törvény ezzel szemben az Rtv. (a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény) szabályrendszerére épül és arra utal vissza. A titkos információgyűjtés lehet külső engedélyhez kötött, vagy külső engedélyhez nem kötött. A titkos információgyűjtés fogalmát jogszabály nem határozza meg. A különböző jogszabályok csak felsorolják azon eszközöket és módszereket, amelyek alkalmazásával ez végrehajtható. A külső engedélyhez kötött és az ahhoz nem kötött eszközök eltérőek.
- [38] Külső engedélyhez nem kötött eszközök: informátor alkalmazása, bizalmi személy, más titkosan együttműködő személy igénybevétele, puhatolás vagy információgyűjtés, adatellenőrzés és adatkérés, fedőokirat kiállítása, fedőintézmény létrehozása, helyiség, épület, más objektum, terep- és útvonalszakasz, jármű, esemény, személy megfigyelése, a megfigyelés eredményének hang, kép, egyéb jel vagy nyom rögzítésére szolgáló technikai eszközzel történő rögzítése, csapda alkalmazása, mintavásárlás, álvásárlás, bizalmi vásárlás, bünszervezetbe történő beépülés, ellenőrzött szállítás, sértett helyettesítése, védett titok megismerése, díjkitűzés, jelzés elhelyezése, a nyomozás megtagadásának vagy megszüntetésének kilátásba helyezése az együttműködő személlyel, a feljelentés elutasítása a fedett nyomozóval szemben. Az eszközök kiválasztása az alkalmazó döntésétől függ, csupán az informátor, illetve a bizalmi személy alkalmazására van egy részleges tilalom.
- [39] Bírói illetve miniszteri engedélyhez kötött eszközök: titkos kutatás és az észlelt technikai eszközzel történő rögzítése, magánlakásban történtek technikai eszközökkel történő megfigyelése és rögzítése, levél, postai küldemény, telefonvezeték vagy azt helyettesítő távközlési rendszer útján továbbított közlés tartalmának megismerése és technikai eszközzel történő rögzítése, internet vagy más számítástechnikai eszköz alkalmazásával történő levelezés útján továbbított adatok, információk megismerése és felhasználása (ABH 2007, 65, 73–74.)
- [40] Az Abh. abból indult ki, hogy a titkos eszközök alkalmazása alapvetően korlátozza a magán- és családi élet, a magánlakás és levelezés tiszteletben tartásához, s ehhez szorosan kapcsolódva, az információs önrendelkezéshez, az információáramlás szabadságához és a személyes adatok védelméhez való jogot.
- [41] Az Abh. utalt arra is, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) a rejtett nyomozáshoz kapcsolódó ügyeket az Egyezménynek a magánélet szabadságát védő 8. Cikke rendelkezésein keresztül vizsgálja. A határozat szerint a Bíróság gyakorlata értelmében az alkalmazást három szakaszból álló ellenőrzésnek kell alávetni: amikor a beavatkozást elrendelik, mialatt a beavatkozást végrehajtják, miután a beavatkozást befejezték. A határozat tartalmazza, hogy az ellenőrzést a végrehajtó hatalomtól független „testületeknek” kell végezni. Elsősorban az állandó, folyamatos és kötelező ellenőrzés a garancia arra, hogy a konkrét ügyekben nem sértik meg az arányosság követelményét [pl. *Klass és társai kontra Németország* [PC] (5029/71) 1978. szeptember 6.; *Malone kontra Egyesült Királyság* [PC] (8691/79) 1984 augusztus 2.; *Leander kontra Svédország* (9248/81) 1987. március 26.]. Az Abh. szerint határozataiban a Bíróság kiemelte, hogy éppen azért, mert az alapjogokba történő beavatkozás titkos, s mert az ilyen eszközök használata a végrehajtó hatalomnak „beláthatatlan” lehetőségeket ad, elengedhetetlen, hogy már maguk az eljárások kellő garanciát nyújtsanak az egyén jogainak érvényesülésére. A Bíróság a világos normatartalom követelménye körében arra is rámutatott, hogy a törvényeknek tartalmazniuk kell a beavatkozást indokoló eseteket, körülményeket és a beavatkozás feltételeit. Minimális biztosítékként szerepelniük kell bennük továbbá az érintett személyek körének meghatározására alkalmas feltételeknek, az alkalmazás dokumentálására és a dokumentáció megővésére, valamint megsemmisítésének szabályaira vonatkozó rendelkezéseknek. Az alkalmazásról szóló döntés meghozatala körében pedig a hatóságok nem kaphatnak túl széles mérlegelési jogot [pl. *Valenzuela Contreras kontra Spanyolország* (58/1997/842/1048)]. Az alkalmazás garanciái közé tartozik továbbá, hogy (külső személyek számára) az információkhoz való hozzáférést korlátozni kell [pl. *Kopp kontra Svájc* (13/1997/797/1000) 1998. március 25.]. Alapfeltétel, hogy az állami beavatkozásra nyomós közérdekből kerüljön sor, s annak az elhárítani kívánt veszéllyel és az okozott joghátránnyal arányban állónak kell lennie. Ennek vizsgálata nem szorítkozik arra, hogy a korlátozás törvényben szabott feltételei kiállják-e a szükségességi-arányossági tesztet, kiterjed a konkrét al-

kalmazás szükségességére is. A szükségesség megítélésénél alapvető jelentőségű, hogy az alkalmazásra csak minősített (súlyos) fenyegetettség esetén van mód, s csak akkor, ha a hagyományos nyomozási eszközök az ügy körülményei miatt hatástalannak bizonyulnak és arra csak előzetesen megismerhető szigorú eljárási rendben kerülhet sor {pl. *Klass és társai kontra Németország* [PC] (5029/71) 1978. szeptember 6., *Halford kontra Egyesült Királyság* (20605/92) 1997. június 25.}.

- [42] 1.4. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. Az Alaptörvény a magánélet sérthetlenségének joga alá eső védett jogviszonyok körét jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest. A magán-élethez kifejezetten az Alaptörvény nem használja, helyette a magán- és családi életet, az otthonát és a kapcsolattartást védi. I. cikke (3) bekezdésének az értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [43] Az Nbtvmód. 9. és 13. §-a megteremti a szabályozási kereteket az ellenőrzött személyek és családjuk életének, személyes kapcsolatainak, akár intim életének megfigyelésére, nyilvántartásba vételére.
- [44] A nemzetbiztonsági szempontból kifogástalan magatartású, családi életű és kapcsolatrendszerű érintettek családtagjaikkal együtt bármikor ellenőrizhetők és róluk bármit meg lehet tudni. Az Nbtvmód. e két szabálya mind az ellenőrzés folyamatosságának az előírásával, mind a titkos információgyűjtés lehetőségének a megteremtésével túlmegy a magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog szükséges és arányos korlátozásának mértékén. Olyanok vonatkozásában is lehetővé teszi a legdrasztikusabb, a jogviszony időtartama alatt folyamatosan fennálló megfigyelést és a készletező adatgyűjtést, akikkel szemben semmilyen terhelő adat nem merült fel. A nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony teljes fennállásának időtartama alatt az ellenőrzésre való feljogosítás nem időszakonként ismétlődő, célhoz kötött ellenőrzésre ad felhatalmazást, hanem hosszú ideig tartó, konkrét ok és cél nélkül végezhető, szűrő-kutató tevékenységre. Nem állapítható meg, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írtakkal összhangban feltétlenül szükséges lenne feljogosítani a folyamatos, bármikor alkalmazható ellenőrzésre és az ezzel járó, a magánszférába szükségképpen beavatkozást jelentő eszközök akár állandó alkalmazására az ellenőrzésre jogosult szervezetet.
- [45] Ha az ellenőrzés alá eső személlyel szemben a munkája során bármilyen gyanú keletkezik visszaélést, bűncselekmény elkövetését illetően, akkor nyomozás indítható, akár operatív módon, titkosszolgálati eszközök bevetésével is. Valamely kockázati tényező felmerülésére irányuló, hivatalból indított vizsgálódás az ellenőrzés hatálya alá tartozó személyt érinti a tisztsége elnyerése után. A magánszféra, a családi élet védelme, valamint a nemzetbiztonsági érdek érvényesítése között kellő egyensúlyt teremtő, más – az Nbtvmód.-ban szereplőtől eltérő – szabályozás alkotmányos lehet. Az ilyen vizsgálódás lehetőségét – elrendelését, céljait, eszközeit, módszereit, a vizsgálódás jogszerűségének ellenőrzését, az ellenőrzés hatálya alá nem tartozó más személyek érintettségét stb. illetően – pontosan kell meghatározni és garanciákhoz kell kötni.
- [46] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Nbtvmód. 9. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 68. § (4) bekezdését állapítja meg és az Nbtvmód. 13. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 72. § (3) bekezdését állapítja meg, alaptörvény-ellenesnek találta.
- [47] 1.5. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése arra kötelezi az Alkotmánybíróságot, hogy ha jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét állapítja meg, akkor a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisítse. A jelen esetben a részleges megsemmisítés a szövegösszefüggésekre, a jogszabálynak a gyakorlatban való alkalmazhatósága szempontjaira is figyelemmel nem volt lehetséges. Az Nbtvmód. az Nbtv.-t jogtechnikai értelemben úgy módosította, hogy az Nbtv.-nek a nemzetbiztonsági ellenőrzésre vonatkozó 68–72. §-ainak helyébe, a 68–72/D. §-ig terjedően építette be a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályait. A belügyminiszter észrevételeiben foglaltak alapján megállapítható az is, hogy e rendelkezések egymással összefüggően, koherens rendszerben szabályozzák a nemzetbiztonsági ellenőrzés intézményét. Az ellenőrzési rendszer alappilléret képező folyamatos ellenőrzéshez kapcsolódó rendelkezéseket tartalmaznak az Nbtv.-nek az indítványban nem támadott rendelkezései is, mint például a hozzájárulás visszavonása, az ellenőrzöttet a folyamatos ellenőrzés időszakában terhelő változás-bejelentési kötelezettség, vagy a nemzetbiztonsági szolgálat hozzájárulása hiányában történő kinevezéseknek a kezdeményező felettes szerve általi jóváhagyása. Az Alkotmánybíróság figyelembe vette a belügyminiszternek azt a véleményét, hogy a folyamatos ellenőrzésnek az Nbtvmód.-ban szereplő lehetőségére és módjára vonatkozó szövegrészeknek – vagyis az Nbtvmód. 9. és

13. §-ának – a részleges megsemmisítése esetén is szélesebb törvénymódosításra van szükség; ez igazolja a 9. és 13. § teljes megsemmisítését.
- [48] Az Alkotmánybíróság ezért az alaptörvény-ellenesség következményeit az Nbtvmód. 9. és 13. §-a teljes egészében való megsemmisítésével vonta le.
- [49] 1.6. Az Alkotmánybíróság, ha az adott rendelkezés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény valamely rendelkezése alapján már megállapította, akkor az indítványban felhívott további alaptörvényi rendelkezésekkel való ellentétet már nem vizsgálja. Az Alkotmánybíróság ezért nem vizsgálta, hogy az Nbtv. 9. és 13. §-a a személyes adatok védelméhez való jogot [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése] sérti-e.
- [50] 2. Az Nbtvmód. – 69. § (4) bekezdést *b*) pontját megállapító – 10. §-a értelmében a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső egyes jogviszonyok meghatározásához a kormányzati irányítás alatt nem álló foglalkoztató szervezet esetében közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadásakor a belügyminiszter egyetértése, munkáltatói intézkedésnél a jóváhagyása szükséges.
- [51] Az alapvető jogok biztosa a hatalmi ágak elválasztásából származó követelmény [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése] sérelmére hivatkozik.
- [52] Az Alaptörvény az alkotmányos alapelvek között határozza meg a hatalommegosztás elvét, amelyen az Alaptörvény nyugszik. Ez az elv egyszerre jelenti a korlátlan hatalom kizártságát, a hatalmi ágak elválasztását, egyensúlyát és együttműködési kötelezettségét. Az alkotmányos szervek esetében követelmény a kölcsönös együttműködés.
- [53] A támadott szabályt megelőzően az Nbtv. úgy határozta meg az ellenőrzés hatálya alá tartozó személyi kört, hogy egyrészt tételesen felsorolt egyes jogviszonyokat (pl. miniszter, államtitkár, minisztériumi főosztályvezető stb.), más esetekben viszont az Nbtv. eredetileg a szerv vezetőjének a mérlegelési jogkörére bízta, hogy a konkrét tevékenység, illetve a minősített adatok kezelése indokolja-e a konkrét személyt illetően a nemzetbiztonsági ellenőrzést. Az Nbtv. egyik módosítása, a 2009. évi CLV. törvénynek a 35. § (14) bekezdése – amely az Nbtv. 2. számú mellékletének 19. pontját állapította meg – 2010. április 1-jétől úgy rendelkezett, hogy – a törvényben meghatározott, az Nbtv. 2. számú melléklet 18. pontjának hatálya alá nem tartozó (kormányzati irányítás alatt nem álló) szervezeten belül – a vezető a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszterrel egyetértésben határozza meg az ellenőrzés alá eső személyeket, a miniszteri egyetértési jogot ez a módosítás hozta létre.
- [54] A most vizsgált módosításnak két következménye van. Egyrészt felváltja ezt az egyedi mérlegelést: az ellenőrzés alá eső személyi kört ezentúl normatív eszközzel kell meghatározni; másrészt a személyi kör meghatározásához új szabályként a belügyminiszter közreműködését írja elő.
- [55] A módosítás lényege, hogy a kormányzati irányítás alatt nem álló foglalkoztató szervezetnél nem a Kormány jogosult a személyi kör meghatározásra, hanem a kormányzati irányítás alatt nem álló szervezet, de ezt a döntését, amely nem egyedi, hanem normatív, nem hozhatja meg egyedül. Másrészt lényeges vonása a szabályozásnak, hogy a miniszteri egyetértés, vagy a jóváhagyás hiányában a személyi kör meghatározására nem válik más szerv jogosulttá.
- [56] A törvény ezzel a döntési jogkört megosztotta a kormányzati irányítás alatt nem álló szervezet és az ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező szervezetet irányító miniszter között. Az ellenőrzés alá eső személyi kör normatív módon való meghatározása is megfontolást igényel; a magánszféra jelentős korlátozásához vezető döntésnek valós és alapos indokon kell alapulnia. Az ellenőrzés célját nem szolgálja sem az, ha az érintett személyi kör indokolatlanul széles, sem az, ha a meghatározása nem tartalmazza a valóban „fontos és bizalmas” jogviszonyokat. A miniszteri egyetértési jog ennek kiküszöbölésére irányul. Az a funkciója, hogy a személyi kör ne legyen indokolatlanul tág, és ne fordulhasson elő az sem, hogy abban nem szerepelnek olyan munkakörök, amelyeknél titokvédelmi érintettség miatt az ellenőrzés szükséges.
- [57] A támadott szabály a döntési jogkör megosztásával alkalmas arra, hogy az ellenőrzés célját szolgáló tartalmú közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy munkáltatói intézkedés szülessen. A személyi kör meghatározásának normatív módja, a döntésnek végső soron az érintett szervezet jogkörébe való utalása nem jelent a Kormánytól független szervezet autonómiájába való olyan beavatkozást, amely alkalmas lenne szervezetrendszer, személyzeti politikája alakítására, feladatai ellátásának befolyásolására a Kormány tagja által. Habár független intézmények szervezetére vonatkozó szabályokat a Kormány tagja nem állapíthatna meg alkotmányosan rendeltben, az ellenőrzés alá eső személyi kör meghatározásában való közreműködés nem jelent szervezetalakítást.
- [58] Az Alkotmánybíróság ezért az Nbtv. 69. § (4) bekezdés *b*) pontját támadó indítványt elutasította.

- [59] 3. Az Alkotmánybíróság a 629/B/2005. AB határozatban (ABH 2006, 1768.) már vizsgálta az Nbtv. ama rendelkezéseit, amelyek a „C” típusú ellenőrzés eredményével kapcsolatban a jogorvoslatra, a panaszra vonatkoztak. A határozat megállapította, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés és az ennek eredményét tartalmazó biztonsági szakvélemény arról szól, hogy a feltárt tények, körülmények, információk alapján okkal feltételezhető-e nemzetbiztonságot veszélyeztető helyzet kialakulása. A szakvélemény a kockázatok elemzését tartalmazó információ a vizsgálatot kezdeményező számára. A biztonsági szakvéleményből azonban jogok és kötelezettségek közvetlenül nem származnak. A kockázati tényezőt feltáró szakvélemény alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegeli, hogy az ellenőrzött személy az adott munkakörben jelent-e veszélyt az állam működésére. „A biztonsági szakvéleményből nem származnak jogok és kötelezettségek, ezért az Alkotmány 57. § (1) bekezdése alapján bíróság elé tartozó jogvita a biztonsági szakvélemény alapján nem lehetséges. A biztonsági szakvélemény döntést előkészítő cselekmény, mert a döntést mindig a kinevezési jogkör gyakorlója hozza, és ehhez fűződhetnek jogi hatások is.” A határozat szerint a biztonsági szakvélemény a felmerült biztonsági kockázati tényezőket tartalmazza, a benne foglalt megállapításokért a felelősség a nemzetbiztonsági szolgálatokat terheli; az Nbtv-ben biztosított panasz „egy speciális garanciális szabály (jogorvoslat), amely az érintett panasz esetén lehetővé teszi a biztonsági szakvélemény megállapításainak a nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter, illetőleg a szolgálatok parlamenti ellenőrzését végző Nemzetbiztonsági Bizottság általi, szakmai szempontú felülvizsgálatát és korrigálását.” A határozat kimondja, hogy a szakvéleményen alapuló munkáltatói döntéssel kapcsolatban munkajogi, közszolgálati jogvita keletkezik, a munkáltatói döntés a foglalkoztatási viszony megszüntetését eredményezi, akkor az adott foglalkoztatási jogviszonyt szabályozó törvények alapján ennek elbírálását bíróságnál lehet kezdeményezni. Az Alkotmánybíróság ezért az Nbtv. 72. § (3) bekezdése akkor vizsgálta szabályait tekintetében az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének sérelmét nem állapította meg.
- [60] Az Nbtvmód. ezen a szabályozáson változtatott. A módosítás értelmében – a korábbi szakvélemény helyett – a nemzetbiztonsági szolgálat vagy hozzájárul a jogviszony létesítéséhez, vagy a hozzájárulást megtagadja; ha a folyamatos ellenőrzés időszakában biztonsági kockázatot észlel, a hozzájárulást visszavonja. Ez lényeges különbség a korábban elbírált helyzethez képest.
- [61] 3.1. A most vizsgált rendelkezés – amelyet az Nbtvmód. 16. §-a iktatott be – tartalmazza a panasz-jogot, de a korábbitól eltérő szabályozási környezetben. Az Nbtvmód. 13. §-a hatályba lépésével megszűnne az a lehetőség, hogy az ellenőrzött személy külső jogorvoslati fórumhoz, a parlament illetékes bizottságához (a továbbiakban: Bizottság) fordulhasson a biztonsági szakvéleményt illetően. Ezt jelenleg még – az Nbtvmód. 13. §-a felfüggesztett hatályba lépése következtében – az Nbtv. 72. § (3) bekezdése tartalmazza.
- [62] A titkosszolgálati tevékenység külső ellenőrzésének kérdése az 1970-es években jelent meg a nyugat-európai közgondolkodásban. Ebben az időszakban jöttek létre azok az ellenőrzéssel és irányítással kapcsolatos mechanizmusok, amelyek máig meghatározzák a titkosszolgálatok társadalmi ellenőrzésének rendszerét.
- [63] A külső kontrollnak eltérő formái léteznek a különféle államokban.
- [64] A parlamenti ellenőrzés rendszere a külső kontroll általában legtöbb garanciális elemet hordozó formája, jóllehet hatékonysága a konkrét részletszabályoktól is függ. A kontinentális jog államai elsődlegesen a törvényhozói ellenőrzésre építenek, ezzel szemben a „*common law*” országai a bírósági kontrollt tekintik a szolgálatok feletti ellenőrzés legfontosabb eszközének. A parlamenti ellenőrzés során jelentősége van annak, hogy az ellenőrzés alá vont szervek valamennyi államban speciális jogállásúak, ami jelentősen megnehezíti az eredményes vizsgálatok lefolytatását. Ilyen nehezítő tényező a titkosság követelménye, az ágazat szakterületi jellege és a többi állam felől ható kényszerítő körülmények. A hatalmi ágak elválasztásának elvéből fakadóan a parlamentnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is a megfelelő ellenőrzési mechanizmusok kialakítása és azok működtetése. A titkosszolgálati tevékenység feletti, parlamenti külső kontroll általános, még a különleges esetekben sem külön indokolandó hatásköre a parlamentáris demokráciáknak. Más kérdés, hogy a parlamenti nyilvánosság elve, és a szolgálatok tevékenységének titkossága között egyensúlyt kell teremteni: a minősített adatok megismerésére jogosultak köre korlátozható. Az alkotmányjogi kérdés nem olyan formában merül fel, hogy miért kellene egyáltalán a szolgálatokat ellenőrizni, hanem úgy, hogy miért maradhatna egyáltalán tevékenységük az ellenőrzés alól kivont terület. Egyrészt a szolgálatok működését az érintettek a titkosság követelményéből adódóan nem (minden esetben) érzékelik. Így a személyek objektív körülmény miatt nem tudnak – a törvény alapján – az őket megillető jogorvoslattal élni. Ez a ténybeli helyzet egyértelműen mutatja az utólagos bírói kontroll leggyengébb elemét, vagyis azt, hogy a bíróság generálisan csak az érintett kezdeményezésére járhat el a titkosszolgálati tevékenység utólagos ellenőrzése során.

- [65] A jelen esetben azonban nem bűnüldözési célú vagy súlyos veszélyt elhárítani hivatott, és minden elemében indokoltan titkos vizsgálódásról van szó, hanem olyan – kockázatfelmérő – eljárásról, amelyről (legalább az eredményéről) az érintett személy tud.
- [66] 3.2. Az Alkotmánybíróság egyetért az alapvető jogok biztosának azzal a megállapításával, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiságból eredő követelmény a nemzetbiztonsági szolgálatok eljárásának a jog alá rendelése, a jog uralmának érvényesítése a nemzetbiztonságot érintő kérdésekben is.
- [67] Nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létesítéséhez való hozzájárulás megtagadása, vagy a hozzájárulás visszavonása a nemzetbiztonsági szolgálat olyan döntése, amely lényeges hatást gyakorolhat az ellenőrzött személy foglalkoztatási jogviszonyára (a létesítésére vagy a fenntartására). A szolgálat döntésének az Nbtv. 72/A. §-a értelmében tartalmaznia kell a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy nevét, születési helyét, idejét, a nemzetbiztonsági ellenőrzés kezdő időpontját, a nemzetbiztonsági érdek érvényesítéséhez szükséges biztonsági feltétel meglétét vagy hiányát és annak indokait, valamint a jogorvoslati jogosultságról történő tájékoztatást. A döntés ellen panasznak van helye, amellyel a miniszternél lehet élni. A miniszternek a nemzetbiztonsági ellenőrzés megállapításai ellen benyújtott panasszal kapcsolatos döntése ellen a törvény szövege szerint további jogorvoslatnak nincs helye [Nbtv. 72/C. § (4) bekezdése].
- [68] Panasz esetén az egyfokú jogorvoslati rend nem tenné lehetővé a nemzetbiztonsági ellenőrzés külső kontrollját.
- [69] A nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esők között a Kormánytól független állami szervek képviselői is vannak (például az autonóm államigazgatási szerv vezetője, az önálló szabályozó szerv vezetője, az Országgyűlés főigazgatója, a Köztársasági Elnöki Hivatal vezető főigazgatója). Esetükben az Nbtv. 72/C. § (4) bekezdésének olyan értelmezése, amely szerint az a külső jogorvoslatot kizárja, a hatalom megosztásának az Alaptörvény C) cikkében foglalt elvével, és a jogállamiság Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített elvével ellentétes; nem tenné lehetővé annak a felülvizsgálatát, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés a törvényeknek megfelelően történik-e.
- [70] Az Nbtv. 72/C. § (4) bekezdése jelenleg ellentétben áll az Nbtv. 72. § (3) bekezdésének a külső ellenőrzést tartalmazó szabályával is: a külső kontrollt, a Bizottsághoz fordulás lehetőségét kizárja. Az ellentét jogértelmezéssel nem oldható fel.
- [71] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Nbtv. 72/C. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, és ezt a szabály megsemmisítette.
- [72] A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

- [73] Nem értek egyet a többségi határozatnak az egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályainak megállapítása érdekében szükséges módosításáról szóló 2013. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Nbtvmód.) 9. és 13. §-ának az alaptörvény-ellenesség kimondásához vezető indokolás több pontjával, ezért e szakaszok megsemmisítésével sem, ennek okán a határozathoz az alábbi különvéleményt csatolom.
- [74] 1. Alkotmányosan indokolhatónak tartom az Nbtvmód. azon koncepcióját, amely szerint a korábbi szabályozásban megjelenő előzetes, nemzetbiztonsági kockázatelemző jellegű vizsgálat kiterjesztését lehetővé teszi az ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony fennállása alatt is. A nemzetbiztonsági érdekek megfelelő és hatékony védelme alkotmányos cél és állami kötelezettség. Álláspontom szerint számos olyan eshetőség merülhet fel, amely az egyszeri, megelőző ellenőrzésen túlmutató nemzetbiztonsági vizsgálatot tesz indokolttá a jogviszony teljes tartama alatt. Korántsem elképzelhetetlen, hogy fontos és bizalmas munkakört ellátó személy a jogviszony keletkezését követően válik zsarolhatóvá, létesít nemzetbiztonsági kockázatot jelentő kapcsolatot stb., amelyre a megelőző és kockázatelemző vizsgálat értelemszerűen nem terjedhetett ki. Megfelelő garanciák mellett tehát legitim cél lehet, hogy törvényes felhatalmazás alapján a szolgálatok hatásköre kiterjedjen a folyamatos vizsgálat lefolytatására.
- [75] Bár a többségi határozat indokolásának [45] bekezdése sem vitatja, hogy e koncepció „más – a Módtv-ben szereplőtől eltérő – szabályozási környezetben alkotmányos lehet”, azonban „[a]z ilyen vizsgálódás lehetőségét – elrendelését, céljait, eszközeit, módszereit, a vizsgálódás jogszerűségének ellenőrzését, az ellenőrzés hatálya alá nem tartozó más személyek érintettségét stb. illetően – pontosan kell meghatározni és garanciákhoz kell kötni.”
- [76] A többségi határozat többek között azt a kifogást emeli a Módtv. 9. és 13. §-ai val szemben, hogy a „nemzetbiztonsági szempontból kifogástalan magatartású, családi életű és kapcsolatrendszerű érintettek családtagjaikkal együtt bármikor ellenőrizhetők és róluk bármit meg lehet tudni. Az Nbtvmód. e két szabály mind az ellenőrzés folyamatosságának az előírásával, mind a titkos információgyűjtés lehetőségének a megteremtésével túlmegegy a magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog szükséges és arányos korlátozásának mértékén.”
- [77] Az Indokolás e pontja tekintetében arra hívom fel a figyelmet, hogy az Nbtv. jelen módosítással nem érintett 39. és 53. §-ai generálisan tartalmazzák az arányosság követelményét a szolgálatok adatkezelése és a titkos információgyűjtés speciális eszközei és módszerei kapcsán. Az Nbtv. 39. § (2) bekezdése szerint a nemzetbiztonsági szolgálatok az adatkezelés során kötelesek az adott cél eléréséhez feltétlenül szükséges, ugyanakkor az érintett személyiségi jogait legkevésbé korlátozó eszközt igénybe venni. A törvény 53. § (2) bekezdése értelmében pedig a titkos információgyűjtés speciális eszközeit és módszereit csak akkor használhatják, ha az Nbtv.-ben meghatározott feladatok ellátásához szükséges adatok más módon nem szerezhetők meg.
- [78] Az Nbtvmód. sem időkorlát nélkül, „bármikor” tenné lehetővé az ellenőrzést, ugyanis a jelen többségi határozat szerint hatályba nem lépő 13. §-a szerint „a titkos információgyűjtés külső engedélyhez kötött eszközeit és módszereit ugyanazon nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személy vonatkozásában naptári évenként legfeljebb két ízben, alkalmanként legfeljebb 30 napig alkalmazhatja”.
- [79] A jogszabály szövegösszefüggései alapján a fentiek szerint megállapítható az is, hogy a többségi határozatban „az ellenőrzés folyamatosságára” vonatkozó aggály így nem egy permanens, megszakítás nélküli vizsgálatot jelent, hanem a folyamatosság egyértelműen a jogviszony fennállásának időtartamára vonatkozó megfogalmazást fejez ki.
- [80] A nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létesítését megelőzően az érintett a korábbi szabályozás szerint is beleegyezését adta a magán- és családi életét, személyes adatait, otthonát, kapcsolattartását – akár titkos információgyűjtéssel – érintő nemzetbiztonsági vizsgálat lefolytatásához.
- [81] Az Nbtvmód. 11. §-ának (5) bekezdése értelmében az ellenőrzéshez az érintett előzetes írásbeli beleegyezése szükséges. Ellenkező esetben, amennyiben az érintett nem járul hozzá az ellenőrzéshez, a (6) bekezdés szerint a jogviszony nem hozható létre, illetve nem tartható fenn.
- [82] Az ellenőrzés tehát változatlanul csak az érintett előzetes írásos beleegyezése alapján lehetséges, amennyiben tehát az érintett az ellenőrzés lehetőségét túlzottan terhesnek, privát szféráját korlátozóknak tartja, jogában áll a jogviszony létesítését mellőzni.

- [83] A fentiek alapján álláspontom szerint az Nbtvmód. 9. és 13. §-a nem ütközik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által a magán- és családi élet, otthon, kapcsolattartás és jó hírnév tiszteletben tartását garantáló rendelkezésébe.
- [84] 2. A többségi határozat azért is találta alaptörvény-ellenesnek az Nbtvmód. 9. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 68. § (4) bekezdését állapítja meg és az Nbtvmód. 13. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 72. § (3) bekezdését állapítja meg, mert „konkrét ok és cél nélkül végezhető, szűrő-kutató tevékenységre” ad felhatalmazást a szolgálatoknak.
- [85] Különös tekintettel arra, hogy bizonyos korlátok, garanciák mellett a többségi határozat is elismeri a koncepció létjogosultságát, a hatékony nemzetbiztonsági ellenőrzés pedig állami kötelezettség és alkotmányos cél, a felmerült aggályok ellenére sem tartom helyes megoldásnak egy novella mozaikos megsemmisítését.
- [86] Álláspontom szerint ugyanis a nemzetbiztonsági ellenőrzések zavartalan lefolytatása, működőképességének fenntartása és a jogbiztonság érdekében az Abtv. 46. § (3) bekezdése szerint alkotmányos követelmény meghatározásával is biztosítható lett volna, hogy az Nbtvmód. megjelölt rendelkezéseinek a gyakorlatban való alkotmányos alkalmazása.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [87] A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjaival nem értek egyet.
- [88] A belügyminiszter személyes meghallgatása során a folyamatos – naptári évenként legfeljebb két ízben, alkalmanként legfeljebb 30 napig alkalmazható – nemzetbiztonsági ellenőrzés lehetőségével kapcsolatban arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy arra annak érdekében van szükség, hogy a nemzetbiztonsági kockázatok kiküszöbölése érdekében az érintett személyek ne csak a tisztség, munkakör, vagy jogviszony betöltését megelőzően, hanem azt követően is ellenőrizhetőek legyenek. Erre a miniszteri tájékoztatás szerint nem minden előfeltétel nélkül, szűrőpróbaszerűen kerülhetne sor, csak megfelelő indikációk fennállása és – például – a felettes (munkáltató) kezdeményezése esetén. Egy ilyen tartalmú normatív lehetőség bevezetése, amint azt a többségi határozat Indokolásának [45] bekezdése is megállapítja, megfelelő szabályozási környezet esetén alkotmányos lehet.
- [89] Az alapul fekvő jogszabály szövegének vizsgálata során ugyanakkor megállapítható, hogy a folyamatos ellenőrizhetőség feltételeivel kapcsolatban a normaszöveg az említett korlátozásokat nem tartalmazza. Erre tekintettel – az indítványban támadott rendelkezések vonatkozásában – a többségi véleményben megjelenő alkotmányossági aggályokat magam is osztom.
- [90] Az Alkotmánybíróság megsemmisítésre irányuló döntése a fentiek szerint indokolt, azonban annak terjedelmével, illetve időbeli hatályával nem értek egyet.
- [91] Álláspontom szerint a joganyagban – bizonyos rendelkezések hatálybalépésének felfüggesztése, valamint az indítvánnyal támadott szabályok megsemmisítése következtében – kétségkívül előálló koherenciazavar az indítvánnyal nem érintett, egyébként nem alaptörvény-ellenes rendelkezések megsemmisítését egyfelől nem indokolja, másfelől a koherenciazavart nem küszöböli ki.
- [92] Véleményem szerint a nemzetbiztonsági ellenőrzés rendszerének működőképessége megőrzéséhez, garantálásához fűződő közérdek kellőképpen indokolhatja az alkotmányossági szempontból aggályos rendelkezések alkalmazása lehetőségének átmeneti tolerálását. Erre tekintettel, továbbá, mivel a korábbi és a módosítással bevezetni szándékozott szabályozási koncepció kettősségéből adódó anomáliák a határozat szerinti kiterjesztő megsemmisítéssel sem kerülhetők el teljes mértékben – csakis az indítványban támadott rendelkezések tekintetében, a jogalkotó számára rövid határidő tűzésével – pro futuro hatályú megsemmisítésnek lett volna helye.
- [93] Az Nbtvmód. a nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony létrehozásával kapcsolatos ellenőrzés eredményével kapcsolatban a korábbi szakvélemény helyett az ellenőrzést végző nemzetbiztonsági szolgálat hozzájárulását, illetve annak megtagadását kívánta bevezetni. A jogviszony az estleges megtagadás (vissza-

vonás) ellenére csak az Nbtv. 70. § (1) bekezdése szerint – kivételesen —, az erre jogosított szerv, vagy személy döntése alapján hozható létre, illetve tartható fenn. Amennyiben az ezzel kapcsolatos döntés a meglévő jogviszony megszüntetését eredményezi, jogorvoslatként a bírói út igénybevételenek lehetősége természetesen továbbra is adott. Amennyiben viszont az ellenőrzés eredményének, a hozzájárulás megtagadásának következtében a jogviszony létrehozását megtagadó döntés születik, az Nbtvmód. szabályai következtében a nemzetbiztonsági szolgálat döntése elleni külső jogorvoslat igénybevételenek lehetősége megszűnik. Az általam javasolt terjedelmű és hatályú megsemmisítés esetén a (külső) jogorvoslati joggal kapcsolatos rendelkezésekkel (azok hiányával) összefüggésben felmerül a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának és az Országgyűlés e mulasztás pótlására történő felhívásának szükségessége.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [94] Az elfogadott határozat 1. és 2. pontjával és a hozzájuk kapcsolódó indokolással nem értek egyet, ezért ahhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján a következő különvéleményt csatolom.
- [95] 1. Az egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzés új szabályainak megállapítása érdekében szükséges módosításáról szóló 2013. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Nbtvmód.) a nemzetbiztonsági ellenőrzés koncepcionális jellegű átalakítását tartalmazza. Az újraszabályozott nemzetbiztonsági ellenőrzési rendszer egyik fő elemeként a folyamatos ellenőrzés intézményének bevezetésével biztosítaná annak vizsgálati lehetőségét, hogy az érintett személy a nemzetbiztonsági ellenőrzéshez kötött munkakör betöltése előtt és alatt folyamatosan megfelel-e a biztonsági feltételeknek.
- [96] Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartom felhívni a figyelmet arra, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés célja azon kockázati tényezők felderítése, hogy a nemzet biztonsága szempontjából jelentős tevékenységek, illetve az ilyen tevékenységeket folytató fontos és bizalmas munkakörre jelölt, illetve az ilyen munkakört betöltő személyek, esetében megállapíthatók-e olyan kockázati tényezők, amelyek felhasználásával e személyek tevékenysége jogellenes céllal befolyásolhatóvá, illetve támadhatóvá válhat.
- [97] Az újraszabályozott nemzetbiztonsági ellenőrzés koncepcionális követelménye ennek a célnak kíván megfelelni és biztosítani annak vizsgálati lehetőségét, hogy az érintett a munkakör betöltése alatt is folyamatosan megfelel-e a biztonsági feltételeknek.
- [98] 1.1. Az Nbtvmód. elfogadását követően az alapvető jogok biztosa fordult az Alkotmánybírósághoz, és egyebek mellett kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg az elfogadott törvény 9. §-ának azt a szövegrészét, amely a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 68. § (4) bekezdését állapítja meg és 13. §-ának azt a szövegrészét, amely az Nbtv. 72. § (3) bekezdését állapítja meg.
- [99] Ezen szakaszok értelmében egyfelől nem csupán a jogviszony létrejöttét megelőzően, hanem azt követően, a jogviszony fennállása alatt folyamatosan is helye van nemzetbiztonsági ellenőrzésnek; másfelől a jogviszony fennállása alatti nemzetbiztonsági ellenőrzés lehetőséget ad titkos információgyűjtés folytatására is, legfeljebb évente kétszer 30 napig.
- [100] 1.2. Az elfogadott határozat azzal a megállapítással alapozza meg a rendelkező rész 1. pontjába foglalt megsemmisítést, hogy „[a] nemzetbiztonsági ellenőrzés alapjául szolgáló jogviszony teljes fennállásának időtartama alatt az ellenőrzésre való feljogosítás nem időszakonként ismétlődő, célhoz kötött ellenőrzésre ad felhatalmazást, hanem hosszú ideig tartó, konkrét ok és cél nélkül végezhető, szűrő-kutató tevékenységre.”
- [101] Álláspontom szerint ez a megállapítás mutatja legjobban, hogy a határozat helytelen jogértelmezésen és rossz logikai gondolatmeneten nyugszik.

- [102] 1.3. A nemzetbiztonsági ellenőrzés új modellje szabályrendszerének összességéből egyértelműen következik, hogy a folyamatos ellenőrzés alatt is csak célhoz kötött, eseti ellenőrzésekre kerülhet sor.
- [103] Az Nbtvmód. 11. §-ának (5) bekezdése (amely rendelkezés hatályba lépett, a jelenleg hatályos Nbtv. 70. §-át kiegészíti) szerint az ellenőrzéshez az érintett előzetes írásbeli beleegyezése szükséges. Ugyanezen szakasz (6) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy amennyiben az érintett nem járul hozzá az ellenőrzéshez, úgy a jogviszony nem hozható létre, illetve nem tartható fenn.
- [104] Ebből következik, hogy a jogviszony fennállása alatti vizsgálat is csak időszakonként, eseti jelleggel és minden egyes alkalommal az érintett beleegyezésével végezhető.
- [105] A jogviszony fennállása alatt lefolytatható nemzetbiztonsági ellenőrzés során egyrészt az adattári ellenőrzés újból elvégezhető, másrészt ilyenkor is van lehetőség meghatározott időtartamú titkos információgyűjtés folytatására, amelyre továbbra is csak meghatározott időtartamban, célhoz kötötten, indokolt előterjesztés alapján, engedélyezési eljárást követően kerülhet sor.
- [106] 1.4. Ezt a gondolatmenetet támasztja alá az Nbtvmód. indokolása is, amely szerint az újr szabályozott nemzetbiztonsági ellenőrzés koncepcionális követelménye szerint biztosítani kell annak vizsgálati lehetőségét, hogy az érintett a munkakör betöltése alatt folyamatosan megfelel-e a biztonsági feltételeknek.
- [107] A folyamatos ellenőrzés tehát azt jelenti, hogy a jogviszony teljes időtartama alatt adott a lehetőség nemzetbiztonsági vizsgálat eseti elvégzésére. A jogalkotó ezzel teremtette meg a jogalapot az ellenőrzésre, de ez nem folyamatos, aktív megfigyelést jelent.
- [108] 1.5. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a nemzetbiztonsági érdekek védelme alkotmányos cél és állami kötelezettség. [13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 196.]
- [109] Ha elfogadjuk, hogy a jogviszony létrejöttét megelőzően lefolytatott nemzetbiztonsági ellenőrzés az Alaptörvénynek megfelelően, vagyis szükséges és arányos mértékben korlátozza a magánszféra védelméhez való jogot, akkor annál inkább el kell fogadnunk a jogviszony fennállása alatti nemzetbiztonsági ellenőrzés létjogosultságát, hiszen a nemzetbiztonsági érdekek védelme iránti állami kötelezettség ott még erősebb.
- [110] A fentiek alapján véleményem szerint az alaptörvény-ellenesség nem igazolható, az annak megállapítására irányuló indítványt el kellett volna utasítani.
- [111] 2. Nem értek egyet továbbá azzal sem, hogy az Alkotmánybíróság az alapvető jogok biztosa által vizsgálni és megsemmisíteni kért szövegrészek helyett a teljes paragrafusok alaptörvény-ellenességét állapította meg.
- [112] 2.1. A többségi döntés szerint „[a]z Alkotmánybíróság figyelembe vette a belügyminiszternek azt a véleményét, hogy a folyamatos ellenőrzésnek az Nbtvmód.-ban szereplő lehetőségére és módjára vonatkozó szövegrészeknek – vagyis az Nbtvmód. 9. és 13. §-ának – a részleges megsemmisítése esetén is szélesebb törvénymódosításra van szükség; ez igazolja a 9. és 13. § teljes megsemmisítését.”
- [113] Véleményem szerint ez az indoklás nem elfogadható, és nem ad logikus magyarázatot a megsemmisítések kiterjesztésére.
- [114] 2.2. Az Alkotmánybíróság által most megsemmisített és hatályba lépésüket tekintve korábban felfüggesztett rendelkezések miatt fennálló koherencia-zavarokon (eljárási szabályok kettőssége, ellenőrzés határídeje, a fellettes bejelentési kötelezettségének hiánya) túl bizonytalanná vált az is, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés eredménye milyen következményekkel jár.
- [115] Az Nbtv. 70. § (1) bekezdése (ezt az Nbtvmód. 10. §-a iktatta be) alapján, amennyiben a nemzetbiztonsági ellenőrzést végrehajtó nemzetbiztonsági szolgálat a hozzájárulást megtagadja vagy azt visszavonja, a jogviszony csak abban az esetben hozható létre, illetve tartható fenn, ha az irányító vagy felügyelő személy vagy szerv azt jóváhagyja.
- [116] Ehhez képest a felfüggesztés miatt még hatályban van, és a megsemmisítés folytán továbbra is hatályos marad az Nbtv. 72. § (4) bekezdésében foglalt azon szabály is, hogy a kezdeményező a nemzetbiztonsági szolgálat szakvéleményét döntése kialakításánál szabadon mérlegeli.
- [117] Az Alkotmánybíróság döntése véleményem szerint tehát zavart okoz a jogalkalmazásban, és nehezíti a nemzetbiztonsági ellenőrzések lefolytatását a helyzet jogalkotó általi rendezéséig, ezért sem tudom azt támogatni.

- [118] 3. Az elfogadott határozat rendelkező részének 2. pontjával szintén nem értek egyet. Véleményem szerint az Nbtvmód. által bevezetett új rendszer koherens, a jogorvoslathoz való jogot biztosító jogorvoslati rendszert alkot.
- [119] 3.1. Az egyszintű jogorvoslati rend alapján a jogviszony létesítéséhez szükséges hozzájárulás megtagadása, vagy a jogviszony fennállása alatt a hozzájárulás visszavonása esetén az érintett panasszal élhet a miniszternél, aki a hozzájárulás megtagadását vagy visszavonását akár hatályon kívül is helyezheti. A miniszter tehát nem pusztán az ellenőrzés valamely megállapítását érintően jogosult dönteni, hiszen amennyiben a panasznak helyt ad, a hozzájárulás megtagadását vagy visszavonását teljes egészében hatályon kívül helyezheti.
- [120] Abban az esetben pedig, ha a hozzájárulás visszavonása a szolgáltatási jogviszony azonnali hatályú megszüntetéséhez vezet, az érintett munkaügyi bírósághoz fordulhat jogviszonya megszüntetése miatt.
- [121] 3.2. Fontosnak tartom rámutatni arra is, hogy az új jogorvoslati rendhez képest az Nbtv.-nek az Nbtvmód. 13. §-a hatályba lépésének felfüggesztése és mostani megsemmisítése miatt jelenleg is hatályos 72. § (4) bekezdése – amely a miniszternél, illetve ezt követően a Bizottságnál való panasztétel lehetőségét biztosítja a biztonsági szakvéleményben szereplő, általa valótlannak tartott megállapításokkal kapcsolatosan – nem rendelkezik a jogkövetkezményekről.
- [122] A nemzetbiztonsági szolgálatok külső, parlamenti ellenőrzése pedig az Nbtv. 14–16. §-ai alapján továbbra is biztosított, emiatt nem tudom elfogadni a határozat azon megállapítását, miszerint a nemzetbiztonsági szolgálatok eljárása és a nemzetbiztonsági ellenőrzés tekintetében kizárt lenne a külső kontroll.

Budapest, 2014. március 17.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/981/2013.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2014. évi 42. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3049/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.I.37.219/2014/3. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 14. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 2014. március 7. napján meghozott 175/2014. számú határozata ellen benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelme folytán megindult nemperes eljárásban az NVB 175/2014. számú határozatát helybenhagyta. A végzés szerint a kérelmező jelölő szervezet az országgyűlési képviselők 2014. évi általános választásán állított pártlistáját 2014. március 4-én bejelentette. Az NVB 175/2014. számú határozatával a kérelmező jelölő szervezet által állított pártlista nyilvántartásba vételét visszautasította. Megállapította, hogy a jelölő szervezet 11 megyében összesen 38 egyéni választókerületi jelöltet állított, de Budapesten egyet sem.
- [3] Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (a továbbiakban: Vjt.) 8. § (1)–(2) bekezdései szerint az országgyűlési képviselők 2014. évi általános választásán pártlistát az a párt állíthat, amely – legalább kilenc megyében és a fővárosban – legalább huszonhét egyéni választókerületben önállóan jelöltet állított.
- [4] A Ve. 133. § (2) bekezdése szerint a választási bizottság visszautasítja a lista nyilvántartásba vételét, ha bejelentése a törvényes feltételeknek nem felel meg. A határozat értelmében a jelölő szervezet pártlistájának bejelentése a törvényes feltételeknek nem felelt meg, tekintettel arra, hogy a lista nyilvántartásba vételének időpontjában a jelölő szervezet a főváros egyetlen választókerületében sem rendelkezett bejelentett vagy nyilvántartásba vett egyéni választókerületi jelölttel.
- [5] A kérelmező az NVB határozata ellen bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, kérve annak megváltoztatását, és a pártlista nyilvántartásba vételét. Arra hivatkozott, hogy az NVB döntése megsértette a Vjt. 8. § (1)–(2) bekezdéseit, az Alaptörvény F) cikk (2) bekezdését, a Ve. 2. § (1) bekezdés c) pontját, 254. §-át. A kötelezően előírt 27 jelölt helyett 38 jelöltet állított 9 területi egység helyett 11 területi egységben. A kérelmező szerint nem lehet különbséget tenni a fővárosi és megyei területi egységek között.
- [6] A Kúria megállapította, hogy a kérelmező bírósági felülvizsgálat iránti kérelme alaptalan, az NVB a Vjt. 8. § (1)–(2) bekezdéseit helytállóan értelmezte, amikor a kérelmező jelölő szervezet által állított pártlista nyilvántartásba vételét visszautasította. A Vjt. 8. § (1)–(2) bekezdései a Kúria szerint egyértelműen fogalmaznak, az országgyűlési képviselők 2014. évi általános választásán pártlistát az a párt állíthat, amely – legalább kilenc megyében és a fővárosban – legalább huszonhét egyéni választókerületben önállóan jelöltet állított. Bármelyik feltétel hiánya esetén a nyilvántartásba vételi kérelmet vissza kell utasítani. A kérelmező a fővárosban is köteles legalább egy egyéni választókerületi jelöltet állítani, amely viszont esetében nem valósult meg. A Kúria utalt arra, hogy a Vjt. nevesíti a szükséges területi egységeket, de ez nem jelent különbségtételt.
- [7] 2. Az indítványozó szerint a sérelmezett kúriai végzés, továbbá az annak meghozatalát megelőző eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezés, a Vjt. 8. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény XV. cikkét (törvény előtti egyenlőség, megkülönböztetés tilalma), XXIII. cikkét (választójog) és a 2. cikkben foglalt rendelkezéseket (az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják), ezért alaptörvény-ellenes, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítendő.
- [8] Az alkotmányjogi érvelése lényege, hogy nem lehet a panasz szerint alkotmányosan külön előírni azt, hogy pártlistát csak az a párt állíthat, amely a fővárosban is bármely egyéni választókerületben önálló jelöltet állított.
- [9] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést támadja. Az alkotmányjogi panaszra az idézett szabályok értelmében – bizonyos kivételekkel – az Abtv. rendelkezései irányadók.

- [10] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek megfelel.
- [11] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz törvényben előírt, tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírői döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadhatja be, azonban az indítványozó alkotmányjogi panasa egyik feltételnek sem felel meg. Az Abtv. 29. §-a szerinti vizsgálat során a tanács a bírői döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályra is (Vjt. 8. §).
- [13] Az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése értelmében a választójog gyakorlásának a feltételeit sarkalatos törvény határozza meg. Az Alaptörvény csak a legfontosabb szabályokat, az aktív és passzív választójog feltételeit és alapelveket határozza meg. Az Alkotmánybíróság szerint a törvényhozó viszonylag szabadon dönt a választási rendszerről, a választókerületi szabályokról, a jelölt- és listaállítás feltételeiről és más jogintézményekről a választást illetően. Az Országgyűlés ezt a döntési szabadságát a választójogi szabályok megalkotása során az Alaptörvény keretei között gyakorolhatja.
- [14] A jelen esetben a Vjt. panaszban kifogásolt 8. § (1)–(2) bekezdése a pártlista állítás feltételeiről szól.
- [15] A Kúria végzését megalapozó jogszabály valamennyi pártra vonatkozik. A feltételek objektív ismérveken és viszonylag könnyen teljesíthető követelményeken alapulnak.
- [16] Minderre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/517/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3050/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.IV.37.264/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.IV.37.264/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 2014. március 8-án meghozott 301/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB 301/2014. számú határozatát helyben hagyta. A jelölő szervezet meghatalmazott képviselője 2014. február 28. napján 100 db sorszámozott ajánlólívet vett át. Az átadott 100 db összes ajánlólívet a jelölő szervezet a jelölt bejelentésére rendelkezésre álló határidőben nem adta át. A Békés Megye 01. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 30/2014. (III. 4.) számú határozatában a Ve. 124. § (2) bekezdésében foglaltakra hivatkozással a jelölő szervezetet ajánlólív átadási kötelezettségének elmulasztása miatt 5 075 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte.
- [3] A beadványozó 2014. március 5-én fellebbezést nyújtott be az OEVB 30/2014. (III. 4.) számú határozata ellen, amelyben kérte a megtámadott határozat megváltoztatását, arra hivatkozással, hogy a jelölő szervezet nem kíván jelöltet állítani. Az NVB 301/2014. számú határozatában a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert a fellebbezés nem tartalmazta a Ve. 223. § (3) bekezdésben foglaltakat. A Ve. e szabálya értelmében fellebbezést lehet benyújtani jogszabálysértésre hivatkozással, illetve a választási bizottság mérlegelési jogkörben hozott határozata ellen.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az NVB 301/2014. számú határozatával szemben. A Kúrai megállapította, hogy a felülvizsgálni kért határozat jogorvoslati tájékoztatása tételesen, részletesen tartalmazza a Ve. 46. § *cb*) pontja szerinti elemeket. A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria szerint megállapítható továbbá, hogy az NVB 301/2014. számú határozata a megtámadott OEVB 30/2014. (III. 4.) számú határozatot nem helyben hagyta, hanem a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A felülvizsgálati kérelem azonban nem a fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítását kifogásolta, hanem az ügy érdemében a kiszabott bírság objektív jellegét kifogásolta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlólívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek nem felel meg.
- [8] Az Abtv. az alkotmányjogi panasz feltételül szabja a jogorvoslat kimerítésének kötelezettségét [Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pont, 27. § *b*) pont].
- [9] A panaszos a jogorvoslatot nem merítette ki.
- [10] Fellebbezését az OEVB határozat ellen hiányosan nyújtotta be, azért azt az NVB – a Ve. 223. § (3) bekezdése a) pontjára hivatkozva, Ve. 231. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

- [11] A Kúria támadott határozata megállapította, hogy az OEVB határozata tartalmazta a tájékoztatást a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről, idejéről, feltételeiről.
- [12] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapvető feltétele az is, hogy a támadott bírósági határozatban az alaptörvény-ellenesnek vélt rendelkezést a bíróság valóban alkalmazza. Ez következik abból, hogy a törvény az alkalmazása folytán fordulatot használja [3072/2012. (VII. 26.) AB végzés]. A jelen ügyben a Kúria nem alkalmazta a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének a panaszban támadott szabályait. Így az indítvány erre vonatkozó része nem felel meg a 26. § (1) bekezdésében írt követelménynek sem.
- [13] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az Ügyrend 30. § (2) bekezdés e) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/518/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3051/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.IV.37.265/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.IV.37.265/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 307/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező, mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóíveket vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Budapest 08. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 29/2014. (III. 3.) számú határozatában 5 075 000 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 2014. március 8-án kelt 307/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem köteles bírság fizetésére. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva

álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: [...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslati jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]". (ABH 1999, 237, 243.)

- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy [a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak. (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét (ABH 2003, 607.). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/519/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3052/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.V.37.266/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.V.37.266/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 309/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóíveket vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívből 77 db-ot nem adott át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megye 01. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 38/2014. (III. 5.) számú határozatában 50 750 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 2014. március 8-án kelt 309/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot megváltoztatta, és kötelezte a kérelmezőt 3 907 750 forint megfizetésére.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem köteles bírság fizetésére. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közzélése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közzétételétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indoklással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.

- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: [...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslati jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]” (ABH 1999, 237, 243.).
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy [a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak. (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrész – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelvének sérelmét (ABH 2003, 607.). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/520/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3053/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.I.37.267/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.I.37.267/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 310/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező, mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóíveket vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívből 75 db-ot nem adott át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei 02. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 38/2014. (III. 4.) számú határozatában 3 806 250 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 310/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és a bírság törlését kérte. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közzélése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közzétételétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.

- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslat-hoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslat-hoz való jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]”. (ABH 1999, 237, 243.)
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy „[a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak.” (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelvének sérelmét (ABH 2003, 607.). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.

- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/521/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3054/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.I.37.268/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.I.37.268/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 317/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóíveket vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Budapest 02. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 25/2.OEVB/2014. számú határozatában 5 075 000 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 317/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és a bírság törlését kérte. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.

- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslati jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]”. (ABH 1999, 237, 243.)

- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy „[a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak” (ABH 1999, 237, 245.).
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészevel az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét” (ABH 2003, 607.). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/522/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3055/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.272/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.II.37.272/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 362/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.

- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóívet vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Budapest Főváros XVII. kerület 14. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 26/2014. (III. 3.) számú határozatában 5 075 000 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 362/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy a bírság fizetésére nem köteles. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.

- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslatihoz való jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]” (ABH 1999, 237, 243.).
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy [a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak (ABH 1999, 237, 245.).
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészeivel az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét (ABH 2003, 607.). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/523/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3056/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.273/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.II.37.273/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 364/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóíveket vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett ajánlóíveket nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Somogy Megyei 1. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 28/2014. számú határozatában bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 364/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a megküldött határozat nem teljesíti a Ve. 46. § *f)* pontjában foglaltakat, annak jogorvoslati záradéka nem felel meg a Ve. 46. § *cb)* pontja szerinti tartalmi követelményeknek. Állította továbbá, hogy a NVB nem tárta fel a tényállást, és a körülmények mérlegelését nem végezte el. A Kúria megállapította, hogy a bírósági felülvizsgálati kérelemben felhozott formai kifogás alaptalan. A Ve. 46. § *cb)* pontja szerint a határozat tartalmazza a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslat feltételeiről való tájékoztatást. A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálni kért határozat jogorvoslati tájékoztatása tételesen, részletesen tartalmazza a Ve. 46. § *cb)* pontja szerinti elemeket. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdés alapján a Ve-ben meghatározott határidők jogvesztők, ebből eredően a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés *a)* pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról

további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.

- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közzélése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslat-hoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslat-hoz való jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]”. (ABH 1999, 237, 243.)
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy [a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak (ABH 1999, 237, 245.).
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészeivel az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét (ABH 2003, 607.). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.

- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/524/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3057/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.274/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 17. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.II.37.274/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 367/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóívet vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei 01. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (OEVB) a 31/2014. számú határozatában bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság a 367/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a megküldött határozat nem teljesíti a Ve. 46. § f) pontjában foglaltakat, annak jogorvoslati záradéka nem felel meg a Ve. 46. § cb) pontja szerinti tartalmi követelményeknek. Állította továbbá, hogy a NVB nem tárta fel a tényállást, és a körülmények mérlegelését nem végezte el. A Kúria megállapította, hogy a bírósági felülvizsgálati kérelemben felhozott formai kifogás aaptalan. A Ve. 46. § cb) pontja szerint a határozat tartalmazza a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslat feltételeiről való tájékoztatást. A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálni kért határozat jogorvoslati tájékoztatása tételesen, részletesen tartalmazza a Ve. 46. § cb) pontja szerinti elemeket. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdés alapján a

Ve-ben meghatározott határidők jogvesztők, ebből eredően a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.

- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli Határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslat-

hoz való jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]”. (ABH 1999, 237, 243.)

- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy [a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak. (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a régi Ve. 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a Ve. 78. § (1) bekezdésének illetőleg döntés meghozatalától számított szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét (ABH 2003, 607). Az új Ve. a döntésekről való tudomásszerzést biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/525/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3058/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.III.37.262/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező, 2014. március 18. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.

- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.III.37.262/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 280/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóívet vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet hiánytalanul nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Bács-Kiskun megyei 05. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (a továbbiakban: OEVB) a 36/2014. (III. 5.) számú határozatában 964 250 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljárta NVB a 2014. március 8-án kelt 280/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem köteles bírság fizetésére. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. Ezen felül, a Ve. 46. § f) pontjára figyelemmel a Kúria igazoltnak látta, hogy az NVB határozatát törvényesen hozta meg, az azzal kapcsolatos formai kifogás alaptalan. A Ve. 46. § cb) pontja alapján pedig arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált határozat jogorvoslati záradéka is megfelel a jogszabályi követelményeknek. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.

- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslati jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]” (ABH 1999, 237, 243.)
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy „[a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak.” (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: régi Ve.) 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a régi Ve. 78. § (1) bekezdésének „illetőleg döntés meghozatalától számított” szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét. Döntésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a választási eljárásnak a demokratikus legitimitás biztosításában megnyilvánuló funkciója, valamint az eljárási rend sajátosságai indokolták teszik a rövid jogorvoslati határidők és az ehhez kapcsolódó szigorúbb feltételek meghatározását (ABH 2003, 607, 612–613.). A hatályos Ve. a döntésekről való tudomásszerzést teljes körűen biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/531/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3059/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.I.37.270/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező, 2014. március 18. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.I.37.270/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 326/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóívet vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Pest megyei 07. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (a továbbiakban: OEVB) a 36/2014. (III. 5.) számú határozatában 5 075 000 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljárta NVB a 2014. március 8-án kelt 326/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem köteles bírság fizetésére. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. Ezen felül, a Ve. 46. § f) pontjára figyelemmel a Kúria igazoltnak látta, hogy az NVB határozatát törvényesen hozta meg, az azzal kapcsolatos formai kifogás alaptalan. A Ve. 46. § cb) pontja alapján pedig arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált határozat jogorvoslati záradéka is megfelel a jogszabályi követelményeknek. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közzélése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslatihoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybéli határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közzétételétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról

további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.

- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közzélése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslati jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]” (ABH 1999, 237, 243.)
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy „[a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak.” (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: régi Ve.) 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a régi Ve. 78. § (1) bekezdésének „illetőleg döntés meghozatalától számított” szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelveinek sérelmét. Döntésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a választási eljárásnak a demokratikus legitimitáció biztosításában megnyilvánuló funkciója, valamint az eljárási rend sajátosságai indokoltá teszik a rövid jogorvoslati határidők és az ehhez kapcsolódó szigorúbb feltételek meghatározását (ABH 2003, 607, 612–613.). A hatályos Ve. a döntésekről való tudomásszerzést teljes körűen biztosítja (48. §).

- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/532/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3060/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.III.37.275/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező, 2014. március 18. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.III.37.275/2014/2. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 368/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóíveket vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Bács-Kiskun megyei 04. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (a továbbiakban: OEVB) a 25/2014. (III. 3.) számú határozatában 5 075 000 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró NVB a 2014. március 9-én kelt 368/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem köteles bírság fizetésére. Az ügy érdemét érintő kifogás kapcsán rámutatott a Kúria arra, hogy a Ve. 10. § (1) bekezdése alapján a Ve.-ben meghatározott határidők jogvesztők, emiatt a mulasztás kimentésére nincs lehetőség. A Ve. 124. § (2) bekezdése szerint az ajánló ívek átadásának elmulasztása miatt a kötelezett objektív felelősséggel tartozik, a mulasztáshoz vezető egyedi körülmények értékelésére, mérlegelésére, méltányosság gyakorlására ezért nincs lehetőség. Ezen felül, a Ve. 46. § f) pontjára figyelemmel a Kúria igazoltnak látta, hogy az NVB határozatát törvényesen hozta meg, az azzal kapcsolatos formai kifogás alaptalan. A Ve. 46. § cb) pontja alapján pedig arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált határozat jogorvoslati záradéka is megfelel a jogszabályi követelményeknek. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.

- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybeli határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba [sic] maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, az alapul fekvő jogszabályok alkalmazását támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételének nem felel meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályokra is.
- [10] 4.1. A jelen esetben az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályai a Ve. 124. § (2) bekezdésében szabályozott bírság jogintézményével kapcsolatban olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vetnek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében valamely bírság meghatározásakor a jogalkotó olyan szempontokat vesz figyelembe, mint pl. a jogsértés természete, a jogellenes cselekmény súlya vagy ismétlődése, a megelőzés, a szankció visszatartó hatása a jogsértéstől, vagy a jogsértés által okozott közérdeksérelem. A jogalkotót széleskörű szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az egyes jogsértésekkel szemben milyen eszközökkel kíván fellépni.
- [12] 4.2. A Ve. 48. §-a (a határozatok közlése) és a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő) a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] szempontjából nem alapozzák meg a panasz befogadását.
- [13] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) a népszavazási eljárás egyes kérdéseiben, ezen belül különösen a jogorvoslatra nyitva álló határidő tekintetében fejtette ki álláspontját. Határozatában hangsúlyozta, hogy alkotmányossági szempontból alapvető különbségek ragadhatók meg a választási és a népszavazási eljárás között. Míg a választási rendszer lényegéből fakadóan szükségesek és ezáltal indokoltak is a rövid (1 és 3 napos) határidők, addig a népszavazási eljárásban ez nem minden esetben indokolható. Rámutatott továbbá: „[...] a jogalkotónak a választási eljárásban olyan ésszerű határidőket kellett megállapítania, amelyek biztosítják egyrészt a jogorvoslati jogot, másfelől pedig azt, hogy a választás eredményének megállapítását a jogorvoslat minél kevésbé késleltesse, s ezáltal a választási eljárás szabályaiból következő egyéb határidők betartását meg ne akadályozza [...]” (ABH 1999, 237, 243.).

- [14] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra is utalt, hogy „[a] választási eljárásban tudható, így előre kiszámítható, hogy mikor kerülhetnek sorra olyan döntések, amelyekkel kapcsolatban a jogorvoslat esetlegesen felmerülhet. A választási szervek elérhetősége biztosított, folyamatosan üléseznek, illetve készenléti helyzetben vannak.” (ABH 1999, 237, 245.)
- [15] Kifejezetten a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: régi Ve.) 78. § (1) bekezdésével, illetve annak egy bizonyos szövegrészével az Alkotmánybíróság az 59/2003. (XI. 26.) AB határozatban foglalkozott. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben azt vizsgálta, hogy a régi Ve. 78. § (1) bekezdésének „illetőleg döntés meghozatalától számított” szövegrésze – tekintettel a választási eljárás jellegére – eredményezi-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság alapelvének sérelmét. Döntésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a választási eljárásnak a demokratikus legitimitáció biztosításában megnyilvánuló funkciója, valamint az eljárási rend sajátosságai indokoltá teszik a rövid jogorvoslati határidők és az ehhez kapcsolódó szigorúbb feltételek meghatározását (ABH 2003, 607, 612–613.). A hatályos Ve. a döntésekről való tudomásszerzést teljes körűen biztosítja (48. §).
- [16] 4.3. A fentiekre figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy a jelen esetben és tényállás mellett az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/533/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3061/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.291/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 18. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján.
- [2] Az ügy közvetlen előzménye, hogy a Kúria a Kvk.II.37.291/2014/2. számú végzésével helybenhagyta a Nemzeti Választási Bizottságnak (a továbbiakban: NVB) a 2014. március 10-én meghozott 487/2014. számú határozatát.
- [3] Az ügy (a jogvita) alapját az a körülmény jelenti, hogy a Magyar Keresztény Szociális Unió, mint jelölő szervezet (a továbbiakban: indítványozó) az általa átvett 100 db sorszámozott ajánlóívet a jelölt bejelentésére rendelkezésre álló határidőben nem adta át. A Budapest Főváros 07. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (a továbbiakban: OEVB) a 43-H/2014. (III. 4.) 07. számú OEVB határozatában a Ve. 124. §-ára

és 252. §-ára hivatkozással az ajánlói átadási kötelezettségének elmulasztása miatt 5 075 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte az indítványozót.

- [4] A kötelezés ellen az indítványozó 2014. március 7-én fellebbezést nyújtott be, amelyben kérte a megtámadott határozat megváltoztatását, arra hivatkozással, hogy jelöltjük egészségi állapota akadályozta a határidő betartását. Az NVB 487/2014. számú határozatában a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert a fellebbezés nem tartalmazta a Ve. 224. § (3) bekezdés *b)* és *c)* pontjaiban foglaltakat, vagyis a fellebbezésben az indítványozó elmulasztotta feltüntetni a jelölő szervezet székhelyét és bírósági nyilvántartásba-vételi számát.
- [5] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az elutasító határozattal szemben. A felülvizsgálati kérelem azonban nem a fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítását kifogásolta, hanem az ügy érdemében hozott döntést vitatta, vagyis a bírságkiszabás megalapozatlanságát állította. A Kúria megállapította, hogy az NVB 487/2014. számú határozata a megtámadott OEVB 43-H/2014. (III. 4.) számú határozatot nem helybenhagyta, hanem a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Arra is utalt, hogy az indítványozó által a felülvizsgálati kérelemben felhozott, a Ve. 124. § (2) bekezdés értelmezésére vonatkozó érvelés a Kúria által sem vizsgálható.
- [6] 2. Az indítványozó állítása szerint a Kúria döntésével megsértette a tisztességes eljárás követelményét előíró alaptörvényi rendelkezést [XXIV. cikk (1) bekezdés], valamint a jogorvoslathoz való jogát [XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Ezen túlmenően sérelmezte a Ve. 124. § (2) bekezdésének az NVB szerinti értelmezését, így különösen azt, hogy nem szűkíti le a „be nem nyújtott ajánlói” esetére a bírságolást, hanem – ellenkezőleg – kiterjeszti azt a késedelmes benyújtás esetére is. Az indítványozó ennek alapján úgy véli, hogy az ilyen értelmezés az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik.
- [7] A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, valamint a választási szervek határozatait támadja.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek nem felel meg.
- [9] Az Abtv. az alkotmányjogi panasz feltételül szabja a jogorvoslat kimerítésének kötelezettségét [Abtv. 27. § *b)* pont]. Az indítványozó azonban a jelen ügyben a jogorvoslatot érdemben nem merítette ki. Fellebbezését ugyanis az OEVB határozat ellen hiányosan nyújtotta be, azért azt az NVB – a Ve. 224. § (3) bekezdés *b)* és *c)* pontjára hivatkozva, a Ve. 231. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [10] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdés, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *e)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/535/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3062/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.292/2014/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező 2014. március 18. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján.
 - [2] Az ügy közvetlen előzménye, hogy a Kúria a Kvk.II.37.292/2014/2. számú végzésével helybenhagyta a Nemzeti Választási Bizottságnak (a továbbiakban: NVB) a 2014. március 10-én meghozott 497/2014. számú határozatát.
 - [3] Az ügy (a jogvita) alapját az a körülmény jelenti, hogy a Magyar Keresztény Szociális Unió, mint jelölő szervezet (a továbbiakban: indítványozó) az általa átvett 75 db sorszámozott ajánlóívet a jelölt bejelentésére rendelkezésre álló határidőben nem adta át. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megye 02. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (a továbbiakban: OEVB) a 40/2014. (III. 4.) 02. számú OEVB határozatában a Ve. 124. § (2) bekezdésére hivatkozással az ajánlóív átadási kötelezettségének elmulasztása miatt 3 806 250 Ft bírság megfizetésére kötelezte az indítványozót.
 - [4] A kötelezés ellen az indítványozó 2014. március 7-én fellebbezést nyújtott be, amelyben kérte a megtámadott határozat megváltoztatását, arra hivatkozással, hogy jelöltjük egészségi állapota akadályozta a határidő betartását. Az NVB 497/2014. számú határozatában a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert a fellebbezés nem tartalmazta a Ve. 224. § (3) bekezdés *b)* és *c)* pontjaiban foglaltakat, vagyis a fellebbezésben az indítványozó elmulasztotta feltüntetni a jelölő szervezet székhelyét és bírósági nyilvántartásba-vételi számát.
 - [5] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az elutasító határozattal szemben. A felülvizsgálati kérelem azonban nem a fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítását kifogásolta, hanem az ügy érdemében hozott döntést vitatta, vagyis a bírságkiszabás megalapozatlanságát állította. A Kúria megállapította, hogy az NVB 497/2014. számú határozata a megtámadott OEVB 40/2014. (III. 4.) számú határozatot nem helybenhagyta, hanem a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Arra is utalt, hogy az indítványozó által a felülvizsgálati kérelemben felhozott, a Ve. 124. § (2) bekezdés értelmezésére vonatkozó érvelés a Kúria által sem vizsgálható.
- [6] 2. Az indítványozó állítása szerint a Kúria döntésével megsértette a tisztességes eljárás követelményét előíró alaptörvényi rendelkezést [XXIV. cikk (1) bekezdés], valamint a jogorvoslathoz való jogát [XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Ezen túlmenően sérelmezte a Ve. 124. § (2) bekezdésének az NVB szerinti értelmezését, így különösen azt, hogy nem szűkíti le a „be nem nyújtott ajánlóív” esetére a bírságolást, hanem – ellenkezőleg – kiterjeszti azt a késedelmes benyújtás esetére is. Az indítványozó ennek alapján úgy véli, hogy az ilyen értelmezés az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik.
 - [7] A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést, valamint a választási szervek határozatait támadja.

- [8] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek nem felel meg.
- [9] Az Abtv. az alkotmányjogi panasz feltételül szabja a jogorvoslat kimerítésének kötelezettségét [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó azonban a jelen ügyben a jogorvoslatot érdemben nem merítette ki. Fellebbezését ugyanis az OEVB határozat ellen hiányosan nyújtotta be, azért azt az NVB – a Ve. 224. § (3) bekezdése b) és c) pontjára hivatkozva, a Ve. 231. § (1) bekezdés d) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [10] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdés, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés e) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/536/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3063/2014. (III. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.III.37.295/2014/3. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó mint választási eljárásban kérelmező, 2014. március 18. napján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál az Alkotmánybírósághoz címezve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az ügy előzményéhez tartozik, hogy a Kúria Kvk.III.37.295/2014/3. számú határozata a kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 646/2014. számú határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelme alapján megindult nemperes eljárásban az NVB határozatát helybenhagyta.
- [3] A kérelmező mint jelölő szervezet a választási eljárásban az ajánlások gyűjtése és jelöltállítás céljából ajánlóívet vett át. A leadásra megadott határidőig, 2014. március 3-án 16 óráig az átvett 100 db ajánlóívet nem adta át az illetékes választási bizottságnak, emiatt a Veszprém megyei 02. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság (a továbbiakban: OEVB) a 32/2014. (III. 6.) számú határozatában 5 075 000 Ft bírsággal sújtotta. A fellebbezés folytán eljáró NVB a 2014. március 11-én kelt 646/2014. számú határozatával az elsőfokú határozat ellen benyújtott fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert az nem tartalmazta a Ve. 224. § (3) bekezdés a) pontjának megfelelően a jogszabálysértés megjelölését.
- [4] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy nem köteles bírság fizetésére. Döntésében a Kúria rámutatott arra, hogy az NVB a Ve. 224. § (3) bekezdés a) pontját helyesen alkalmazva érdemi vizsgálat nélkül azért utasította el a fellebbezést, mert az jogszabálysértést nem jelölt meg. Ezen felül, a Ve. 46. § f) pontjára figyelemmel a Kúria igazoltnak látta, hogy az NVB határozatát törvényesen hozta meg, az azzal kapcsolatos formai kifogás alaptalan. A Ve. 46. § cb) pontja alapján pedig arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált határozat jogorvoslati záradéka is megfelel a jogszabályi követelményeknek. A Kúria ezért a Ve. 231. § (5) bekezdés a) pontja alapján az NVB határozatát helybenhagyta.

- [5] 2. Az indítványozó szerint a Kúria döntésével az ügyben alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelme következett be. A panasz a következő szabályok alaptörvény-ellenességét állítja: a Ve. 48. §-a (a határozatok közzlése), a Ve. 124. § (2) bekezdése (ajánlóívre vonatkozó átadási kötelezettség, a bírság szabályai), a Ve. 224. § (2) bekezdése (jogorvoslati határidő). Hivatkozott a választójog [XXIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslati jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére, felhívta az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és az I. cikk szabályait. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a panaszban „meghatározott indoklás alapján: a) a Kúria tárgybéli határozatának illetve b) a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének illetve 224. § (2) bekezdésének Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg és semmisítse meg (megszabva a hatályba maradó jogszabályi rendelkezés szövegét és hatályát).”
- [6] 3. A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közzlésétől számított három napon belül nyújtható be. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az e törvény alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt. A jelen ügyben az alkotmányjogi panasz az NVB határozata ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásáról szóló végzést támadja.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek nem felel meg.
- [8] Az Abtv. az alkotmányjogi panasz feltételül szabja a jogorvoslat kimerítésének kötelezettségét [Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pont, 27. § *b*) pont].
- [9] A panaszos a jelen ügyben a jogorvoslatot érdemben nem merítette ki. Fellebbezését ugyanis az OEVB határozat ellen hiányosan nyújtotta be, azért azt az NVB – a Ve. 224. § (3) bekezdése *a*) pontjára hivatkozva, a Ve. 231. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [10] A Kúria támadott határozata megállapította, hogy az OEVB határozata tartalmazta a tájékoztatást a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről, idejéről, feltételeiről.
- [11] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapvető feltétele az is, hogy a támadott bírósági határozatban az alaptörvény-ellenesnek vélt rendelkezést a bíróság valóban alkalmazza. Ez következik abból, hogy a törvény az alkalmazása folytán fordulatot használja [3072/2012. (VII. 26.) AB végzés]. A jelen ügyben a Kúria nem alkalmazta a Ve. 48. §-ának, 124. § (2) bekezdésének, illetve 224. § (2) bekezdésének a panaszban támadott szabályait. Így az indítvány erre vonatkozó része nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében írt követelménynek sem.
- [12] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdés, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/538/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBE HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1001/2014. (III. 20.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, az 50. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (továbbiakban: Ügyrend) módosítását az alábbiak szerint állapítja meg.

1. § Az Ügyrend 8. §-a az alábbi (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A tanács ülésén a tanácsvezető elnököl. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 233. §-a, valamint a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 79. § (3) bekezdése szerinti eljárás (a továbbiakban együtt: Ve. és Nsztv. szerinti eljárások) során – amennyiben a tanácsvezető nincs jelen – az előadó bíró elnököl.”

2. § Az Ügyrend 9. § (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(3) A tanács akkor határozatképes, ha ülésén minden tag jelen van. A Ve. és Nsztv. szerinti eljárások során a tanács akkor határozatképes, ha ülésén a tagok többsége jelen van. A tanács döntését nyílt szavazással, tartózkodó szavazat nélkül hozza.

3. § Az Ügyrend 9. § (7) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(7) A tanács üléséről a tanácsvezető munkatársa az ülés berekesztésétől, illetve befejezésétől számított három munkanapon belül emlékeztetőt készít, melyet a tanácsvezető, vagy akadályoztatása esetén a tanács egyik tagja ír alá.”

4. § Az Ügyrend. 25. § (7) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(7) Ha az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 53. § (2) bekezdésétől eltérően közvetlenül az Alkotmánybíróságnál nyújtották be, és az ügyben első fokon eljáró bíróság a beadvány tartalmából megállapítható, a beadványt a főtitkár – Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – megküldi a bíróságnak.”

5. § Az Ügyrend. 26. § (1) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(1) A főtitkár az elbírálásra alkalmas indítvány nyilvántartásba vételéről, valamint az eljárás megindításáról – Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – tájékoztatja az indítványozót.”

6. § Az Ügyrend. 26. § (6) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(6) A főtitkár az Abtv. 25. §-a szerinti bírói kezdeményezés, valamint soron kívüli eljárás esetén a feladatait soron kívül köteles ellátni.”

7. § Az Ügyrend. 43. § (1) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(1) A testületi ülés végleges napirendjét – a 42. §-ban foglalt észrevételezési idő megtartására is tekintettel – megfelelő időben, de – az 55. § (3) bekezdése szerinti soron kívüli eljárás kivételével – legkésőbb az ülés megtartását megelőző harmadik munkanapon az alkotmánybírók rendelkezésére kell bocsátani. A napirend lehetőség szerint tartalmazza a soron következő ülés napirendjére vonatkozó tervezetet is.”

8. § (1) Ez az AB Tü. határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

(2) Jelen Ügyrend-módosítás hatályba lépésével az Ügyrend 54. §-a hatályát veszti.

(3) Jelen Ügyrend-módosítás szabályai a hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is alkalmazandóak.

2014. március 18.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/493/2014.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2014. évi 41. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1001/2013. (II. 27.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, a 17. § (1) bekezdés *j*) pontjában, a 22. § (4) bekezdésében, a 49. § (7) bekezdésében, az 50. § (1) bekezdésében, az 55. § (1) bekezdésében, az 56. § (1) és (4) bekezdésében, az 57. § (6) bekezdésében, valamint az 59. §-ában foglaltak alapján, az 50. § (2) bekezdés *c*) pontjában foglalt hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság eljárásának részletes szabályait az alábbiakban állapítja meg:

I. FEJEZET **AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG SZERVEZETE**

1. Az Alkotmánybíróság szervei

1. § (1) Az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörét az Alaptörvény, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) és az Alkotmánybíróság ügyrendje alapján

- a) az Alkotmánybíróság teljes ülése (a továbbiakban: teljes ülés),
- b) az Alkotmánybíróság tanácsai,
- c) az Alkotmánybíróság elnöke (a továbbiakban: elnök),
- d) az Alkotmánybíróság elnökhelyettese (a továbbiakban: elnökhelyettes),
- e) az Alkotmánybíróság tagja (a továbbiakban: alkotmánybíró),
- f) az egyesbíró,
- g) az Alkotmánybíróság főtitkára (a továbbiakban: főtitkár),
- h) az Alkotmánybíróság bizottságai és
- i) az Alkotmánybíróság Hivatala útján gyakorolja.

(2) Az Alkotmánybíróság szervezetére, és ügyviteli működésére vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság szervezeti és működési szabályzata, illetve ügyviteli szabályzata állapítja meg.

2. A teljes ülés

2. § (1) A teljes ülés ellátja mindazokat a feladatokat és gyakorolja mindazokat a hatásköröket, amelyeket az Abtv. és az ügyrend a teljes ülés feladat- és hatáskörébe utal.

(2) Az Abtv.-ben meghatározott feladat- és hatáskörén túlmenően a teljes ülés különösen

- a) döntést hoz a hivatalból történő eljárás megindításáról,
- b) döntést hoz az Abtv. 33. §-ában, valamint a 33/A. §-ában meghatározott hatáskörben,
- c) döntést hoz az Abtv. 34. §-ában, illetve a 34/A. §-ában meghatározott hatáskörben az alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása esetén, valamint az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése alapján elfogadott normatív határozat vizsgálatára irányuló – az Abtv. 24. § szerinti – eljárásban az alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása esetén,
- d) döntést hoz az Abtv. 37. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a jogegységi határozat megsemmisítése esetén,
- e) döntést hoz az Abtv. 46. § (3) bekezdésében meghatározott hatáskörben,
- f) döntést hoz az Abtv. 46. § (1) bekezdésében meghatározott hatáskörben, ha törvény megalkotásának elmulasztását vagy törvény lényeges tartalmának hiányosságát állapítja meg,
- g) döntést hoz az Abtv. 61. § (2) bekezdésében meghatározott hatáskörben törvény hatálybalépésének felfüggesztéséről,
- h) az Abtv. 70. § (2) bekezdése alapján teljes ülési állásfoglalást bocsát ki, az Alkotmánybíróság működését érintő szervezeti, személyügyi és működési kérdésekben teljes ülési határozatot hoz,
- i) az elnök javaslatára dönt az Alkotmánybíróság szervezeti és működési szabályzatáról, illetőleg az egyéb testületi működést és eljárást érintő belső szabályzatokról,
- j) meghatározza az Alkotmánybíróság tanácsainak összetételét és a tanácsvezetők személyét,
- k) meghatározza az Alkotmánybíróság állandó bizottságainak összetételét,
- l) állást foglal az alkotmánybírók személyét és munkakörülményeit érintő alapvető kérdésekben,
- m) állást foglal az alapvető költségvetési kérdésekben.

3. § (1) A teljes ülés összehívását és napirendjének meghatározását az elnök a főtitkár közreműködésével végzi.

(2) Rendkívüli ülés tartásáról – a napirend meghatározásával egyidejűleg – a teljes ülés, illetve kivételes indokból vagy sürgősség esetén az elnök saját hatáskörben vagy hét alkotmánybíró kezdeményezésére dönt.

4. § (1) Amennyiben a teljes ülés hatáskörébe tartozó döntés meghozatala érdekében szükséges, a teljes ülésen meghallgatható az indítványozó, illetve képviselője, a szakértő, illetőleg részt vehetnek az elnök által esetenként meghívott más személyek.

(2) A teljes ülésen a főtitkár részt vesz.

(3) A teljes ülésről a főtitkár négy munkanapon belül emlékeztetőt készít, melyet az elnök hagy jóvá, az elnök és a főtitkár ír alá.

3. A tanácsok és az egyesbírói eljárás

5. § (1) Az Alkotmánybíróság – az Abtv.-ben és az ügyrendben a teljes ülés, illetve az egyesbíró hatáskörébe utalt esetek kivételével – tanácsban hozza meg döntéseit.

(2) Az Alkotmánybíróságon három öttagú állandó tanács működik, háromtagú tanács – a 10. § végrehajtására, vagy egyéb fontos okból – a teljes ülés döntésével alakítható.

(3) Minden alkotmánybíró tagja egy öttagú állandó tanácsnak.

(4) Az Alkotmánybíróság tanácsainak összetételét – az elnök javaslatára – három év időtartamra a teljes ülés határozza meg.

6. § (1) A tanácsvezető alkotmánybíró a teljes ülés az elnök javaslatára a tanács tagjai közül – a tanács létrehozása és személyi összetételének meghatározása évében azzal egyidejűleg – egy évre választja meg. Az egyéves időtartam leteltét megelőzően az elnök javaslatára a teljes ülés új tanácsvezetőt választ.

(2) A tanácsvezető alkotmánybíró tisztsége időtartamának lejártát követően három év elteltével választható ismét tanácsvezetővé.

7. § (1) Az 5. § (4) bekezdésében és a 6. § (1) bekezdésében meghatározott döntést a teljes ülés nyílt szavazással hozza meg.

(2) Ha a szavazás eredménytelen, az elnök újabb javaslata alapján újabb fordulót kell tartani. Az elnök újabb javaslatának előterjesztése során figyelembe veszi a teljes ülés álláspontját.

(3) A teljes ülés a tanácsok megalakításáról, tagjairól, és a tanácsvezető alkotmánybíró személyéről szóló határozatát az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában és hivatalos honlapján közzéteszi.

(4) Az elnök vagy az alkotmánybírók több mint fele a tanácsok átalakítását, illetve a tanácsvezető alkotmánybíró személyének megváltoztatását a feladatellátással összefüggő különösen fontos okból jelen ügyrendben meghatározott határidő lejártá előtt is kezdeményezheti.

8. § (1) A tanács munkáját a tanácsvezető szervezi és vezeti.

(2) A tanács ülésének összehívását és napirendjének meghatározását a tanácsvezető a főtitkáron keresztül végzi.

(3) A tanácsvezető a tanács ülését ezen ügyrendben meghatározott ülésezési gyakoriságtól eltérő időpontra kivételesen, az elnöknek történő előzetes bejelentés mellett hívhatja össze.

(4) A (3) bekezdés szerinti összehívásnak nincs helye, ha a tanács tagjaira szignált ügyek tekintetében határidő-túllépés áll fenn.

(5) Az ülés (3) bekezdés szerinti összehívására a tanács tagjainak több mint fele a tanácsvezetőnek javaslatot tehet.

(6) Rendkívüli ülés összehívásáról az eljáró tanács, a teljes ülés, illetve – sürgősség esetén – a tanácsvezető dönt.

(7) A tanács ülésén a tanácsvezető elnököl. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 233. §-a, valamint a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 79. § (3) bekezdése szerinti eljárás (a továbbiakban együtt: Ve. és Nsztv. szerinti eljárások) során – amennyiben a tanácsvezető nincs jelen – az előadó bíró elnököl.

9. § (1) A tanács tagjai a tanács ülésén tanácskozási és szavazati joggal vesznek részt.

(2) A tanács akkor jogosult tanácskozásra, ha az ülésén a tagok többsége jelen van. A távollévő tag jogosult írásbeli véleményét megküldeni a tagok részére.

(3) A tanács akkor határozatképes, ha ülésén minden tag jelen van. A Ve. és Nsztv. szerinti eljárások során a tanács akkor határozatképes, ha ülésén a tagok többsége jelen van. A tanács döntését nyílt szavazással, tartózkodó szavazat nélkül hozza.

(4) A tanács tagjának tartós akadályoztatása esetén a tag helyettesítéséről a tanácsvezető javaslatára, a tanácsvezető akadályoztatása esetén a tanács tagjai többségének javaslatára az elnök dönt. A tanácsvezető helyettesítéséről szóló döntésig a tanács ülését az elnök hívja össze.

(5) A tanács ülésén meghallgatható az indítványozó, a szakértő, illetőleg részt vehetnek a tanácsvezető által esetenként meghívott más személyek.

(6) A tanács ülésén a főtitkár részt vehet.

(7) A tanács üléséről a tanácsvezető munkatársa az ülés berekesztésétől, illetve befejezésétől számított három munkanapon belül emlékeztetőt készít, melyet a tanácsvezető, vagy akadályoztatása esetén a tanács egyik tagja ír alá.

(8) Az emlékeztetőt a főtitkárnak meg kell küldeni, aki azt az alkotmánybírók és az Alkotmánybíróság munkatársai rendelkezésére bocsátja.

10. § (1) Ideiglenes tanács létrehozásáról az elnök javaslata alapján a teljes ülés határoz.

(2) Legalább hét alkotmánybíró – az ideiglenes tanács létrehozása indokainak megjelölésével – az elnöknel kezdeményezheti az ideiglenes tanács létrehozását, melynek alapján az elnök javaslatot tesz a teljes ülésnek.

(3) Az ideiglenes tanács összetételének és a tanácsvezető személyének meghatározására, határozatképességre, döntéshozatalára, ülésezési rendjére és napirendjére az állandó tanácsokra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(4) Ideiglenes tanács a teljes ülés határozatával, a tanács céljának megjelölésével, egyedileg vagy tematikusan megjelölt ügyekben, illetve ügycsoportokban történő eljárásra, határozott – de legfeljebb egyéves – időtartamra hozható létre. Ha a meghatározott idő lejár, a tanács feloszlik.

11. § Az Abtv. 55. § (5) bekezdésében meghatározott egyesbírói eljárásban az elnök által kijelölt két alkotmánybíró jár el, a kijelölés három hónapra szól. Az egyesbíróként kijelölt alkotmánybíró tizennyolc hónap elteltével jelölhető ismét egyesbírónak, kivéve, ha korábban történő kijelölését kéri.

4. A testületi működés és munkaszervezés általános szabályai

12. § (1) Az Alkotmánybíróság évente legfeljebb két alkalommal (nyáron és télen), évente összesen legfeljebb ötvenhat nap ítélkezési szünetet tart, melynek időtartamát a teljes ülés minden évben június 30-ig, illetve november 30-ig állapítja meg és teszi közzé.

(2) A teljes ülés és a tanácsok (a továbbiakban együtt: testületek) a rendes ülészakban legalább kéthetente, szükség esetén nagyobb gyakorisággal tartanak ülést.

(3) Az ülést az időpont és a napirend meghatározásával – a főtitkár közreműködésével – kell összehívni. Az ügyekben született tervezetet, illetve feljegyzést vagy problematikát (a továbbiakban együtt: tervezet) a főtitkár az alkotmánybírók rendelkezésére bocsátja.

(4) Rendes ülészakon kívül, továbbá a rendes ülések mellett rendkívüli ülés hívható össze. A rendkívüli ülés összehívásának indokát, továbbá a javasolt időpontot és napirendet meg kell jelölni.

(5) Amennyiben az összehívott testületi ülés nem határozatképes, az elnök, illetve a tanácsvezető megkísérli a határozatképesség helyreállítását, ennek eredménytelensége esetén a döntést elhalasztja.

(6) Az ülések napirendjét az Alkotmánybíróság hivatalos honlapján közzé kell tenni.

13. § (1) A testületek üléseiről emlékeztető készül, mely tartalmazza a testület jelen lévő tagjainak felsorolását, az ülés napirendjét, a lefolyt vita főbb (érdemi) mozzanatait, továbbá az elnöknek (tanácsvezetőnek) a napirendi pontokra vonatkozó esetleges összefoglalóját, valamint az ülés döntéseit, a szavazati arányokat, továbbá a különvélemény, illetve párhuzamos indokolás megfogalmazását bejelentő alkotmánybírók neveit.

(2) Az emlékeztető kijavítását, kiegészítését – annak rendelkezésre bocsátását követő nyolc munkanapon belül – az ülés bármelyik tagja indokolt javaslattal, írásban kezdeményezheti. A módosítási javaslatot a tanács a soron következő ülésén fogadja el, a teljes ülés esetén a főtítkár az elnök egyetértésével átvezeti.

(3) Az emlékeztető tíz évig nem nyilvános.

14. § (1) Az Alkotmánybíróság teljes ülésének napirendjén szereplő ügyek tárgyalásáról hangfelvétel készül.

(2) A tanács üléséről, valamint az egyéb – különösen személyi, vagy az Alkotmánybíróság működését érintő kérdésben, illetve különös jelentőségű ügyben történő – tanácskozásról három alkotmánybíró javaslata alapján hangfelvétel készül. Bármelyik alkotmánybíró kérésére nyilatkozatát hangfelvételen kell rögzíteni.

(3) A hangfelvételt az Alkotmánybíróság főtítkára – az ülés időpontjának és tárgyának megjelölésével – tíz évig megőrzi. A hangfelvétel a megőrzés időtartamát nem nyilvános.

15. § (1) A főtítkár a folyamatban lévő ügyekről elektronikus nyilvántartó rendszert (ügylajstromot) vezet, mely tartalmazza az előadó alkotmánybírók nevét és az ügy érkezésére vonatkozó adatokat.

(2) Az ügylajstrom alapján a tanácsok féléves munkatervet készítenek, mely tartalmazza a beérkezett indítványok, valamint a befogadott panaszindítványok tárgyalásának tervezett időpontját, és az előadó alkotmánybírók nevét. A munkatervre az alkotmánybírók külön tesznek javaslatot.

(3) A munkatervet és módosításait az elnöknek be kell mutatni, és minden alkotmánybíró rendelkezésére kell bocsátani.

5. Az elnök

16. § (1) Az elnök az Abtv. 17. §-ában meghatározott feladatokon túl – a 17. § (1) bekezdés *l*) pontjában kapott felhatalmazás alapján – ellátja a jelen ügyrendben meghatározott feladatait.

(2) Az elnök az Alkotmánybíróság képviselőjével összefüggő feladatkörében [Abtv. 17. § (1) bekezdés *g*) pont] különösen

a) gondoskodik az Alkotmánybíróság tekintélyének megóvásáról,

b) személyesen vagy az általa erre felhatalmazott személyen keresztül képviseli az Alkotmánybíróságot az Országgyűléssel, a Kúriával, az alapvető jogok biztosával, más állami szervekkel, illetve társadalmi és egyéb szervezetekkel való kapcsolatban, illetve a nemzetközi kapcsolatokban,

c) személyesen vagy az általa erre felhatalmazott személyen keresztül képviseli az Alkotmánybíróságot a nyilvánosság előtt.

(3) Az Alkotmánybíróság működésére, illetve feladat- és hatáskörére vonatkozó témában minden nyilvános – különösen szakmai, tudományos és társadalmi eseményen vagy rendezvényen történő – szereplést, továbbá ilyen témájú publikálást az alkotmánybíró az elnöknek előzetesen bejelenti. Az alkotmánybíró az elnöknek bejelenti továbbá az Alkotmánybíróság munkatársának az Alkotmánybíróság működésére, valamint feladat- és hatáskörére vonatkozó témában történő, nagy nyilvánosság előtti szereplését, továbbá az ilyen témájú jelentősebb publikálását.

(4) Az elnök az Alkotmánybíróság tevékenységének összehangolásával, üléseivel és működésével összefüggő feladatkörében [Abtv. 17. § (1) bekezdés *a*)–*c*) és *e*)–*f*) pont] különösen

a) összehívja, megnyitja és vezeti, majd berekeszti az üléseket; megállapítja a szavazás eredményét, valamint ügyel az ülések rendjére,

b) tanácskozási joggal részt vehet bármelyik bizottság ülésén,

c) a főtítkár és a tanácsvezető közreműködésével összehangolja a tanácsok működését,

d) munkaértekezletet hívhat össze,

e) javaslattételi jogot gyakorol a tanácsok és bizottságok összetételének és vezetőinek, valamint feladatkörének meghatározására és módosítására,

f) az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványok intézésére kijelöli az előadó alkotmánybírókat (szignálás),

g) az előadó alkotmánybíró kijelölését az előadó alkotmánybíró tartós akadályoztatása, az egyenletes ügyteher biztosítása vagy ügyhátralék feldolgozása, elfoglaltság, illetve kizárás miatt, továbbá az előadó alkotmánybíró kérelmére megváltoztathatja (átszignálás),

h) az ügy szignálásakor, illetve az eljárás során bármikor dönthet arról, hogy a tanács elé tartozó ügyet a teljes ülés elé terjeszti,

i) a főtitkár javaslatára kiadja az ügyviteli szabályzatot, illetve a főtitkár, vagy a gazdasági vezető javaslatára kiadja az Alkotmánybíróság testületi működését és eljárását nem érintő, további intézményműködtetési és munkáltatói jogkörrel összefüggő szabályzatokat.

(5) Az elnök az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyek ésszerű időn belüli elintézésével összefüggő feladatkörében [Abtv. 17. § (1) bekezdés *d)* pont]

a) az ügy szignálásakor, illetve az ügy tárgyalásáig meghatározhatja az ügy tárgyalási határnapját, továbbá elrendelheti az ügy soron kívüli vagy gyorsított eljárásban történő intézését,

b) meghosszabbíthatja a tervezet elkészítésének határidejét,

c) meghatározhatja a megtárgyalt tervezet ismételt napirendre tűzésének időpontját vagy határidejét,

d) a főtitkár és a tanácsvezető alkotmánybírók közreműködésével nyomon követi a határidők megtartását.

(6) Az elnök az Abtv. 23. §-a szerinti előzetes normakontroll, és a 25. §-a szerinti bírói kezdeményezés elbírálására az előadó alkotmánybíró soron kívül jelöli ki.

6. Az elnökhelyettes

17. § (1) Az elnökhelyettest – az elnök javaslatára – a teljes ülés titkos szavazással választja meg.

(2) Ha a szavazás eredménytelen, az elnök újabb javaslata alapján újabb választási fordulót kell tartani.

7. Az alkotmánybíró

18. § (1) Az alkotmánybíró az Abtv. 10. §-ában meghatározott összeférhetlenségi okot köteles bejelenteni az elnöknek. Az összeférhetlenségi okot az elnök vagy bármely más alkotmánybíró is bejelentheti.

(2) Az alkotmánybíróvá újonnan választott személlyel szemben – az Abtv. 10. § (2) bekezdése alapján – tíz nap elteltével, az alkotmánybíróval szemben haladéktalanul összeférhetlenségi eljárás indul, ha az alkotmánybíró az összeférhetlenség fennállását vitatja, vagy nem jelenti be az elnöknek azt a tény, hogy az összeférhetlenséget megszüntette.

(3) Az elnök a bejelentés alapján az érintett alkotmánybíró írásban értesíti, és a (2) bekezdésben meghatározottak szerint az összeférhetlenségi eljárásban nyolc napon belül a teljes ülést összehívja.

(4) Ha a teljes ülés az összeférhetlenséget megállapítja, a határozatban egyúttal felhívja az érintett alkotmánybíró, hogy az összeférhetlenségi okot tíz napon belül szüntesse meg. Egyidejűleg az Abtv. 12. §-ában meghatározott jogkövetkezményt kell alkalmazni.

(5) Az elnök az összeférhetlenséget megállapító alkotmánybírói ülés időpontjától számított tíz nap elteltével a teljes ülést haladéktalanul ismét összehívja.

(6) A teljes ülés többségi határozattal állapítja meg az összeférhetlenségi ok megszűnését, ennek hiányában indokolt határozattal megállapítja az Abtv. 15. § (2) bekezdés *c)* pontja alapján az Alkotmánybíróságban betöltött tagság megszűnését.

19. § (1) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság – az Abtv. 15. § (2) bekezdés *e)* pontja alapján – kizárással történő megszüntetésére az elnök vagy öt alkotmánybíró tehet javaslatot. A javaslatot írásban, a kizárással kapcsolatos ok és az azt alátámasztó körülmények megjelölésével kell benyújtani.

(2) Az elnök a javaslatról az érintett alkotmánybíró írásban értesíti, és az előterjesztésétől számított nyolc napon belül a teljes ülést – az írásbeli javaslat megküldésével – összehívja.

(3) A teljes ülés az érintett alkotmánybíró meghallgatja, szükség esetén a tényállás tisztázására öt alkotmánybíróból álló vizsgálóbizottságot jelöl ki. A vizsgálóbizottságnak nem lehet tagja az az alkotmánybíró, aki a kizárásra javaslatot tett.

(4) A vizsgálóbizottság az eljárását tizenöt napon belül lefolytatja, a vizsgálat lezárásától számított nyolc napon belül a teljes ülés számára írásos jelentést, valamint a kizárásra vagy a kizárás mellőzésére vonatkozó javaslatot készít.

(5) A vizsgálóbizottság adatokat kérhet be és bárkit meghallgathat. A vizsgálóbizottság által tett megállapításokat és azok bizonyítékait meg kell ismertetni az érintett alkotmánybíróval, módot kell részére adni, hogy azokra észrevételt tegyen, és további bizonyítást javasolhasson. Az érintett alkotmánybíró által tett nyilatkozatokról és javaslatokról jegyzőkönyvet kell felvenni.

(6) Az elnök a jelentés elkészültét követő nyolc napon belül – a jelentés és a kizárási javaslat megküldésével – teljes ülést hív össze.

(7) A teljes ülés a kizárás kérdésében – az érintett alkotmánybíró meghallgatása, illetve ismételten lehetővé tett meghallgatásának eredménytelensége és a jelentés megvitatása után – titkos szavazással hoz határozatot.

(8) Ha a kizárási javaslat az Abtv. 16. § (5) bekezdésében meghatározott tényállásra vonatkozik és az Alkotmánybíróság a kizárási ok fennállását megállapítja, az alkotmánybíró az Alkotmánybíróság tagjai közül kizárja.

(9) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság a kizárást kimondó alkotmánybíróági határozat meghozatalának napján szűnik meg.

20. § (1) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság Abtv. 15. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján felmentéssel történő megszüntetésére az elnök vagy legalább öt alkotmánybíró tehet írásban – a felmentési ok megjelölésével – indokolt javaslatot.

(2) Az elnök a javaslat előterjesztésétől számított nyolc napon belül a teljes ülést – az írásbeli javaslat megküldésével – összehívja.

(3) A teljes ülés a felmentés kérdésében – az érintett alkotmánybíró meghallgatása, illetve ismételten lehetővé tett meghallgatásának eredménytelensége és a javaslat megvitatása után – titkos szavazással hoz határozatot.

(4) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság a felmentést megállapító alkotmánybíróági határozat meghozatalának napján megszűnik.

21. § (1) Az Abtv. 14. §-a alapján benyújtott, mentelmi jog felfüggesztésére irányuló indítványt az elnök haladéktalanul átadja megvizsgálásra a gazdasági és személyügyi bizottságnak, az érintett alkotmánybíró írásban értesíti, és mindezt a következő teljes ülésen bejelenti.

(2) A bizottság a vizsgálatát legkésőbb tizenöt napon belül lefolytatja, a vizsgálat lezárásától számított nyolc napon belül a teljes ülés számára írásos jelentést és a mentelmi jog felfüggesztésére vagy annak mellőzésére vonatkozó javaslatot készít.

(3) Az elnök a jelentés elkészültét követő nyolc napon belül teljes ülést hív össze.

(4) Az érintett alkotmánybíró a bizottság előtt és a teljes ülésen jogosult ismertetni álláspontját.

(5) A teljes ülés a mentelmi jog felfüggesztése kérdésében – az érintett alkotmánybíró meghallgatása, illetve ismételten lehetővé tett meghallgatásának eredménytelensége, valamint a jelentés megvitatása után – titkos szavazással hoz határozatot.

8. A főtitkár

22. § (1) A főtitkár személyére az elnök tesz javaslatot a teljes ülésnek, és a teljes ülés választja meg nyílt szavazással.

(2) Ha a szavazás eredménytelen, az elnök újabb javaslata alapján újabb választási fordulót kell tartani.

9. A bizottságok

23. § (1) A bizottságok a teljes ülés és az elnök véleményező, javaslattevő, valamint – a teljes ülés, illetve az elnök felhatalmazásával – döntés-előkészítő, vagy ellenőrző szervei.

(2) A bizottság állandó vagy ideiglenes bizottság formájában hozható létre.

(3) Ideiglenes bizottság a teljes ülés határozatában megjelölt feladatra, határozott, de legfeljebb egyéves időtartamra hozható létre.

(4) A bizottság a működési területét érintő bármely kérdést megtárgyalhat, a teljes ülés, illetve az elnök felkérésére, a felkérésben megjelölt tárgyban vizsgálatot folytat, ajánlást és véleményt készít.

(5) A bizottság a (3) bekezdésben megjelölt felkérésre vonatkozó javaslatot terjeszthet az elnök vagy a teljes ülés felé.

(6) Az Alkotmánybíróságon állandó bizottságként az ügyrendi bizottság, a gazdasági és személyügyi bizottság, valamint a tudományos és nemzetközi bizottság működik.

(7) A teljes ülés további állandó vagy ideiglenes bizottság felállítását is elhatározhatja.

(8) A bizottság legalább három tagból áll, elnökeit és tagjait az elnök javaslatára a teljes ülés az alkotmánybírók közül állandó bizottság esetén három évre, ideiglenes bizottság esetén a kijelölésben meghatározott időtartamra jelöli ki.

10. Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók

24. § (1) Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottak szerint

a) alkotmánybírói törzskari tagozódásban az alkotmánybíró részére döntés-előkészítési és az alkotmánybíró által meghatározott egyéb feladatokat, illetve

b) egyéb szervezeti egységekben a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott feladatokat látnak el.

(2) Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók nyilvános politikai szereplést nem vállalhatnak, politikai tevékenységet végző szervezetben tisztséget nem viselhetnek, jogalkotási feladatokban nem vehetnek részt, továbbá nem végezhetnek más olyan tevékenységet, illetve nem tanúsíthatnak olyan magatartást, amely az Alkotmánybíróság jó hírnevét és pártatlanságát veszélyezteti.

(3) Az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselők és munkavállalók a folyamatban lévő ügyek tekintetében a döntések előkészítése és a döntések tervezetének tartalma tekintetében titoktartásra kötelezettek, továbbá a folyamatban lévő ügyekben a média részére nyilatkozatot nem adhatnak.

II. FEJEZET

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELJÁRÁSA

11. Főtitkári előkészítő eljárás

25. § (1) Az Alkotmánybíróság eljárásának előkészítését az Abtv. 55. §-a alapján a főtitkár végzi.

(2) A főtitkár az Alkotmánybíróságra érkező (az Alkotmánybíróságnak, az elnöknek, a főtitkárnak, az alkotmánybíróknak címzett) beadványt a beérkezés után megvizsgálja, hogy az megfelel-e az Abtv.-ben meghatározott feltételeknek, illetve az egyéb törvényes követelményeknek, ezáltal alkalmas-e az alkotmánybíróági eljárás megindítására.

(3) A beadvány – Abtv. 55. § (2) bekezdésében meghatározott – vizsgálatát követően a főtitkár válaszlévélben tájékoztatja a beadványozót arról, hogy

a) az alkotmánybíróági eljárás megindítására törvényes lehetőség nincs, mert azt az Abtv. 55. § (4) bekezdése kizárja,

b) a beadványt a hatáskörrel rendelkező más szervnek vagy hatóságnak megküldi, ha a beadvány tartalmából kétségkívül megállapítható az Alkotmánybíróság hatáskörének hiánya és a hatáskörrel rendelkező szerv,

c) a beadvány tartalmából kétségkívül megállapítható, hogy az abban foglalt alkotmányjogi kérdés az Abtv. alapján ítélt dolognak minősül, és a körülmények alapvető megváltozása nélkül ismételt előterjesztett beadvány elbírálására nincs jogi lehetőség,

d) a beadvány nem felel meg a törvényben előírt alaki vagy tartalmi követelményeknek.

(4) Ha a (3) bekezdés d) pontjában meghatározott hiányosság előre láthatóan pótolható, a főtitkár a tájékoztatással egyidejűleg – az Abtv. 55. § (3) bekezdése szerint – a jogkövetkezmények ismertetésével és harminc napos határidő megjelölésével hiánypótlásra hívja fel a beadványozót.

(5) Jogi képviselő meghatalmazása esetén a szabályszerű meghatalmazást a beadványhoz csatolni kell, annak elmaradása vagy az ügyrend rendelkezéseitől eltérő módon történő benyújtása hiánypótlásra okot adó körülmény.

(6) Ha a beadványozó a (3)–(4) bekezdésben meghatározott tájékoztatás és a hiánypótlásra való felhívás ellenére a hiányt – a megadott határidőben – nem pótolja, az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti; az (5) bekezdésben meghatározott hiány esetén az Alkotmánybíróság az eljárást úgy folytatja le, mintha a jogi képviselői meghatalmazás nem jött volna létre, az indítványozót erről értesíti, és az indítványozó személyes eljárása alapján a tájékoztatást és közlést a továbbiakban az indítványozó részére küldi meg.

(7) Ha az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 53. § (2) bekezdésétől eltérően közvetlenül az Alkotmánybíróságnál nyújtották be, és az ügyben első fokon eljáró bíróság a beadvány tartalmából megállapítható, a beadványt a főtítkárról – Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – megküldi a bíróságnak.

26. § (1) 26. § (1) A főtítkárról az elbírálásra alkalmas indítvány nyilvántartásba vételéről, valamint az eljárás megindításáról – Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – tájékoztatja az indítványozót.

(2) Az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a főtítkárról tájékoztatást kér az alkotmányjogi panaszt megküldő elsőfokú bíróságtól, hogy a Kúria előtti felülvizsgálati eljárás, jogorvoslat a törvényesség érdekében, illetve perújítás folyamatban van-e, továbbá született-e döntés a jogerős ügydöntő határozat végrehajtásának felfüggesztéséről.

(3) Az előkészítő eljárás gyorsítása érdekében a tudakozódásra, felvilágosítás kérésére és adására, valamint a 25. § (4)–(5) bekezdésében meghatározott hiánypótlás keretében az egyszerű hiánypótlás bekérésére indokolt esetben rövid úton (távközlési és elektronikus eszköz igénybevételével) is sor kerülhet, ha a megkeresett kiléte és távközlési vagy elektronikus elérhetősége nem kétséges (beazonosítható), és a közlés tudomásulvételére a megkeresett jogosult. A megkeresés megtörténtét, időpontját és a megkeresett általi fogadását az ügy aktáján fel kell tüntetni.

(4) A főtítkárról az Abtv. 55. § (5) bekezdésében meghatározott egyesbírói végzésre javaslatot tesz, a végzést előkészíti.

(5) A főtítkárról a formai, illetve tartalmi szempontból eljárásra alkalmas indítványt az előadó alkotmánybíró kijelölése (szignálás) érdekében az elnöknek bemutatja.

(6) A főtítkárról az Abtv. 25. §-a szerinti bírói kezdeményezés, valamint soron kívüli eljárás esetén a feladatait soron kívül köteles ellátni.

(7) Az indítványok és egyéb beadványok nyilvántartásba vételére és az iratok kezelésére vonatkozó részletes rendelkezéseket az Alkotmánybíróság ügyviteli szabályzata tartalmazza.

12. Jogi képviselet

27. § (1) Amennyiben az indítványozó jogi képviselőt hatalmaz meg, az Alkotmánybíróság előtt jogi képviselőként az ügyvéd (ügyvédi iroda, európai közösségi jogász), jogvédő társadalmi szervezet jogi szakvizsgával rendelkező képviselője, valamint a jogi személy és egyéb gazdálkodó szervezet jogtanácsosa járhat el.

(2) A képviseleti jogosultságot a polgári perrendtartásról szóló törvény (a továbbiakban: Pp.) szerinti teljes bizonyító erejű magánokirattal, vagy közokiratba foglalt meghatalmazással, a jogtanácsos esetén az indítványozó szervezettel fennálló munkaviszony vagy megbízás igazolásával illetve jogtanácsosi igazolvánnyal kell igazolni.

(3) A meghatalmazásnak az Alkotmánybíróság előtti eljárásban való képviseletre kell vonatkoznia. A védő, illetve a képviselő alapeljárás szerinti kirendelésének, illetve meghatalmazásának hatálya az Alkotmánybíróság előtti eljárásra nem terjed ki.

(4) A jogi képviselőnek a beadványt aláírásával kell ellátnia.

(5) Ha az Alkotmánybíróság eljárása alatt a jogi képviselő képviseleti jogosultsága bármely okból megszűnik, akkor az Alkotmánybíróság felhívja az indítványozót, hogy tizenöt napon belül állítson új képviselőt, vagy nyilatkozzon a személyes eljárásáról. Amennyiben ennek az indítványozó nem tesz eleget, az Alkotmánybíróság az indítványozó személyes eljárását vélelmezi.

13. Határidő és igazolási kérelem

28. § (1) A beadványt a benyújtására nyitva álló törvényi határidőben, az egyéb határidőhöz kötött eljárási cselekményt a megtételére megjelölt határidőben kell az érkeztetésére az Abtv. alapján jogosult szervhez sze-

mélyesen benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. A határidő elmulasztásának következményeit nem lehet alkalmazni, ha a beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján hivatali időben benyújtották vagy ajánlott küldeményként postára adták. A beadvány távközlési eszköz útján történő benyújtásának nincs helye.

(2) Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint meghatározott határidő a kézbesítést, illetve a jogszabály hatályba lépését követő napon kezdődik. Ha a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esik, a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le.

(3) Igazolási kérelem előterjesztésére kizárólag az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló hatvan napos határidő elmulasztása esetén kerülhet sor.

(4) Ha az igazolási kérelmet elkésve terjesztették elő, továbbá ha az elmulasztott cselekményt a kérelem előterjesztésével egyidejűleg az indítványozó nem pótolta, a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül vissza kell utasítani.

(5) Az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétlenségét valószínűvé teszik.

(6) Az igazolási kérelem tárgyában – a főtktár javaslatára – az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban dönt. Az igazolási kérelmet méltányosan kell elbírálni.

(7) Ha az egyesbíró az igazolási kérelemnek helyt ad, a pótolta cselekményt olyannak kell tekinteni, mintha azt az indítványozó az elmulasztott határidőn belül teljesítette volna.

14. Egyesbírói eljárás

29. § (1) Az egyesbíró az indítványt érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja, ha az indítványozó a 25. § (3) és (6) bekezdésében foglalt tájékoztatást nem fogadja el, és az Abtv. 55. §-ában foglalt feltételek fennállnak, illetve a beadvány a 25. § (4) bekezdésében foglalt hiánypótlást követően továbbra sem felel meg a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek.

(2) Ha a 25. § (7) bekezdés szerint az ügyben első fokon eljáró bíróság a beadvány tartalmából egyértelműen nem állapítható meg, a beadványt az egyesbíró végzéssel visszautasítja.

15. Alkotmányjogi panasz befogadása

30. § (1) Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát az előadó alkotmánybíró késedelem nélkül megvizsgálja. Ha a panasz visszautasításának feltételei nem állapíthatók meg, a panaszt be kell fogadni.

(2) Az Alkotmánybíróság visszautasítja az alkotmányjogi panaszt, ha

a) az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek nem állnak fenn,

b) a felvetett alkotmányossági problémát az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. §-a szerint korábban már elbíráltta,

c) az indítványozó érintettsége nem állapítható meg, vagy azt nem jogosult terjesztette elő,

d) az indítvány elkészült, és igazolási kérelemnek nincs helye vagy az indítványozó igazolási kérelmet nem terjesztett elő vagy azt az Alkotmánybíróság elutasította,

e) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit nem merítette ki,

f) az indítvány elbírálása nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe,

g) a hiánypótlás vagy egyéb nyilatkozat elmaradt, amely az ügy elbírálását ellehetetleníti,

h) az indítvány egyéb okból nem felel meg a törvényi feltételeknek.

(3) Az Abtv. 56. §-a szerinti befogadási eljárást az alkotmányjogi panasz alapján akkor is le kell folytatni, ha az alkotmányjogi panasz benyújtása mellett az indítványozó felülvizsgálatot is kezdeményezett.

(4) A befogadási eljárásban az érintettséget és a befogadási kritériumok fennállását minden indítványozó tekintetében egyedileg kell vizsgálni.

(5) Több érintett által benyújtott, az Alaptörvényben biztosított azonos jog sérelmére és alkotmányos összefüggésre alapított, azonos tárgyú indítvány esetén az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálatát az első befogadást követően elvégezheti. Az érdemi döntés következményei a többi azonos tárgyú, de még nem befogadott indítványra a döntés érdemétől függően megfelelően alkalmazandóak.

31. § (1) A panasz befogadására irányuló javaslatáról az előadó alkotmánybíró feljegyzést készít. Ha az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásának visszautasítását javasolja, végzéstervezetet készít.

- (2) A feljegyzést, illetve végzést – a 42. § szerint – az Alkotmánybíróság tagjainak rendelkezésére kell bocsátani.
- (3) Az Abtv. 49. § (6) bekezdésében foglaltak alapján a panasz befogadásáról a teljes ülés dönt, ha
- a) a 49. § (6) bekezdés *ba*) pontja szerint a tanács tagjainak többsége azt indítványozza, illetve
- b) a tanács ülését megelőző munkanapig az Abtv. 49. § (6) bekezdés *bb*), illetve *bc*) pontja szerinti, a teljes ülés elé terjesztésre történő kezdeményezés érkezett.
- (4) A panasz visszautasításáról szóló végzést a visszautasítás okának és indokának rövid megjelölésével kell megindokolni.
- (5) A végzést az indítványozóval, valamint az elsőfokú bírósággal kell közölni. A panasz befogadásáról az előadó alkotmánybíró az indítványozót és az elsőfokú bíróságot értesíti, más érdekeltet értesíthet.
- (6) Az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet a testület elé terjesztheti.

16. A felülvizsgálati eljárás és az alkotmányjogi panasz

- 32. §** (1) Az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pontjában, 27. § *b*) pontjában és 56. § (2) bekezdésében foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem vagy indítvány benyújtását is lehetővé teszi.
- (2) Az (1) bekezdésre figyelemmel az Abtv. 27. §-a alkalmazásában az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező döntésnek minősül és alkotmányjogi panasszal megtámadható, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott olyan döntése is, mely
- a) a megtámadott határozatot hatályában fenntartja, vagy
- b) a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi és helyette, illetve az elsőfokú határozat helyett új és a jogszabályoknak megfelelő határozatot hoz, vagy
- c) a jogerős határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő új határozatot hoz, vagy
- d) a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, feltéve, hogy az indítványozó a jogerős döntést az Alkotmánybíróság előtt nem támadta meg.
- (3) Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye
- a) a Kúria felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntésével szemben, ha a kúriai elutasítás indoka a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása,
- b) a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító döntésével szemben [az eljárás még folyamatban van].

17. Az indítvány vizsgálata

- 33. §** (1) Az előadó alkotmánybíró az indítványt a kézhezvétel után megvizsgálja, és
- a) ha azt állapítja meg, hogy az indítvány kiegészítésre vagy kijavításra szorul, rövid határidő tűzésével és a hiányok megjelölése mellett – végzésben – hiánypótlásra szólítja fel az indítványozót, és egyben figyelmezteti őt, hogy ha az indítványt újból hiányosan vagy elkésetten adja be, az Alkotmánybíróság azt visszautasítja, illetőleg hiányos tartalma szerint bírálja el,
- b) ha a hiánypótlás eredményeként jut arra a következtetésre, hogy az indítvány elbírálására az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, előterjesztést tesz az indítvány áttételére.
- (2) Ha az indítvány hiányosságát a kitűzött határidő alatt az indítványozó pótolja, azt úgy kell tekinteni, mintha már eredetileg is helyesen adták volna be.
- (3) A határidő eredménytelen eltelte esetén az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt az ügyben. Amennyiben az adatok hiányossága a döntést ellehetetleníti, az indítványt végzésben visszautasítja.

- 34. §** (1) Az egymással összefüggő vagy azonos tartalmú ügyek előadó alkotmánybíró által elrendelt egyesítése és arról egyúttal az indítványozó értesítése – főtitkári bemutatás alapján – végzéssel történik. A magasabb sorszámu ügyet vagy ügyeket kell az alacsonyabb sorszámu üggyöz egyesíteni.

(2) Az egyesítés során nem lehet eltekinteni a befogadási kritériumok – különösen az érintettség – fennállásának valamennyi indítványozó tekintetében egyedileg történő vizsgálatától.

(3) A különböző alkotmánybírókra szignált ügyek esetén az érintett alkotmánybírók közti egyeztetés alapján, elnöki szignálás után kerül sor az egyesítésre.

(4) Az előadó alkotmánybíró az Abtv. alapján elrendelheti az ügy egyes kérdéseinek elkülönítve történő elbírálását.

35. § Az alkotmányjogi panasz eljárásban indítvány-kiegészítést az érdemi tervezetnek a testület általi tárgyalásra kitűzéséig lehet benyújtani, ezt követően új ügyként kell elbírálni.

36. § (1) Az Alkotmánybíróság az indítványok érdemében az Abtv. 57. § (1) bekezdése alapján a rendelkezésre álló iratok alapján dönt, ennek során a törvényben meghatározott véleményt, meghallgatás eredményét, illetve az ügy eldöntéséhez szükséges, az Abtv.-ben meghatározott bármelyik bizonyítási eszközt felhasználhatja.

(2) Az Abtv. 57. § (1b)–(1c) bekezdésében foglalt véleményezési eljárás céljából az Alkotmánybíróság a törvénnyel, kormányrendelettel vagy más, a személyek széles körét érintő jogszabállyal összefüggésben az indítványt, illetve az indítványban foglalt alkotmányossági kérelem lényegét [Abtv. 52. § (1a) b)–c) pontja, illetve (1b) bekezdés c)–e) pontja] az Abtv. 57. § (1a) bekezdése szerint közzéteszi, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban közzéteheti. A közzététel során a személyes adatokat – az érintett rendelkezése alapján, illetve ennek hiányában – törölni kell, ha azok közérdekből nem nyilvánosak.

(3) Az előadó alkotmánybíró dönt az ügyben az Abtv. 57. § (2) bekezdése szerinti szervekkel összefüggő véleményezési eljárás lefolytatásáról. Ha az előadó alkotmánybíró szükségesnek tartja, megkereső végzésben fordul a véleményezésre felkért szerv vagy szervezet vezetőjéhez, különösen a vizsgált jogszabály megalkotójához, a törvény kezdeményezőjéhez (a vizsgált jogszabály tárgya tekintetében felelős miniszterhez), illetve – mérlegelés alapján – az igazságügyért felelős miniszterhez is.

(4) Az előadó alkotmánybíró a (3) bekezdésben meghatározott megkeresést a felkért szerv vezetőjéhez intézi és tőle kér választ. A megkeresésben az előadó alkotmánybíró ismerteti az alkotmányjogi problémát vagy a végzés mellékleteként megküldi – az indítványozó vagy az indítványban szereplő más személyek személyes adatainak törlését követően, illetve az indítványozó hozzájárulása birtokában – az indítvány másolatát, valamint ismerteti azt a jogi kérdést, amire a megkeresés irányul.

(5) A (3) bekezdésben meghatározott megkeresés esetén a válaszadásra adott határidő kivételesen, az indítvány elbírálásának sürgősségére tekintettel, lehet harminc napnál rövidebb.

(6) A jogszabály megalkotója, illetve a törvény kezdeményezője az Abtv. 57. § (1c) bekezdése alapján véleményt a (3) bekezdésben meghatározott megkeresés nélkül is megküldheti.

(7) Az elnök vagy – az ügy tanácsban történő tárgyalása esetén – a tanácsvezető a saját kezdeményezésére vagy az ügy előadó alkotmánybírója javaslatára az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján elrendelheti az indítványozó, az ellenérdekű fél, ezek képviselője, illetve a kérelem elbírálásához szükséges harmadik személy vagy szerv (szervezet) – különösen a (3) bekezdésben meghatározott szervezet – nyilatkozatának beszerzését vagy személyes meghallgatását.

(8) A jogszabály megalkotója, illetve a törvény kezdeményezője az Abtv. 57. § (1c) bekezdése alapján véleményének megküldésével egyidejűleg személyes meghallgatást az Alkotmánybíróságtól a 25–27. §-ban foglalt hatáskör szerinti eljárásokban kérhet.

(9) Amennyiben az ügy eldöntéséhez szükséges, az előadó alkotmánybíró iratanyag megküldése céljából megkeresheti az elsőfokú bíróságot [Abtv. 57. § (3) bekezdés]. Az eljárás befejezését követően a bekért bírósági iratanyagot az Alkotmánybíróság döntésével együtt vissza kell küldeni az alapügyben eljáró bíróságnak.

(10) Az előadó alkotmánybíró vagy a testület döntése esetén bármely állami szerv, társadalmi szervezet, alapítvány, illetve egyház írásban ismertetheti az Alkotmánybírósággal az üggyel kapcsolatos jogi álláspontját, amennyiben ezt az Alkotmánybíróságtól kérelmezte.

37. § (1) Amennyiben az Alkotmánybíróság jelen Ügyrend 36. § (7) bekezdése szerint személyes meghallgatást rendelt el, az indítványozó, illetve az ellenérdekű fél képviselőjét értesíteni kell, és határidő tűzése mellett figyelmeztetni, hogy írásban nyilvános meghallgatás tartását indítványozhatja.

(2) A nyilvános meghallgatás tartásának megadott határidőn belüli indítványozására irányuló nyilatkozat elmaradása esetén úgy kell tekinteni, hogy a nyilvános meghallgatást nem kérik. (3) Az (1) bekezdésben meghatáro-

zott indítványról az elnök vagy – az elnöknek történő előzetes bejelentést követően – a tanácsvezető öt munkanapon belül dönt. Az Alkotmánybíróság a nyilvános meghallgatásra irányuló indítványt elutasítja, ha attól az ügy érdemi előmozdítása nem várható.

(4) A jogszabály megalkotója, illetve a törvény kezdeményezője az Abtv. 57. § (1b) bekezdése szerinti véleményének megküldésével egyidejűleg nyilvános meghallgatást a 24. § és a 32. §-ban foglalt hatáskör szerinti eljárásokban az Abtv. 57. § (1c) bekezdés szerint kérhet.

(5) A személyes meghallgatásra és a nyilvános meghallgatásra legkorábban az ügyben készült tervezet első tárgyalását követően kerülhet sor.

38. § (1) A nyilvános meghallgatás időpontját úgy kell meghatározni, hogy arról a meghívottak legalább öt munkanappal korábban tudomást szerezzenek. Ez az időtartam indokolt esetben lerövidíthető.

(2) A jelen Ügyrend 37. § (3) bekezdése alapján elrendelt nyilvános meghallgatásra az elnök, illetve a tanácsvezető, az Abtv. 57. § (1c) bekezdés szerinti nyilvános meghallgatásra az elnök (a továbbiakban: az ülés elnöke) hívja meg azokat, akiknek a meghallgatását az Abtv. és az ügyrend szabályai kötelezővé vagy lehetővé teszik, és szükségesnek tartja.

(3) A nyilvános meghallgatás időpontját és a meghallgatáson részt vevő személyek nevét az Alkotmánybíróság honlapján közzé kell tenni, és előzetes bejelentkezés alapján lehetőséget kell biztosítani egyéb személyek részvételére. Az Alkotmánybíróság elnöke a nyilvános meghallgatás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése érdekében vagy a férőhelyek korlátozottsága okán a hallgatóság létszámát meghatározhatja.

(4) A személyes meghallgatást és a nyilvános meghallgatást az ülés elnöke nyitja meg, majd az előadó alkotmánybíró ismerteti az ügy lényegét. Ezt követően az előadó alkotmánybíró, majd a többi alkotmánybíró kérdést intézhet a meghallgatott személyekhez.

(5) A meghallgatott személyeknek előzetesen meghatározott időkeret áll rendelkezésre a kérdésekre adott válaszok kifejtésére.

(6) A nyilvános ülést az ülés elnöke nyitja meg, vezeti, és rekeszti be. Az ülés elnöke meghatározza az ülésen teljesítendő cselekmények sorrendjét, valamint gondoskodik a nyilvános ülés rendjének a fenntartásáról. A nyilvános meghallgatást az ülés elnöke indokolt döntésével elhalaszthatja.

(7) A személyes meghallgatásról és a nyilvános meghallgatásról jegyzőkönyv és hangfelvétel készül.

(8) A 49. § (3) bekezdése szerint bírsággal sújtható az, akinek szándékos magatartása késlelteti vagy akadályozza a nyilvános meghallgatás rendjét, illetve befejezését.

39. § (1) Az Abtv. 27. §-a szerinti büntető, illetve szabálysértési ügyben hozott döntéssel összefüggésben benyújtott panasz esetén a szóbeli meghallgatás keretében az nyilváníthat véleményt, akire nézve a sérelmezett döntés rendelkezést tartalmaz, továbbá akinek meghallgatását az elnök vagy a tanácsvezető szükségesnek tartja. Nyilatkozattételre hívható fel különösen az ügyész vagy az (alap)eljárást kezdeményező más szervezet.

(2) Amennyiben tanúvédelmi program keretébe tartozó személy meghallgatása szükséges, a Tanúvédelmi Szolgálat útján kell intézkedni a megjelenésre történő felhívás érdekében. A Tanúvédelmi Szolgálat álláspontjára figyelemmel a szóbeli meghallgatástól az Alkotmánybíróság eltekinthet.

(3) Az alapeljárás szerinti különösen védett tanú szóbeli meghallgatását mellőzni kell, adatait az Alkotmánybíróság tagjai sem ismerhetik meg.

40. § (1) Ha az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének fennállásához, illetve az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörének gyakorlásához kapcsolódó szakkérdések vagy előkérdések eldöntése különleges szakértelmet igényel, akkor az Alkotmánybíróság e kérdésekben kivételesen szakértőt rendel ki.

(2) A szakértő kirendelése az előadó alkotmánybíró javaslatára az elnök írásbeli felkérésével történik, melyben megállapítja a szakvélemény elkészítésére nyitva álló határidőt, valamint azokat a konkrét kérdéseket, amelyekre a szakértőtől választ vár.

(3) Ha a szakvélemény a megadott határidő alatt nem készül el, az Alkotmánybíróság új határidőt tűz ki, vagy új határidő kitűzésével másik szakértőt rendel ki, vagy mellőzheti a szakvélemény beszerzését.

(4) Az eljáró tanács tagjai, illetve teljes ülési tárgyalás esetén bármelyik alkotmánybíró javasolhatja a szakértő személyes meghallgatását, melynek elrendeléséről a tanácsvezető, illetve az elnök dönt.

18. Az előadó alkotmánybíró döntési jogköre és a testületi ülések eljárási szabályai

41. § (1) Az előadó alkotmánybíró a testületi eljárást megelőzően megtehet minden intézkedést és – az ügy érdemére vonatkozó határozat meghozatalát, valamint az ideiglenes intézkedést, az eljárás felfüggesztését, az áttételt, a visszautasítást és az eljárás megszüntetését, személyes és nyilvános meghallgatás elrendelését kivéve – meghozhat minden döntést, amelyet a törvény az Alkotmánybíróság hatáskörébe utal.

(2) Az előadó alkotmánybíró az alkotmányjogi panaszt megküldő elsőfokú bíróságtól vagy a Kúriától tájékoztatást kérhet az alkotmánybírói eljárással párhuzamosan folytatott felülvizsgálati eljárásnak, a törvényesség érdekében kezdeményezett jogorvoslatnak, illetve perújításnak az Alkotmánybíróság eljárását érintő kérdéseiről, valamint az esetleges jogegységi eljárás folytatásáról.

(3) Az előadó alkotmánybíró a testületi eljárás megkezdése után csak azokat az intézkedéseket teheti meg, amelyeket törvény, illetőleg a testület kifejezetten a hatáskörébe utal.

(4) Az előadó alkotmánybíró a rá szignált ügyet visszaadhatja, különösen, ha a teljes ülési szavazás során az elkészített tervezet rendelkező részét vagy indoklását illetően kisebbségben maradt, és a többségi álláspont szerinti tervezet előkészítését nem vállalja.

(5) Ha az előadó alkotmánybíró az ügyet kellően előkészítettnek tartja, a tervezetet további érdemi elbírálásra – a főtítkár útján – a testület elé terjeszti.

(6) Az előadó alkotmánybíró köteles jelezni az Alkotmánybíróság eddigi joggyakorlatától történő eltérés számukát és szükségességét.

42. § (1) Az előadó alkotmánybíró által a testületi ülésre előkészített minden döntési tervezetet, valamint az előterjesztés iratait – a főtítkár útján – észrevételezés céljából belső közzététel által minden alkotmánybírónak a rendelkezésére kell bocsátani.

(2) Amennyiben az alkotmánybírói eljárásra meghatározott határidő a kilencven napot meghaladja, az első tervezetnek az észrevételezésére a belső közzétételtől számított tizenöt munkanap, amennyiben kilencven nap vagy annál kevesebb, az észrevételezésre nyolc munkanap áll rendelkezésre.

(3) A (2) bekezdésben, illetve a (6) bekezdésben meghatározottnál rövidebb határidőt a tanácsvezető vagy az elnök a 51. §-ban, a 54. §-ban, az 55. § (2)–(3) bekezdésében meghatározott esetben, továbbá az ügy sürgős-ségére tekintettel az előadó alkotmánybíró javaslatára vagy saját hatáskörben megállapíthat.

(4) Az alkotmánybíró a tervezetre írásbeli észrevételt tehet, melyben a tervezet érvelésében foglaltaktól eltérő álláspontját annak indokaival együtt közli.

(5) Az észrevételezési időszak alatt írásban érkezett érdemi alkotmánybírói észrevételt a főtítkár útján minden alkotmánybíró rendelkezésére kell bocsátani.

(6) Az előadó alkotmánybíró az észrevételek elfogadása esetén a módosított előterjesztést (határozat- vagy vég-zéstervezetet) ismét nyolc munkanapos észrevételezésre bocsátja.

43. § (1) A testületi ülés végleges napirendjét – a 42. §-ban foglalt észrevételezési idő megtartására is tekintet-tel – megfelelő időben, de – az 55. § (3) bekezdése szerinti soron kívüli eljárás kivételével – legkésőbb az ülés megtartását megelőző harmadik munkanapon az alkotmánybírók rendelkezésére kell bocsátani. A napirend lehetőség szerint tartalmazza a soron következő ülés napirendjére vonatkozó tervezetet is.

(2) Az Abtv. 49. § (6) bekezdés *a*) pontja alapján az előadó alkotmánybíró a tanács napirendjén lévő ügyet a teljes ülés elé terjeszti, ha a tanács által vizsgált ügyben – a tanács erre vonatkozó döntése alapján – a törvény megsemmisítésének van helye.

(3) Az Abtv. 49. § (6) bekezdés *b*) pontja alapján az adott tanács tagjainak többsége, az elnök vagy öt, az adott tanácsban tagsággal nem rendelkező alkotmánybíró írásban előadott indokolt javaslatára az ügyet a teljes ülés bírálja el.

44. § (1) Amennyiben jelen ügyrend eltérően nem rendelkezik, a testület az ülés napirendjén szereplő ügy megtárgyalása után hoz döntést.

(2) Az előadó alkotmánybíró – a tervezet rendelkezésre bocsátásával egyidejűleg megtett – javaslatára a testület az indítványt elutasító, illetve visszautasító döntést egyszerűsített eljárásban hozza meg, ha az ügy megítélése egyszerű és alaptörvény-ellenesség nem állapítható meg. Az egyszerűsített eljárásban a testület szóbeli tárgya-lás mellőzésével, vita nélküli szavazással, a kitzűzött ülésnapon hoz döntést.

(3) Ha a (2) bekezdésben foglalt javaslatra tizenöt munkanapon belül nem érkezik tárgyalást kezdeményező írásbeli észrevétel, a testület vita nélkül szavaz a tervezetről.

19. Az eljárás felfüggesztése és szüneteltetése

45. § Az Alkotmánybíróság az eljárást az Abtv. 60. §-a alapján végzéssel felfüggesztheti. A felfüggesztő végzést az Alkotmánybíróság hivatalos honlapján és hivatalos lapjában közzé kell tenni.

46. § (1) Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal összefüggő eljárását kivételesen szüneteltetheti, ha az adott ügygel közvetlenül összefüggő, bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban hozott döntés nélkül az indítvány megalapozottan nem bírálható el.

(2) Amennyiben a befogadott alkotmányjogi panasszal egyidejűleg a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás is folyamatban van, az Alkotmánybíróság

a) az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetében az eljárást lefolytatja, illetve kivételesen szüneteltetheti,

b) az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében szünetelteti,

ha az előadó bíró mérlegelése alapján a felülvizsgálati eljárásban várható döntés az Alkotmánybíróság érdemi döntését befolyásolhatja.

(3) Az eljárás szüneteltetésére az eljárási határidők meghosszabbításával, külön végzés hozatala nélkül kerül sor.

(4) Az előadó alkotmánybíró a Kúria eljárását figyelemmel kíséri és az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján a Kúriától tájékoztatást kér, annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati határozatról tudomást szerezzen.

(5) Ha az Alkotmánybíróság eljárásával párhuzamosan folyó felülvizsgálati eljárásban a Kúria

a) a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi és az ügyben eljárt első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárást az Abtv. 59. §-a alapján megszünteti,

b) a megtámadott határozatot hatályában fenntartja, az Alkotmánybíróság az eljárást lefolytatja, és mind a jogerős, mind az azt hatályban tartó döntésről rendelkezhet.

(6) Ha az Alkotmánybíróság eljárásával párhuzamosan folyó felülvizsgálati eljárásban a Kúria

a) a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi és helyette, illetve az elsőfokú határozat helyett új és a jogszabályoknak megfelelő határozatot hoz, vagy

b) a jogerős határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő új határozatot hoz, vagy

c) a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti,

az Alkotmánybíróság beszerzi az indítványozó nyilatkozatát arról, hogy az alkotmányjogi panaszát a Kúria döntésére kiterjesztve fenntartja-e.

(7) Ha az Alkotmánybíróság eljárásával párhuzamosan folyó felülvizsgálati eljárásban a Kúria a felülvizsgálati indítványt vagy kérelmet elutasítja, akkor az Alkotmánybíróság az eljárást lefolytatja.

(8) Ha a Kúria határozata a felülvizsgált jogerős döntést csak részben érintette (részbeni megváltoztatás, részbeni hatályon kívül helyezés, részbeni új eljárásra utasítás), akkor az alkotmánybírósági eljárásra okot adó részekben az Alkotmánybíróság az (5), illetve a (6) bekezdés megfelelő alkalmazásával jár el.

20. Ideiglenes intézkedés

47. § (1) Jogszabály hatálybalépésének az Abtv. 61. § (2) bekezdésében meghatározottak alapján történő felfüggesztését kérelemre vagy hivatalból az elnök vagy az előadó alkotmánybíró kezdeményezheti. Az elnök az ideiglenes intézkedésről való döntés céljából rendkívüli teljes ülést hívhat össze.

(2) Az intézkedés meghosszabbításáról az elnök vagy az előadó alkotmánybíró kezdeményezésére a teljes ülés legkésőbb a felfüggesztő határozat hatályvesztését megelőző nyolc nappal dönt.

48. § (1) Ha a bíróság az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján nem függesztette fel az alkotmányjogi panaszban sérelmezett bírói döntés végrehajtását, az Alkotmánybíróság – kérelemre vagy hivatalból – az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt esetben a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a bíróságot.

(2) A döntés végrehajtásának felfüggesztésére történő felhívásról az Alkotmánybíróság végzéssel határoz.

(3) A döntés végrehajtásának felfüggesztésére történő felhívásról az Alkotmánybíróság az a testülete dönt, amely az érintett ügyben érdemi döntésre jogosult, kivéve, ha az Alkotmánybíróság döntéshozatali testületének összehívása az ideiglenes intézkedés céljának veszélyeztetése nélkül nem lehetséges. Ilyen esetben az ideiglenes intézkedésről az elnök által kijelölt öt alkotmánybíróból álló testület dönt.

(4) A döntés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó ideiglenes intézkedés elrendelését indokolni kell.

21. Eljárási bírság kiszabása

49. § (1) Az Alkotmánybíróság az Abtv. 54. § (2)–(3) bekezdéseiben foglalt esetben eljárási bírsággal sújthatja és a felmerülő többletköltségek megfizetésére kötelezheti az indítványozót.

(2) Az eljárási bírságot az indítványozóval szemben kizárólag alkotmányjogi panasz eljárásban lehet alkalmazni.

(3) Az eljárásban részt vevő más személy (jogi képviselő, szakértő stb.) abban az esetben sújtható bírsággal, ha szándékos magatartása – különösen valótlan vagy késedelmes adatközlése, illetve megjelenési kötelezettségének az elmulasztása – késlelteti vagy akadályozza az alkotmánybírói eljárás befejezését.

(4) Az eljárási bírság a bírságra okot adó magatartás tanúsításának idejétől függően elsősorban az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasító végzésben, vagy az eljárást befejező határozatban szabható ki.

(5) Az eljárási bírság a (4) bekezdéstől eltérően külön végzésben is kiszabható, ha az eljárás előmozdítása érdekében indokolt.

(6) Az eljárási bírság Abtv.-ben meghatározott mértékén belül az adott ügyben alkalmazott összegről a tanács vagy a teljes ülés az előadó alkotmánybíró javaslata alapján dönt.

(7) Az eljárási bírságot kiszabó végzésben meg kell határozni a megfizetésre nyitva álló határidőt, amely harminc napnál nem lehet rövidebb.

(8) Az Alkotmánybíróság döntése – az eljárási bírságban és a költségekben marasztalt személy indokolt kérelme alapján vagy hivatalból – különös méltánylást érdemlő okból az Abtv., valamint az ügyrend szerint megváltoztatható.

(9) Különös méltánylást érdemlő ok körében értékelhetők a bírságolt személyi körülményei – különösen előrehaladott életkora, súlyos betegsége, kedvezőtlen vagyoni, jövedelmi, illetve családi viszonyai –, valamint a bírságra okot adó magatartással kapcsolatos körülmények, így különösen annak menthető indítéka vagy az alkotmánybírói eljárás előmozdítására irányuló utólagos cselekedete.

22. Kizárás

50. § (1) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság megszűnésével, valamint a mentelmi jog felfüggesztésével kapcsolatos teljes ülési határozathozatalban az érintett alkotmánybíró nem vehet részt.

(2) Az ügy elbírálásából az Abtv. 62. §-a alapján történő kizárást kezdeményezi a kizárással érintett alkotmánybíró [Abtv. 62. § (3) bekezdés], kezdeményezheti más alkotmánybíró, illetve az indítványozó [Abtv. 62. § (5) bekezdés].

(3) Az Abtv. 62. § (2) bekezdése alapján az ügy tárgyával összefüggő elfogultságot megalapozó személyes és közvetlen érintettségnek minősül különösen

a) a döntés kimeneteléhez fűződő közvetlen, az alkotmánybíró vagy közeli hozzátartozóját – elsősorban jogi, pénzügyi vagy társadalmi helyzetében – érintő érdek;

b) az alkotmánybírói eljárás tárgyát képező jogszabály előkészítésében, kidolgozásában, benyújtásában személyes és érdemi munkával történő részvétel, így különösen kizárt, aki az Alkotmánybíróság tagjává válását megelőzően

ba) a törvényjavaslatra vagy törvénymódosító javaslatra vonatkozó indítványt benyújtó képviselő vagy bizottság elnöke, Kormány általi benyújtás esetén az előterjesztő miniszter,

bb) az országgyűlési tárgyalás alatt álló önálló indítványhoz módosító, illetve kapcsolódó módosító javaslatot benyújtó képviselő, illetve bizottság elnöke, amennyiben a javaslata elfogadásra került, és az alkotmánybíróági eljárás tárgya az adott jogszabályi rendelkezés,

bc) kormányrendelet, illetve miniszteri rendelet kibocsátásakor a kormányrendelet, illetve miniszteri rendelet tárgya szerint felelős miniszter, továbbá önálló szabályozó szerv vezetője rendeletének kiadásakor az önálló szabályozó szerv vezetője volt.

(4) Ha a kizárási ok fennállását nem az alkotmánybíró jelentette be, és a kizáráshoz nem járult hozzá, a kizárás tárgyában az elnök által kijelölt másik tanács, illetve a teljes ülés dönt.

(5) Ha a kizárt alkotmánybíró az ügy előadó alkotmánybírója, az elnök másik előadó alkotmánybírókat jelöl ki. Ha a kizárás a tanács határozatképességét veszélyezteti, a kizárt alkotmánybírónak a tanácsban az adott ügyben történő helyettesítéséről az elnök dönt.

(6) Az alkotmánybíró kizáráshoz való hozzájárulása esetén az elnök az (5) bekezdésben foglalt intézkedéseket haladéktalanul megteszi.

(7) Az alkotmánybíró a bejelentéstől kizárása megtörténteig az ügyben eljárhat, de ügydöntő határozatot nem hozhat.

23. Az Alkotmánybíróság eljárásának határideje

51. § (1) Amennyiben az Alkotmánybíróság az Alaptörvény vagy törvény alapján az indítványról harminc napon belül határoz, az indítványt a beérkezését követően a főtitkár azonnal megvizsgálja és előkészíti, az elnök az előadó alkotmánybírókat két munkanapon belül kijelöli. Az elnök akadályoztatása esetén az elnökhelyettes jár el.

(2) Az indítványról az előadó alkotmánybíró a kijelölésétől számított öt munkanapon belül tervezetet készít a teljes ülés számára, a tervezet észrevételezési határidejét a 42. § (3) bekezdése alapján az elnök legfeljebb öt munkanapon belül határozza meg; ezt követően az ügyet soron kívül a teljes ülés napirendjére veszi.

(3) Az Alaptörvény 6. cikk (8) bekezdése szerinti ismételt indítvány esetén az Alkotmánybíróság tíz napon belül határoz. Az indítványt a főtitkár a beérkezését követően azonnal megvizsgálja és előkészíti. Az elnök a beérkezést követő munkanapon kijelöli az előadó alkotmánybírókat. Az elnök akadályoztatása esetén az elnökhelyettes jár el. Az előadó alkotmánybíró három munkanapon belül határozattervezet készít.

52. § Az Abtv. 25. §-ában foglalt bírói kezdeményezést a főtitkár haladéktalanul megvizsgálja és előkészíti. Az előadó alkotmánybíró az első tervezetet negyvenöt napon belül az ügy elbírálására jogosult testület elé terjeszti."

53. § (1) Az Abtv. 26–27. §-ában foglalt alkotmányjogi panasz esetén az Alkotmánybíróság a főtitkár 26. § (1) bekezdése szerinti eljárás megindításáról szóló tájékoztatásától számított százhusz napon belül dönt az indítvány befogadhatóságáról. Az egyesbíró, valamint a tanács eljárását úgy kell lefolytatni – beleérve valamennyi eljárási cselekményt –, hogy a befogadásról szóló döntés határidőn belül megtörténjen.

(2) Az előadó alkotmánybíró az első tervezetet a befogadást követően száznyolcvan napon belül az ügy eldöntésére jogosult testület elé terjeszti.

(3) Az e §-ban foglalt határidőket az előadó alkotmánybíró javaslatára az elnök meghosszabbíthatja. A határidő meghosszabbításáról az indítványozót az előadó alkotmánybíró értesíti.

54. § *[Hatályon kívül helyezte az 1001/2014. (III. 20.) AB Tü. határozat 8. § (2) bekezdése]*

55. § (1) A főtitkár, az előadó alkotmánybíró, a tanácsvezető kezdeményezésére, vagy saját hatáskörében az elnök elrendelheti az adott ügy gyorsított eljárásban történő, vagy soron kívüli elbírálását.

(2) A gyorsított eljárásban egyes eljárási cselekményeket jelen ügyrendben meghatározott időtartamok fele része alatt kell elvégezni.

(3) Soron kívüli eljárásban az eljárási cselekményeket haladéktalanul foganatosítani kell. Amennyiben törvény az Alkotmánybíróság eljárására harminc napnál rövidebb időt határoz meg, soron kívüli eljárást kell elrendelni.

(4) Az ítélezési szünet időtartama a jelen ügyrendben meghatározott határidőkhöz nem számít be.

24. Adatnyilvánosság

56. § (1) Az Abtv. 23–24. §-a és 32–33. §-a szerinti eljárásokban, továbbá az Abtv. 38. §-a szerinti eljárásban nyilvánosnak minősül, az Abtv. 25–27. §-a szerinti eljárásban az indítványozó hozzájárulása esetén nyilvánosságra hozható az indítvány, valamint az eljárás során az Alkotmánybírósághoz közfeladatot ellátó szervek, illetve személyek által megküldött vélemény, továbbá a szakértői vélemény.

(2) Amennyiben a nyilvánosnak minősített dokumentumokban szereplő személyes adatok nyilvánosságra hozatalához az érintett nem járult hozzá, azokat oly módon kell törölni, hogy az ne járjon a megállapított tényállás sérelmével. Amennyiben az adatkezeléshez a hozzájárulást az érintett személy felhívás ellenére sem adja meg, azt kell vélelmezni, hogy az adatai nyilvánosságra hozásához nem járult hozzá. Az indítványok anonimizálására egyebekben a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény bírósági határozatok nyilvánosságára vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(3) Az alapvető jogok biztosa által kezdeményezett eljárásban, valamint az Abtv. 25. §-ában, 32–33. §-ában és 36. §-ában foglalt eljárásban az indítványozó, illetve jogi képviselője, az Abtv. 26–27. §-ában foglalt eljárásban az indítványozó és az ellenérdekű fél jogi képviselője útján jogosult az eljárás meghatározott irataiba betekinteni, azokról másolatot, kivonatot készíteni.

(4) A felvilágosítás személyesen, írásban és távközlési eszköz útján kérhető. A felvilágosítás a jogosultnak kizárólag a megismerhető iratok és az azokban szereplő adatok tekintetében áll fenn. A kezelő iroda nem ad felvilágosítást, amennyiben a felvilágosítást kérő személyének azonosítása nehézségekbe ütközik.

(5) A tanácsvezető tájékoztatja az érintettet az iratbetekintés lehetőségéről. A betekintés tényét az ügyiraton fel kell tüntetni. Az iratbetekintés tekintetében az Abtv. 57. § (9) bekezdése alapján a Pp. szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(6) A befejezett eljárásokban az eljárás meghatározott irataiba való betekintésre joga van minden olyan természetes és jogi személynek, valamint szervnek, aki, illetve amely az erre vonatkozó jogos, illetve a tevékenységével összefüggő érdekét valószínűsíti. Az iratbetekintésre vonatkozó kérelmet az Alkotmánybíróság elutasítja, ha az érintett jogos érdekének védelme ezt megkívánja.

(7) A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szabályai szerint nem nyilvános az ügy döntésre történő előkészítésével összefüggő belső munkaanyag, különösen az indítványelemzés, a tervezet, a módosító- és szerkesztési javaslat, az előadó alkotmánybíró jegyzete, az ügyszámhoz csatolt emlékeztető, valamint az ügyintézésrel kapcsolatos egyéb tanácsvezetői és elnöki intézkedés, utasítás.

(8) A minősített adatokat tartalmazó irat nem nyilvános az indítványozó, illetve jogi képviselője és az ellenérdekű fél számára sem, üzleti titok esetén a megismerést a titokgazda nyilatkozatától kell függővé tenni.

(9) Adatigénylésre a főtitkár írásban válaszol.

III. FEJEZET **AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG DÖNTÉSEI**

25. Döntések

57. § (1) Az Alkotmánybíróság érdemi határozattal elbírálja az indítványt, és dönt az eljárása során szükségszerűen felmerült kérdésekben.

(2) Az Alkotmánybíróság határozatot hoz a jogszabály hatálybalépésének ideiglenes felfüggesztéséről.

(3) Az eljárást lezáró végzésekre – a rövidített indokolással ellátott végzés kivételével – a határozatra vonatkozó rendelkezések az irányadók.

26. A határozat tartalma

58. § (1) Az Alkotmánybíróság határozata bevezető részből, rendelkező részből és indokolásból áll.

(2) A bevezető rész tartalmazza az ügyszámot; az alkotmánybírósági hatáskör megnevezését; teljes ülésre, vagy tanácsra utalással az alkotmánybírósági eljárás formáját; a különvélemény, illetve a párhuzamos indokolás té-

nyét, illetve az azt csatoló alkotmánybírák nevét; továbbá amennyiben az eljárásban nyilvános meghallgatásra került sor, ennek a tényét.

(3) A határozat rendelkező része tartalmazza az Alkotmánybíróság érdemi döntését, a határozat Magyar Közlönyben való közzétételére vonatkozó rendelkezést, a bírói döntés azonosító adatait, jogszabály vagy egyedi bírói döntés megsemmisítése esetén a megsemmisítésre, jogszabály megsemmisítése esetén a megsemmisítés terjedelmére és a hatályvesztés időpontjára vonatkozó rendelkezést. Jogszabályi rendelkezés részbeni megsemmisítése esetén a határozat rendelkező része megállapítja a hatályban maradó jogszabályi rendelkezés szövegét.

(4) A határozat indokolása tartalmazza az indítvány rövid ismertetését; a megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével; az Alaptörvényre, illetőleg azokra a jogszabályokra történő hivatkozást és azokat az alkotmányos indokokat és érveket, amelyeken az Alkotmánybíróság döntése alapul.

(5) A határozat záró része a határozathozatal helyét, idejét, és az eljárásban részt vevő (határozatot aláíró) alkotmánybírók nevét, a kiadmányozott határozat a hitelesítő záradékot tartalmazza.

27. Különvélemény, párhuzamos indokolás

59. § (1) A teljes ülés szavazással elfogadja (parafálja) a határozatot, s ezzel egyidejűleg jelenthetik be az alkotmánybírók az Abtv. 66. § (2) és (3) bekezdésében meghatározott különvélemény, illetve párhuzamos indokolás megfogalmazására irányuló szándékukat.

(2) Különvélemény, illetve párhuzamos indokolás az Abtv. 23–27. §-ában és 32–38. §-ában meghatározott hatáskörben hozott döntéshez csatolható. Az Alkotmánybíróság működésével összefüggő, illetve szervezeti és személyi kérdésekben hozott döntésekkel összefüggésben különvélemény előterjesztésének nincs helye.

(3) A különvéleményben, illetve párhuzamos indokolásban foglalt érveket, indokokat fel kell hozni az ügy vitájában, hogy a testület tagjai megelőzően megismerhessék azt.

(4) A különvélemény az alkotmánybírónak a határozat rendelkező részéhez képest eltérő álláspontját, a párhuzamos indokolás az alkotmánybírónak a határozat indokolásához képest eltérő indokolását tartalmazza, terjedelme nem haladhatja meg a határozat terjedelmét.

(5) A bejelentett különvélemény, illetőleg párhuzamos indokolás írásba foglalására a döntés parafálásától számított négy munkanap, az 51. §-ban meghatározott eljárás esetén két munkanap, az 55. § (3) bekezdésében meghatározott eljárás esetén az elnök által meghatározott időtartam áll az alkotmánybírók rendelkezésére.

(6) A parafált határozat aláírására akkor kerül sor, ha a különvéleményt, illetve a párhuzamos indokolást az alkotmánybíró a határozathoz csatolta.

28. Határozathozatal

60. § (1) A határozatot akkor lehet meghozottnak tekinteni, ha a szavazásban részt vett alkotmánybírók az írásba foglalt határozat-tervezetet aláírták.

(2) A döntéshozatalban részt vett, de a határozatot akadályoztatása miatt aláírni nem tudó alkotmánybíró helyett a határozatot a testület elnöke (akadályoztatása esetén az elnökhelyettes) írja alá.

(3) A határozatot az alkotmánybírók betűrendben írják alá; „előadó alkotmánybíró”-ként kell megjelölni a határozat tervezetét előkészítő alkotmánybírókat. Teljes ülésen hozott határozat esetén meg kell jelölni az elnök, illetőleg az elnökhelyettes személyét, a tanácsülésen meghozott határozat esetén a tanácsvezető alkotmánybíró személyét. A döntés tartalmát nem érintő szövegellenőrzést követő helyesírási, illetve elírási hiba javítására a határozat közzététele előtt az aláírást követően sor kerülhet.

29. A határozat közlése és kihirdetése

61. § (1) Az Alkotmánybíróság a döntését kézbesítés útján közli az indítványozóval és azzal, akire nézve rendelkezést tartalmaz, továbbá azzal az érdekelttel, akinek a részére a közlést szükségesnek tartja, különösen az ellenérdekű féllel a bírói döntés megsemmisítése esetén.

- (2) Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásban a panasz visszautasításáról szóló végzését, valamint az eljárást befejező döntését megküldi az ügyben eljáró elsőfokú bíróságnak.
- (3) Az Alkotmánybíróság elrendelheti az ügy érdemében hozott határozatának nyilvános ülésen történő szóbeli kihirdetését. A szóbeli kihirdetés időpontját az ülés elnöke tűzi ki. Az írásba foglalt határozatot – esetenként a testület által előzetesen elfogadott, rövidített tartalmú indokolással – az ülés elnöke hirdeti ki.
- (4) A különvéleményt és a párhuzamos indokolást a határozattal együtt kell kihirdetni, illetve közzétenni.
- (5) Az Alkotmánybíróság határozatait az Abtv.-ben meghatározottak szerint, továbbá az Alkotmánybíróság Határozatai hivatalos lapban közzéteszi.
- (6) Az Alkotmánybíróság határozatait az Alkotmánybíróság Hivatalának honlapján az Abtv. szabályai szerint hozzáférhető.
- (7) A közzététel további kérdéseiről az Alkotmánybíróság közzétételi szabályzata rendelkezik.

30. A határozat kijavítása és kiegészítése

- 62. §** (1) Az Alkotmánybíróság a határozatot név-, szám- vagy más hasonló elírás esetén – hivatalból vagy kérelemre – végzéssel bármikor kijavíthatja.
- (2) Az Alkotmánybíróság határozatát bármikor hivatalból kiegészítheti, ha határozatában nem rendelkezett valamely kérdéssel, amelyről a rendelkezés törvényél fogva kötelező.

31. Az eljárás során hozott végzések

- 63. §** Az eljárás befejezését megelőzően az Alkotmánybíróság végzésben rendeli el az ügy elbírálásából az 50. § (3) bekezdése szerint történő kizárást, a hiánypótlást, az egyesítést, az elkülönítést, a megkeresést, a végrehajtás felfüggesztését, az eljárás felfüggesztését, valamint az eljárási bírság kiszabását.

32. Eljárást lezáró végzések

- 64. §** (1) Az alkotmánybírósági eljárásban eljárást lezáró végzések: a visszautasító végzés, az eljárást megszüntető végzés, valamint az ügy áttételéről rendelkező végzés.
- (2) Az Alkotmánybíróság az eljárás megszüntetését, az indítvány visszautasítását, valamint az indítvány áttételét – ha egyéb kérdéseket is elbírál – az érdemi döntésről rendelkező határozatába is foglalhatja.
- 65. §** (1) Az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. §-ában foglalt feltételek fennállása, továbbá joghatóságának hiánya esetén végzésben utasítja vissza az indítványt.
- (2) Nem minősül „ítélt dolognak”, ha
- a) az Alkotmánybíróság egy adott törvény alkotmányossági vizsgálatát elvégezte, és a végrehajtási rendelet megismétli a vizsgált törvényi rendelkezést; a végrehajtási rendelet érdemi vizsgálatát az adott törvényre vonatkozó vizsgálattal azonosan le kell folytatni,
- b) az elbírált önkormányzati rendelettel azonos tartalmú – más önkormányzat által alkotott – rendelet alkotmányossági felülvizsgálatára irányul az indítvány.
- (3) Okafigyottság címén kell az alkotmánybírósági eljárást megszüntetni, ha az Alkotmánybíróság által korábban alkotmányosértőnek minősített és megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alkotmányossági felülvizsgálatát más alaptörvényi tételre (alkotmányos összefüggésre) tekintettel kéri felülvizsgálni, mint amilyen alkotmányos összefüggés alapján az Alkotmánybíróság az adott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést megsemmisítette.
- 66. §** (1) Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése szerinti esetekben a befogadást végzésben visszautasítja.
- (2) A rövidített indokolású végzés bevezető részből, rendelkező részből és indokolásból áll.

(3) A bevezető rész az ügyszámot és az eljárás tárgyát, a rendelkező rész a visszautasítás tényét, az indoklás a tényállás rövid ismertetését és az Abtv. vonatkozó rendelkezésére utalással annak az oknak a megjelölését és rövid indokolását tartalmazza, amely miatt az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.

(4) Az egyesbírónak az Abtv. 55. § (4) bekezdése alapján az indítvány érdemi vizsgálat nélküli visszautasításáról szóló végzése tartalmazza

- a) az ügyszámot és az eljárás tárgyát,
- b) az érdemi vizsgálat nélküli visszautasítás tényét,
- c) az Abtv. 55. § (4) bekezdésében meghatározott okot, amelyen a döntés alapul.

67. § (1) Az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén.

(2) Okafogyottá válik az indítvány különösen, ha

- a) alkotmányjogi panasz eljárásban a természetes személy indítványozó meghal, a jogi személy megszűnik, kivéve ha az eljárásban érvényesítendő jog tekintetében jogutódlásnak van helye,
- b) */hatályon kívül helyezte az 1003/2013. (XII. 21.) AB Tü. határozat/*
- c) az indítványozó indítványát visszavonta,
- d) rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a megtámadott bírói döntést hatályon kívül helyezte, illetve ha az eljárás bíróságot új eljárásra utasította,
- e) az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.

68. § (1) Az Alkotmánybíróság az indítvány áttételéről rendelkező végzést hoz, ha az indítvány érdemi vizsgálatát követően az indítványból vagy mellékleteiből az tűnik ki, hogy az ügy más bíróság, más hatóság vagy más szerv hatáskörébe tartozik.

(2) Az áttételt elrendelő végzést kézbesíteni kell az indítványozónak és az ellenérdekű feleknek. Nincs helye az indítvány áttételének olyan bírósághoz, hatósághoz, vagy más szervhez, amely saját hatáskörének vagy illetékességének hiányát már jogerősen megállapította.

33. Az Alkotmánybíróság egyéb határozatai

69. § (1) A teljes ülés normatív határozatokat, valamint a szervezetére és működésére, valamint a személyi ügyekre vonatkozóan egyéb határozatokat hoz „AB Tü. határozat” megjelöléssel.

(2) A teljes ülés az Abtv. 70. § (2) bekezdése alapján és az egységes ítélkezési gyakorlat kialakítása érdekében „AB Tü. állásfoglalás” megjelöléssel teljes ülési állásfoglalásokat ad ki.

70. § (1) A normatív határozatok, a szervezetre és működésére, valamint a személyi ügyekre vonatkozó egyéb határozatok és az állásfoglalások kiadását az elnök vagy öt alkotmánybíró indítványozhatja. Az indítványról a teljes ülés dönt. A teljes ülés az indítványt elfogadó döntést követően a határozat-, illetve állásfoglalás-tervezet elkészítésével a főtitkárt is megbízhatja.

(2) A határozat-, illetve állásfoglalás-tervezet napirendre tűzéséről az elnök gondoskodik.

(3) A határozat-, illetve állásfoglalás-tervezet az alkotmánybírók aláírásával kerül elfogadásra. A 69. §-ban szabályozott teljes ülési határozathoz és állásfoglaláshoz különvélemény, párhuzamos indokolás nem csatolható, keletkezésének időpontjától és az alkotmánybírói testület összetételétől függetlenül kötelező érvényű mindaddig, amíg a meghozatalára irányadó eljárási rendben módosítására vagy hatályon kívül helyezésére sor kerül.

(4) Az alkotmánybíró a személyi kérdéseket érintő teljes ülési határozatok esetén – érintettség vagy elfogultság miatt – jogosult a döntéstől tartózkodni.

IV. FEJEZET
ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

71. § (1) Ez az ügyrend 2013. március 1-jén hatályba.

(2) Jelen ügyrend hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1/2012.

(I. 3.) Tü. határozat.

(3) Jelen ügyrend szabályai a hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is alkalmazandóak.

(4) Az Alkotmánybíróság eljárásaiban az elektronikus ügyintézésre vonatkozó szabályokat az Alkotmánybíróság ügyviteli szabályzata tartalmazza. Az ügyfél a kérelmét elektronikus úton, on-line felületen vagy valamely szoftver használatával az ügyviteli szabályzat által meghatározott módon és időponttól kezdődően nyújthatja be.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető
HU ISSN 2062–9273